

DERGİ

İSTANBUL DİŞHEKİMLERİ ODASI YAYIN ORGANI

2025
İSTANBUL
BULUŞMASI

Bilimsel Söyende Buluşalım

İKİ AYDA BİR YAYINLANIR

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ
İSTANBUL
DİŞHEKİMLERİ ODASI

İSTANBUL
DİŞHEKİMLERİ
ODASI

OCAK - ŞUBAT 2025 / SAYI:197

www.ido.org.tr

Yönetim Yeri ve Adresi

İSTANBUL DİŞHEKİMLERİ ODASI

Cumhuriyet Caddesi Safir Apt.

No. 203 D. 3 34367 Harbiye/İstanbul

T. 0212 225 03 65 - 296 21 05 • F. 0212 296 21 04

www.ido.org.tr • ido@ido.org.tr

İmtiyaz Sahibinin Adı ve Adresi

E. Sedat Küçükay

Cumhuriyet Caddesi Safir Apt.

No. 203 D. 3 34367 Harbiye/İstanbul

Yazı İşleri Sorumlusu Adı ve Adresi

Aret Karabulut

Cumhuriyet Caddesi Safir Apt.

No. 203 D. 3 34367 Harbiye/İstanbul

Yayın Kurulu

Ayça Yılmaz, Bekir Çilgin, Elif Kara Köprülü
Ferah Ulu, Halil İbrahim Uysal, Kemal Keskin
Koral Bayraktar, Kübra Yıldız Domaniç
Neşe Dursun, Özgür Tutucu, Özlem Yaşar
Sevgi Türkmen, Sevil Arslan
Süha Sertabiboğlu

Yazarlar

Fırat Budacı

Koral Bayraktar

Serdar Sıralar

Çizer

İlhan İşler

Fotoğraf

Ahmet Mekin Çelik

Yayın Koordinatörü

Egemen Kurtulan

egemen.kurtulan@ido.org.tr

Editör

Füsun Şeker

Yayın Adı

dergi

Yayın Türü

Yerel süreli yayın

Editöryal ve Teknik Üretim

Tasarım Atölyesi

Celal Muhtar Sk. No: 5/B Kadıköy, İstanbul

T. 0216 291 25 86

Ocak - Şubat 2025

Başkan	04
Oda Haberleri	06
İstanbul Buluşması	18
Dışhekimliği'nde Uzmanlık	26
Kamu'da Çalışan Meslektaşlarımız	30
Bilimsel	34
Sağlık: ALS-MNH	40
Dosya: Aile Hekimliği	44
Hukuk: Mobbing	48
Kadın	52
Dosya: Belgrad Ormanında Neler Oluyor?	54
İçimizden Biri: Atilla Bilgen	62
İçimizden Biri: Murat İstektepe	65
Gezi	68
Sinema	76
Oral Moral	78
Corale	80
Aslında Her Gün Fırçalıyorum	83
Hoşgeldiniz	85
Karikatür	90
Duyurular	91

18

İstanbul Buluşması: Bilimsel Şölende Buluşalım

30

Kamuda Çalışan Meslektaşlarımız

34

Bilimsel: Protetik Diş Tedavisinde Yüksek Performanslı Polimerler

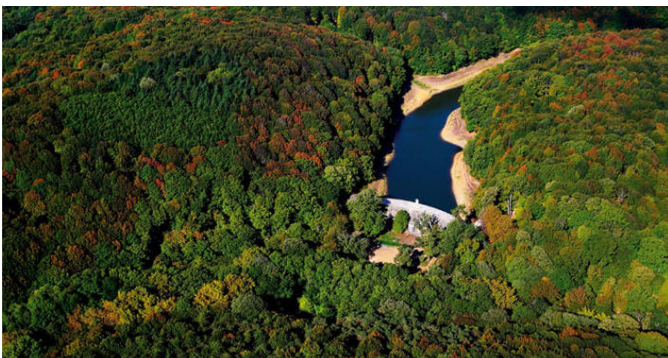
44

Dosya: Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği

54

Dosya: Belgrad Ormanında Neler Oluyor?

GENEL SEKRETERDEN

Mesleğimiz, Dayanışmamız ve Geleceğimiz İçin
alıőıyoruz.

Creve geldiğimiz günden itibaren, dişhekimliği
mesleğinin onurunu korumak, haklarını savunmak,
bilimsel gelişmeleri meslektaşlarımızla paylaşmak
ve topluma karşı sorumluluğumuzu yerine getirmek
adına özverili bir mücadele yürütüyoruz. İstanbul
Dişhekimleri Odası olarak, yalnızca bir meslek rgt
değil, aynı zamanda dayanışmanın, bilincin ve hak
mücadelesinin sarsılmaz bir kalesi olma abasındayız.

Bir nceki dergiden bu yana, bilimsel etkinliklerden
hukuki destek mekanizmalarına, dijitalleőmeden
kültürel organizasyonlara kadar geniş bir yelpazede
meslektaşlarımızın yanında olduk. Bilginin iőıđında
yürüyerek, mesleğimizin bilimsel ve etik değerlerini
güçlendirmeye devam ediyoruz. Dergimizin yeni
sayısını hazırlarken, 15-16 Mart'ta Lütfi Kırdar Kongre
Merkezi'nde düzenleyeceğimiz İstanbul Buluşması
için de tüm gücümüzle çalıőıyoruz. Hep birlikte, bu

bilimsel őleni mesleğimizin ortak akıl platformuna
dönüőtürmeyi diliyoruz.

Ancak yalnızca bilimsel etkinliklerle değil, hak
mücadelesiyle de varız. Ne yazık ki, meslektaşlarımızın
emeğinin sömürüldüğü, haklarının gasp edildiği
durumlarla sıkça karőılaőıyoruz. Biz buna seyirci
kalmıyoruz! İstanbul Dişhekimleri Odası olarak,
Özellikle meslek hayatına yeni adım atan geniş
meslektaşlarımızın mağduriyetlerini önlemek adına
"Yanınızdayız" ağrısını baőlattık. Yalnızca sözle değil,
eylemlerimizle de yanlarında olduğumuzu göstermek
için hukuki destek mekanizmalarını devreye soktuk.
Dişhekimleri yalnız değildir, yalnız kalmayacaktır!

Kamuda görev yapan meslektaşlarımızın da
taleplerinin arkasındayız. 14 Şubat'ta Ağız ve Diş
Sağlığı Merkezleri'nde insanca çalışma koşulları için

iş bırakan meslektaşlarımızın sesi olduk. Okmeydanı Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi önünde bir araya gelerek taleplerimizi yüksek sesle dile getirdik. Hak ettiğimiz çalışma koşulları sağlanana dek bu mücadeleden vazgeçmeyeceğimizi bir kez daha vurguladık.

Geçtiğimiz ay, Bolu'da meydana gelen yangın felaketinde meslektaşlarımızı kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyoruz. Acımız büyük, kaybımız tarifsiz. Ancak yalnızca yas tutmakla yetinmeyecek, bu tür trajedilerin bir daha yaşanmaması için yetkilileri sorumluluk almaya çağıracağız. Yangın konusunda farkındalığı artırmak için Hüseyin Karadayı'nın katılımıyla bir panel düzenledik. Ayrıca, afetlere hazırlıklı olmak adına Mahalle Afet Gönüllüleri ile farkındalık eğitimlerine başlamaya hazırız.

Zorlu günlerden geçiyoruz. Ancak bu karanlık içinde bizlere umut veren gelişmeler de var. CBL Corporate Basketbol Ligi'nde yenilgisiz mücadelesiyle bizlere gurur veren İDO Basket Takımı'ndan bahsetmeden olmaz. Meslektaşlarımızın desteğiyle her maçta harikalar yaratan takımımızın şampiyon olacağına inancımız tam!

Değişen ve dijitalleşen dünyaya ayak uydurarak, uzun süredir üzerinde çalıştığımız İDO CEP uygulamasını hayata geçirdik. Meslektaşlarımızın bilgiye daha hızlı, daha kolay ulaşabilmesi için geliştirdiğimiz bu uygulama ile Oda ve meslektaşlarımız arasındaki iletişimi güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Duyurulara,

etkinliklere ve önemli bilgilere anında erişim sağlayarak, mesleğimizin geleceğine dair güçlü bir köprü kuruyoruz.

Barışın, Eşitliğin ve Dayanışmanın Yanındayız

Değerli meslektaşlarım,

İstanbul Dişhekimleri Odası olarak, yalnızca mesleki haklarımız için değil, toplumsal barış, insan hakları ve eşitlik için de mücadele ediyoruz. Dünyada ve ülkemizde barışın sağlanması için sesimizi yükseltmekten, üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmekten asla vazgeçmeyeceğiz.

Bugüne kadar yürüttüğümüz her çalışma, meslektaşlarımızın daha bilinçli, daha güçlü ve daha dayanışmacı bir meslek örgütü çatısı altında birleşmesi içindi. Yarın da mesleğimizin onuru, meslektaşlarımızın hakları ve daha güçlü bir meslek odası için aynı inançla mücadele edeceğiz.

Önümüz 8 Mart, başta kadın meslektaşlarımız olmak üzere tüm kadınların, Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyor, eşit, adil ve şiddetten uzak bir dünyada özgürce var olma mücadelesini selamlıyorum.

Daha güçlü bir gelecek için, hep birlikte...

Aret Karabulut

İstanbul Dişhekimleri Odası Genel Sekreteri

Özlük Hakları İçin Mücadele Eden Sağlık Çalışanlarının Yanındayız

Aile hekimlerinin yetkilerini kısıtlayan ve cezalandırma sistemi getiren Aile Hekimleri Uygulama Yönetmeliği'nin geri çekilmesi talebiyle planlanan 5 günlük iş bırakma eyleminin üçüncü gününde, sağlık emek ve meslek örgütlerinin çağrısıyla, 8 Ocak 2025 Çarşamba günü tüm Türkiye'de sağlık kuruluşlarında iş bırakıldı ve basın açıklamaları yapılarak talepler dile getirildi. İstanbul Dışhekimleri Odası sağlık çalışanlarının iş bırakma eylemine destek için İstanbul Tıp Fakültesi önünde düzenlenen basın açıklamasına katıldı.

Halkın nitelikli ve erişilebilir sağlık hizmetine kavuşması, sağlık çalışanlarının çalışma koşullarının iyileştirilmesi, sağlıkta şiddeti önleyecek etkili yasaların çıkarılması ve Aile Hekimleri Uygulama Yönetmeliği'nin geri çekilmesi talebiyle düzenlenen basın açıklamasına, İstanbul Dışhekimleri Odası adına Oda Başkanı Prof. Dr. E. Sedat Küçükay, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Oda üyeleri de katıldı.

İstanbul Dışhekimleri Odası olarak, sağlık çalışanlarının özlük hakları ve meslek onurlarını korumak için verdikleri mücadeleyi destekliyor, Sağlık Bakanlığı'nı sağlık emekçilerinin taleplerine kulak vermeye çağırıyoruz.

İDO Bilimsel Eğitimleri Devam Ediyor

Dr. Öğr. Üyesi İzim Türker Kader'in "Tam Seramik Restorasyonların Simantasyonu: Bir Güncelleme" başlıklı sunumunu yaptığı eğitim, 8 Ocak 2025'te Yılmaz Manisalı Eğitim Merkezi'nde yapıldı.

Konuşmacıya plaketini Yönetim Kurulu Üyesi Prof.Dr. Nuray Çapa verdi.

Eğitime katılan dişhekimleri ve öğrenciler, toplantı sonrasında katılım belgelerini online olarak aldılar.

Bezmiâlem Üniversitesi Dışhekimliği Fakültesi Danışma Kurulu Toplantısına Katıldık

Bezmiâlem Üniversitesi Dışhekimliği Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Doğan Dolanmaz ve Dekan Yardımcılarının ev sahipliğinde 9 Ocak 2025 tarihinde düzenlenen toplantıya, İstanbul Dışhekimleri Odası adına Yönetim Kurulu Üyesi Ali Yüksel Çalışkan katıldı.

Toplantıda, fakültenin eğitim programının sunumu yapıldı ve katılımcıların program hakkındaki görüş ve önerileri alındı.

İstanbul Dışhekimleri Odası olarak davete teşekkür ediyor, mesleğimiz ve meslektaşlarımız için dışhekimliği fakültelerimizle birlikte çalışmaya devam edeceğimizi yineliyoruz.

İDO Bilimsel 2X2 Eğitimi Kartal'da Yapıldı

Prof. Dr. Pınar Yılmaz Atalı'nın "Minimal İnvaziv Uygulamalarla Vital DiŐlerde Beyazlatma" ve Prof. Dr. Haktan Yurdađuven'in "Ön Bölge DiŐlerde Estetik Yaklaşımlar: Yöntem ve Materyaller" başlıklı sunumlarını yaptıkları eğitim, 16 Ocak 2025'te Kartal Bülent Ecevit Kùltür Merkezi'nde yapıldı.

KonuŐmacılara plaketlerini Yönetim Kurulu Üyesi Prof.Dr. Nuray Çapa ve Denetleme Kurulu Üyesi Doç. Dr. Gül Merve Yalçın Ülker verdi.

Eğitime katılan dişhekimleri ve öğrenciler, toplantı sonrasında katılım belgelerini online olarak aldılar.

İDO İlçe Temsilcileri Toplantısı Yapıldı

29 Ocak 2025 tarihinde Yılmaz Manisalı Eğitim Merkezi'nde yapılan İDO Temsilcileri Toplantısına katılan ilçe temsilcileri, yönetmelik, denetlemeler, ruhsatlandırma komisyonlarının işlevleri, Ürün Takip Sistemi, MBYS kaydı gibi spesifik konular ile yönetmelik kapsamında yapılan denetlemelerde nelere dikkat edilmesi gerektiği konusundaki sorularını sordu, düşüncelerini paylaştı.

Toplantıda Oda Genel Sekreteri Aret Karabulut bir sunum yaptı. Sunumla birlikte soru cevap şeklinde sürdürülen toplantıda Oda Genel Sekreteri Aret Karabulut ve Yönetim Kurulu Üyesi Ali Yüksel Çalışkan meslektaşlarının sorularını cevapladı.

İDO-MAG İŞ Birliğiyle Sertifikalı Afet Gönüllüsü Eğitimlerine Başlıyoruz

Türkiye Radyo Amatörleri Derneği Asil Üyesi Aziz Őasa, MAG Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Karadayı, Afet Platformu Başkanı Mete Özkök, İDO Yönetim Kurulu ve Afet Komisyonu üyelerinin katılımıyla yapılan toplantıda eğitimlerin duyurusu yapıldı. İDO Genel Sekreteri Aret Karabulut toplantıda Şu konulara vurgu yapmıŐtır;

“6 Şubat 2023'te meydana gelen ve toplamda 11 ili etkileyen KahramanmaraŐ merkezli depremlerin üzerinden iki yıl geçti. Bugün, deprem sonrası hayatta kalanların konut, eğitim, sağlık, sosyal ve ekonomik ihtiyaçları için çalışmalar sürerken bir yandan da yakınlarını kaybedenlerin ihmaller zincirine karşı davaları da devam ediyor.

Bu büyük felaket, Bolu Kartalkaya'da yaşanan otel yangını faciası ve olası İstanbul depremi; hepimize her geçen gün afetlere karşı bilinçli ve hazırlıklı bir toplum olmanın önemini tekrar tekrar gösteriyor. İstanbul Dişhekimleri Odası olarak bu bilinçle, Mahalle Afet Gönüllüleri işbirliğiyle “Afetlerde Temel Eğitim Programı” düzenliyoruz. 6 haftalık teorik ve bir tam günlük pratik eğitim olarak planlanan bu programı sizlerle birlikte hayata geçirmek istiyoruz.

Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğunu unutmadan, benzer acıları bir daha yaŐamamak için gerekli önlemleri almanın hepimizin sorumluluğu olduğunu biliyoruz.”

İDO Yönetim Kurulu ve Afet Komisyonu olarak planladığımız eğitim programına ve katılım formuna www.ido.org.tr'den ulaşabilirsiniz.

DİŞHEKİMLERİ GALATA GEZİSİNDE BULUŐTU

İstanbul DİŞhekimleri Odası Sosyal Komisyonu tarafından organize edilen Galata Turu, 16 Şubat 2025 Pazar günü yapıldı.

Tnel'in Beyoğlu giriŐinde başlayan geziye katılan dİŞhekimleri, Galata Mevlevihanesi, Kamondo Merdivenleri ve Doğan Apartmanı gibi önemli yapıları ve tarihi zenginlikleri keŐfederek Serdar-ı Ekrem Sokağı'nda keyifli bir yürüyüŐ yaptı. Katılımcılar, tur bölgesinde bulunan Kırım Hastanesi ve Saint George Avusturya Lisesi gibi birçok tarih kokan mekanı ziyaret etme firsatı da buldu.

Katılan tüm meslektaşlarımıza teşekkür ederiz.

TDB Başkanlar Konseyi Gaziantep'te Yapıldı

TDB Başkanlar Konseyi toplantısı, TDB Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri ile Oda Başkan ve Genel Sekreterlerinin katılımıyla 7-8 Şubat 2025 tarihlerinde Gaziantep'te yapıldı.

Toplantıya İstanbul Dişhekimleri Odası adına, Başkan Prof.Dr. Sedat Küçükay ve Genel Sekreter Aret Karabulut ve Yönetim Kurulu Üyeleri Ali Yüksel Çalışkan, Habip Ertay Atalar ve Denetleme Kurulu Başkanı Cenap Koşu katıldı.

Başkanlar Konseyi Gündemine göre düzenlenen toplantıya, Sağlık Bakanlığı Ağız ve Diş Sağlığı Daire Başkanı Mustafa Yenilmez, Tıbbi Cihaz Kayıt ve Koordinasyon Daire Başkanı Ömer Faruk Kuru ve Ürün Takip Sistemi Geliştirme Birim Sorumlusu Gönül Ercan da katılarak soruları cevapladı.

İDO adına toplantıya katılan Başkan Prof.Dr. E.Sedat Küçükay ve Genel Sekreter Aret Karabulut tarafından, Ağız Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik doğrultusunda İl Sağlık Müdürlüklerince yapılan denetlemeler, denetlemelerde yaşanan sorunlar ve uygulanmaya başlanan cezalar ve özellikle Ürün Takip Sistemi ile kalibrasyon konusunda yetkililere sorular soruldu. Dişhekimlerinin bu konularda yaşadığı sıkıntılar iletildi, öneriler sunuldu.

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ
GAZİANTEP BAŞKANLAR TOPLANTISI
SONUÇ BİLDİRGESİ
(7-8 Şubat 2025)

Ülkemizin yaşadığı en büyük felaketlerden biri olan, geride unutulmaz acılar ve yıkım bırakan Kahramanmaraő merkezli depremlerin ikinci yılında bu felakette ve de geçtiğimiz ocak ayında Bolu'da meydana gelen yangın sonucunda hayatlarını kaybeden vatandaşlarımızın acısını yüreğimizde hissediyoruz.

Bin yılın depremi olarak nitelendirilen bu afetten sonra muayenehane ve evlerini kaybederek illerini terk etmek zorunda kalan meslektaşlarımızın ve tüm akademik meslek odalarının üyelerinin memleketlerine geri dönmeleri için yetkililerden gerekli yasal düzenlemelerin yapılip ivedilikle hayata geçirilmesini talep ediyoruz.

Sağlık Bakanlığının diőhekimlerinden istediğı MBYS, ÜTS ve cihazların kalibrasyonunu içeren ve iller bazında standardize edilmediğı için meslektaşlarımızı zor durumda bırakan, bu nedenle de orantısız cezalarla karşı karşıya kalınmasına sebep olan rutin denetlemelerin düzenlenmesi adına Sağlık Bakanlığı yetkililerine taleplerimizi ileterek bu hususta çalışmak üzere Başkanlar Konseyi Temsilcileri arasından gönüllülerden oluşan bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon; kalibrasyon yapılması gereken cihazları belirleyecek, MBYS ve ÜTS'nin ara yüzünün kullanıcı dostu olması için çalışacaktır. Ayrıca kalibrasyon yapan akredite firmaların ivedilikle belirlenip, sayılarının artırılması ve İl Sağlık Müdürlükleri tarafından yüz yüze veya online eğitimler verilmesi talebinde bulunulacaktır.

Nicelik olarak artan diőhekimliğı fakültelerinin niteliğinin tartışıldığı; dişhekimi istihdamında çok ciddi problemler yaratacak ve işsiz dişhekimi sayısını arttıracak sorunlara cevap olacak realist ve çözümsel adımlar atılmalı, fakülte kontenjanlarını düşürülmelidir!

Ülkenin geneline yayılması planlanan Sağlıklı Yaşam Merkezlerinde kamu hekimlerinin yanı sıra özelde çalışan hekimlerden de hizmet alınması sağlanmalıdır. Böylece yeni mezun meslektaşlarımıza da istihdam alanı açılmış olacaktır.

Kamuda çalışan dişhekimlerinin ürettiğı puanın hangi işlerle yapıldığı tespit edilmeli ve ağırlıklandırma yaparak katsayı sorununa çözüm bulunmalı, ek ödemelerin dengesizliğı ortadan kaldırılmalı, vardiya sistemi ve gece nöbetleri düzenlenmeli ve MHRS süreleri arttırılmalıdır.

Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı kadrolarında çalışan dişhekimlerinin çalışma statüsü konusunda farklılıkları gidermek ve özlük haklarını iyileştirmek adına Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğüne başvuru yapılmalıdır.

Dişhekimleri Odalarının görev, yetki ve sorumluluklarını içeren derslerin verilmesi konusunda Diőhekimliğı Fakülteleri ile Dişhekimleri Odalarının işbirliğinde eğitim çalışmaları yapılmalıdır.

Sağlık Turizmi Yetki Belgesi olan kliniklerde SDE Sertifikası zorunluluğı getirilmelidir.

Ülke olarak bireysel ve kurumsal düzeyde bir özeleştiri yapmamız gerekmektedir. Yaşanan felaketler ve sorunlardan ders çıkararak bu acıların bir daha yaşanmaması adına Atatürk'ün açtığı yolda adaletin ve bilimin ışığında kararlılıkla, yılmadan, usanmadan tek vücut olarak TDB çatısı altında beraber mücadele etmeye devam edeceğiz.

İDO Basket Namağlup

İstanbul Dişhekimleri Odası'nın gururu olan İDO Basket takımı, Şimdiye kadar oynadığı tđm mağlarda mağlubiyet yđzđ gđrmedi! Bu başarı, takımın mđthiŐ azmi, birlikteliği ve profesyonel oyun anlayıŐının bir yansımastır. Her bir oyuncu, sahada gđsterdiđi ũstđn performansla izleyenlere bđyđk bir heyecan yaŐatıyor. BaŐarılarının devam etmesini diliyor, tđm oyuncularımızı ve antrenđrđmđzđ tebrik ediyoruz!

Son Skorlar:

İDO Basket – Pegasus | 70-61

İDO Basket – Garanti Bankası | 54-38

İDO Basket – EczacıbaŐı | 82-63

Yangına Hazır mıyız Paneli Yapıldı

İstanbul Dişhekimleri Odası Afet Komisyonu ve Mahalle Afet Gönüllüleri (MAG) işbirliğiyle dişhekimlerinin afet durumlarına karşı hazırlıklı olabilmeleri için düzenlenen eğitimler sürerken; Bolu Kartalkaya'da yaşanan yangın faciası sonrası afetin sadece depremden ibaret olmadığı, yangın, sel, çığ vb çeşitlerde afetlere karşı hazırlıklı olmak konusunda da çalışmalar yapma ihtiyacı yeniden gündeme geldi.

Yaşanan yangın faciasındaki ihmallerin yanı sıra, afet bilinci konusundaki bilgi eksikliğinin giderilmesi gerektiği ve her bireyin afet anında gerek afetten kurtulma gerek afetin büyümesini engelleme gerekse etrafındaki canlıların hayatta kalmasına destek olmak için yapabileceklerini yeniden konuşulması ihtiyacıyla dişhekimlerine yönelik bir eğitim planlandı.

MAG Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Karadayı'nın sunum yaptığı "Yangına Hazır mıyız?" başlıklı etkinlik, Oda üyesi olmayan dişhekimlerine de açık hale getirilerek online olarak düzenlendi.

Oda Yönetim Kurulu üyesi Doç.Dr. Ayça Yılmaz'ın moderatörlüğünde düzenlenen etkinlikte; küçük, orta ve büyük ölçekli yangınlarda ilk müdahalenin nasıl olacağı, yangına maruz kalan bireyin kendisi ve beraberindeki canlılar için yapabilecekleri konuşulurken katılımcıların soruları da cevaplandı.

YANGINA HAZIR MIYIZ?

Kendimizi ve
sevdiklerimizi
korumak için
online eğitimde
buluşalım

Hüseyin Karadayı

MAG Yönetim Kurulu Başkanı

700+
Katılımcı

6.000+
Marka

100+
Workshop

100.000+
Ziyaretçi

idex

istanbul 2025

Uluslararası Dental Fuar ve Konferansı

07-10 Mayıs 2025

İSTANBUL FUAR MERKEZİ

www.idex.org.tr

[/idex_istanbul](https://www.instagram.com/idex_istanbul) [/idexistanbul](https://www.facebook.com/idexistanbul)

DiSSiAD

winnow
FUARCILIK

Resmi Havayolu

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

2025
İSTANBUL
BULUŞMASI

15-16 MART 2025

İstanbul Lütüfi Kırdar Uluslararası
Kongre ve Sergi Sarayı

Bilimsel Şölende Buluşalım

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ
İSTANBUL
DİŞHEKİMLERİ ODASI

İSTANBUL
DİŞHEKİMLERİ
ODASI

DAVET

Merhaba,

Kıymetli meslektaşlarımız ve değerli firma temsilcilerimiz,

İstanbul Dişhekimleri Odası olarak, üyelerimizi ve dental sektörün değerli temsilcilerini bir kez daha bir araya getirecek olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. 15-16 Mart 2025 tarihlerinde İstanbul Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerekleŖecek olan "İstanbul Buluşması" etkinliğimize, sizleri davet etmekten onur duyuyorum.

İstanbul Buluşması, dişhekimliği camiasını hem bilimsel hem de sektörel anlamda bir araya getiren çok yönlü bir platform oldu. Ŗimdi, daha güçlü ve daha geniş bir katılımıla etkinliğimizi gelenekselleŖtirme yolunda ilerliyoruz.

İstanbul Buluşması, değerli bilim insanlarının konferans, panel ve kurslarıyla bilgilerini paylaŐtıęı, meslek sorunlarının ve çözüm önerilerinin ele alındığı bir bilimsel Ŗölen olmasının yanı sıra, sponsor firmaların inovasyonlarını tanıtılabileceği bir fuar alanını da içeriyor. Amacımız, meslektaşlarımız ve sektör temsilcileri arasında bilgi paylaŐımını arttırarak dişhekimliği alanında güçlü bir sinerji yaratmaktır.

Bu büyük organizasyonda, bilimsel programda yer almayı kabul eden kıymetli konuşmacı ve oturum başkanlarımızı, destekleriyle etkinliğimize değer katan firmalarımızı ve değerli meslektaşlarımızı yeniden aramızda görmekten mutluluk duyarız.

"15-16 Mart 2025'te görüşmek dileğiyle."

Sevgi ve saygılarımla,

Prof. Dr. Sedat Küçükay

İstanbul Dişhekimleri Odası Başkanı

1. Gün

15 MART CUMARTESİ		Anadolu Oditoryumu	Marmara Salonu	Dolmabahçe Salonu
	9:15 - 9:45	AÇILIŞ		
	10:00 - 11:00	Endodontik Ağrı: Tanı, Nedenleri ve Yönetimi Prof. Dr. Faruk Haznedaroğlu	Sinüs Tabanı Greftlemesi: Güncel Yaklaşımlar ve Basitleştirilmiş Cerrahi Çözümler Prof. Dr. Özgür Erdoğan	İnterdisipliner Olgularda Ortodontik Çözümler Prof. Dr. Derya Germeç Çakan
	11:00 - 11:30			
	11:30 - 12:30	Posterior Bölgede Tek Seansta Cad/Cam Restorasyonlar: Ne Zaman? Nasıl? Doç. Dr. Bora Korkut	Geriatrik Hastalarda Protetik Tedavi Yaklaşımı Prof. Dr. Gülbahar Işık Özkol	İmplant Pozisyonunun Keratinize Mukoza ile İlişkisi Prof. Dr. Ali Çelkici
	12:30 - 14:30			
	14:30 - 15:30	Ortognatik Cerrahinin Protez Uygulamalarındaki Önemi Prof. Dr. Cemil İşler	Lazer Destekli Endodontik Tedavi: Gelenekten Geleceğe Minimalizm Prof. Dr. Taha Özyürek	KİBT: 20 Yıl Sonra Neredeyiz ve Nereye Gidiyoruz? Prof. Dr. Alper Sinanoğlu
	15:30 - 16:00			
	16:00 - 17:00	PANEL Kanal Tedavisi ve İmplant Tercihinde Karar Mekanizması: Hangi Durumda Hangi Tedavi? Prof. Dr. Faruk Haznedaroğlu Prof. Dr. Baybora Kayahan Prof. Dr. Çağrı Delibaşı Prof. Dr. Hanefi Kurt	Kompozit Restorasyonlarla Doğal Estetiği Yakalamak: Renk mi? Şekil mi? Prof. Dr. Hande Şar Sancaklı	Genç Akademisyenler Oturumu Artikülasyon: Bir Devrin Sonu mu Geliyor? Dr. Öğr. Üyesi Sina Saygılı Tek Seans ve Çok Seans: Endodontide Doğru Kararı Nasıl Verirsiniz? Dr. Öğr. Üyesi Pelin Bozbulut Zümrütel Oral Kavitenin Beyaz Lezyonları: Zararsız mı yoksa Malignite Riski mi Taşıyor? Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Afra Akbıyık Az
17:00 - 18:00		Proteizde Başarı: Doğru Malzeme ve Yöntem Seçimi Dr. Uğur Ergin		

İSTANBUL
DİŞHEKİMLERİ
ODASI

2. Gün

16 MART PAZAR		Anadolu Oditoryumu	Marmara Salonu	Dolmabahçe Salonu
	10:00 - 11:00	İmplantların Yüzeyinde ve Boyun Kısımında Görülen Güncel Değişimler Prof.Dr. Ender Kazazoğlu	Endodontik Tedavilerde Yüksek Teknoloji Kullanımı: Klinik Uygulamalar ve Yenilikler Doç.Dr. Mustafa Gündoğar	Protez Öncesi Ortodontik Hazırlık Temel Prensipler ve Güncel Uygulamalar Doç.Dr. Muhsin Çifter
	11:00 - 11:30			
	11:30 - 12:30	Parsiyel İndirekt Adeziv Posterior Restorasyonlar Prof.Dr. Esra Can	Erken Çocukluk Çağı Çürükleri Prof.Dr. Figen Seymen	Dişhekimliği Pratiğinde Patoloji Prof.Dr. Vakur Olgaç
	12:30 - 14:30			
	14:30 - 15:30	Periodontitli Hastaya İmplant Yapılır mı? Prof.Dr. Korkud Demirel	Bruksizm ve Klinik Yönetimi Prof.Dr. Pınar Kursoğlu	Odontojenik Enfeksiyonlar Prof.Dr. Doğan Dolanmaz
	15:30 - 16:00			
	16:00 - 17:00	PANEL Diastema Olgularında Multidisipliner Çözümler Prof.Dr. Nuray Çapa Prof.Dr. Korkud Demirel Prof.Dr. Uğur Erdemir Doç.Dr. Berza Şen Yılmaz	Çocuk Dişhekimliğinde Muayene ve Davranış Yönlendirme Teknikleri Doç.Dr. Mine Koruyucu	Genç Akademisyenler Oturumu Kök kanalı dolgusunda başarı: Güncel yaklaşımlar ve klinik stratejiler Dr. Öğretim Üyesi Selçuk Gökçay Ortodontik problemlerin teşhis ve tedavisinde zamanlamanın önemi Dr. Öğr. Üyesi Deniz Gümrü Çelikel Porselen Laminalarda Fonksiyonel Angliz ve Tedavi Planlaması Dr. Öğr. Üyesi Burçin Karataşlı
	17:00 - 18:00		Muayenehane Şartlarında Acil Müdahaleler Dr. Öğr. Üyesi Tolga Şitilci	

Dr. Dişhekimi Yaprak Kalkan İstanbul Buluşması Genel Koordinatörü

İstanbul, dental sektörün nabzını elinde tutan önemli bir şehir. En fazla dişhekimi üyesi bulunan meslek odasına ev sahipliği yapmasının yanı sıra dişhekimliği öğrencilerinin de en yoğun şekilde bulunduğu ve mezuniyet sonrası en gözde şehirlerin başında yer alıyor. Bu nedenle, meslektaşlarımız, sektöre emek veren firmalarımız ve gelecekte meslektaşlarımız olacak öğrencilerimizle önemli bir buluşma noktası olması sebebiyle İstanbul'un sorumluluğu büyük.

İstanbul Buluşması, üçüncü kez düzenleniyor ve her yıl büyüyerek geliyor. Organizasyon sürecinde bu yılki en büyük yenilik veya fark ne olacak?

İstanbul, dental sektörün nabzını elinde tutan önemli bir şehir. En fazla dişhekimi üyesi bulunan meslek odasına ev sahipliği yapmasının yanı sıra dişhekimliği öğrencilerinin de en yoğun şekilde bulunduğu ve mezuniyet sonrası en gözde şehirlerin başında yer alıyor. Bu nedenle, meslektaşlarımız, sektöre emek veren firmalarımız ve gelecekte meslektaşlarımız olacak öğrencilerimizle önemli bir buluşma noktası olması sebebiyle İstanbul'un sorumluluğu büyük. Bu sorumluluk bilinciyle her zaman daha iyisini ve fazlasını yapmayı hedefliyoruz. Bu doğrultuda, İstanbul Buluşması'nı bu yıl Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde, bilimsel programı geçmiş yıllara kıyasla daha da zenginleştirerek ve fuar alanıyla iç içe bir etkinlik düzenleyerek, dental firmalarımızın meslektaşlarımızla uygun etkileşim sağlayabilmelerine olanak tanımayı amaçladık. İstanbul Buluşması, her yıl katılımcı sayısını artırarak daha geniş bir kitleye hitap etmeyi başarıyor. Bu yılki organizasyonun en büyük yenilik-

lerinden biri, etkinliğe katılacak konuşmacı sayısının artması ve bilimsel programın dört ayrı ana salonda yapılacak olması. Ayrıca etkinlik, yalnızca dişhekimlerine yönelik olmanın ötesine geçerek, bu yıl 3. ve 4. sınıf dişhekimliği öğrencilerine de ayrı bir bilimsel program sunuyor. Bununla birlikte sadece konuşmalarla sınırlı kalmayıp, kurslarla meslektaşlarımızın kendilerini en güncel bilgilerle donatmalarına da olanak sağlayacak. Bu yılki bir diğer yenilik ise, İstanbul Buluşması kapsamında düzenlenecek olan Meslek Sorunları Sempozyumu ile meslektaşlarımızın karşılaştığı sorunlar ele alınarak çözüm yolları aranacak olması. Alanında önde gelen davetli isimlerle birlikte, güncel gelişmeler, yenilikler ve karşılaşılan zorluklar üzerine çözüm önerileri geliştirilmesi ve mesleğin geleceğine yönelik stratejiler oluşturulması hedeflenmektedir. İstanbul Buluşması'na yeni bir soluk katacak diğer bir konu ise İstanbul Dişhekimleri Odası fotoğraf yarışması ve sanatçı dişhekimleri sergisi. Bilimsel programla bilgilerimizi güncelleyip mesleki olarak kendimizi geliştirirken, sanatla harmanlanmış bu et-

kinliğin ruhumuza da iyi geleceğine inanıyoruz.

Katılımcılar için kayıt süreci ve etkinlik sırasında sunulacak imkanlar hakkında bilgi verebilir misiniz?

İstanbul Dişhekimleri Odası olarak bir yeniliğe daha imza atarak, yeni yıl ile birlikte "idocep" uygulamasını kullanıma sunduk. İdocep uygulaması sayesinde, meslektaşlarımızın artık fiziken odaya gelmeleri gereken pek çok işlem ortadan kalkacak ve üyelerimiz meslek odamızın organize ettiği etkinlikleri doğrudan uygulama üzerinden takip edebilecek. Artık daha sür-

dürülebilirliğe önem veren bir meslek odasıyız. Bu kapsamda, İstanbul Dişhekimleri Odası üyelerimiz, cep telefonlarına indirilen idocep uygulaması üzerinden ücretsiz olarak İstanbul Buluşması'na kayıt yaptırabilecekler.

Etkinlik sırasında güncel programı uygulama üzerinden takip edebilecek ve etkinlik sonunda katılım sertifikalarına yine uygulama üzerinden ulaşarak indirebilecekler. Ayrıca, İstanbul Buluşması'nın kapıları farklı illerden gelecek meslektaşlarımıza da açık olacak. Onlar da kayıt ücretlerini ödeyerek web sitesi üzerinden kayıt yaptırabilecekler.

Doç.Dr. Ayça Yılmaz
Bilimsel Komite

İstanbul Buluşması'nda meslektaşlarımızı, alanında uzman akademisyenlerin sunumları, genç akademisyenler oturumları ve multidisipliner panellerle zenginleştirilmiş bir bilimsel program bekliyor. İki gün boyunca, üç farklı salonda gerçekleşecek 26 oturumda, 34 değerli konuşmacıyı ağırlayarak kapsamlı bir bilimsel içerik sunmayı hedefliyoruz.

Bu yıl üçüncüsü gerçekleşecek olan İstanbul Buluşması'nda katılımcıları nasıl bir bilimsel program bekliyor? Bize program ile ilgili birkaç sayı verebilir misiniz?

İstanbul Buluşması'nda meslektaşlarımızı, alanında uzman akademisyenlerin sunumları, genç akademisyenler oturumları ve multidisipliner panellerle zenginleştirilmiş bir bilimsel program bekliyor. İki gün boyunca, üç farklı salonda gerçekleşecek 26 oturum-

da, 34 değerli konuşmacıyı ağırlayarak kapsamlı bir bilimsel içerik sunmayı hedefliyoruz.

Bunun yanı sıra, düzenleyeceğimiz hands-on kurslar ile meslektaşlarımıza pratik deneyim kazanma ve klinik yetkinliklerini geliştirme fırsatı sunmak istiyoruz. İstanbul Buluşması'nın bilimsel programının kanıta dayalı bilgi ile pratiği buluşturan kurgusuyla, meslektaşlarımızın güncel gelişmeleri takip etmesine ve mesleki yetkinliklerini ileriye taşımaya katkı sağlamayı amaçlıyoruz.

İstanbul Buluşması 2025'in bilimsel programı nasıl şekillendi? Bu yıl öne çıkan konular ve yenilikler neler olacak?

Programı oluştururken, dişhekimliğinin her disiplinine dengeli ve kapsayıcı bir yaklaşım sunmaya özen gösterdik. Daha önce İstanbul Dişhekimleri Odası bünyesinde gerçekleştirdiğimiz eğitim programının içeriğine yönelik anketin sonuçlarını dikkate alarak, katılımcıların en çok ihtiyaç duyduğu konulara öncelik verdik. Bunun yanı sıra, bilimsel programlarda genellikle geri planda kalan ancak klinik pratikte büyük önem taşıyan oral patoloji ve acil müdahale gibi kritik başlıklara da yer verdik. Böylece, hem güncel

hem de pratikte karşılaşılan sorunlara odaklanan zengin ve dengeli bir program hazırlamayı amaçladık.

Bu yıl ayrıca genç akademisyenlere özel zaman dilimleri ayırdık, onların bilimsel katkılarını daha görünür hale getirmeyi amaçladık. Panellerde, dişhekimlerinin günlük pratiğinde sık karşılaştığı sorunlara odaklanarak, multidisipliner olarak üstünde birlikte tartışabileceğimiz konuları belirlemeye özen gösterdik. Konu dağılımlarını her branşın temel ve güncel konularına dikkat çekecek şekilde düzenledik. İstanbul Buluşması 2025, bilimsel derinliği ve pratik uygulamalarla zenginleştirilmiş içeriğiyle meslektaşlarımıza kapsamlı bir program sunacak.

Dişhekimi Fatih Özçayan
Fuar Komitesi

Dental sektörde aradığınız tüm ekipman ve malzemeleri bulabileceğiniz, sektördeki tüm güncel teknolojik gelişmeleri takip edebileceğiniz, aynı zamanda eğitim ve kurslardan faydalanabileceğiniz çok yönlü fuar organizasyonumuz sizleri beklemektedir.

İstanbul Buluşması'ndaki fuar alanı hakkında bize birkaç sayı verebilir misiniz?

Dental sektörde aradığınız tüm ekipman ve malzemeleri bulabileceğiniz, sektördeki tüm güncel teknolojik gelişmeleri takip edebileceğiniz, aynı zamanda eğitim ve kurslardan faydalanabileceğiniz çok yönlü fuar organizasyonumuz sizleri beklemektedir.

Katılımcılar ve dental sektör için fuar alanının sunduğu avantajlar neler? Yeni ürünler ve teknolojiler hakkında nasıl bilgi sahibi olabilirler?

15-16 Mart tarihlerinde gerçekleştirilecek olan 3. İstanbul Buluşması'nda 30'a yakın seçkin firma ile 1000 metrekare alanda hizmet verecek olan fuar alanımız 09:00-19:00 saatleri arasında açık olacaktır.

www.idex.org.tr

  /idex_istanbul /idexistanbul

idex

istanbul 2025

Uluslararası Dental
Fuar ve Konferansı

07-10 Mayıs 2025

İSTANBUL FUAR MERKEZİ

DİŞSİAD

winnow
FUARCILIK

Resmi Havayolu

TURKISH AIRLINES

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

DİŞHEKİMLİĞİNDE UZMANLIĞIN SORUNLARI NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Prof. Dr. Taner Yücel

Ağız-diş sağlığı sorunlarını çözen ölkelerin uygulamalarına baktığımızda, koruyucu dişhekimliği temelli ulusal politikalar ön plana çıkmakta ve koruyucu temelli dişhekimliği misyonu verilen ağız doktoru yetkinliğinde dişhekimlerinin yetiştirilmesi hedeflenmektedir... Altı çizilmesi gereken diğer bir önemli husus da, günümüzde büyük bir hızla değişen bilgi ve yenilenen teknoloji nedeniyle bütün ölkelerin "Dişhekimliğinde Uzmanlık" yerine "Mezuniyet Sonrası Sürekli Eğitim"i, diğer adıyla "Profesyonel Sürekli Eğitim"i ön plana çıkarmasıdır.

Dışhekimliğinde Uzmanlık Yasası nedir ve Türkiye ile dünyadaki dışhekimliği uzmanlık sistemlerini ayıran temel farklılıklar nelerdir?

6225 sayılı Torba Yasanın 26.04.2011 tarihinde kabul edilmesiyle, dışhekimliği uzmanlık alanlarını yasayla kabul eden dünyada ilk ve tek ülke olduk. Böylece, dışhekimliği fakültelerinin klinik anabilim dalları olan "Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi", "Ortodonti", "Endodonti", "Pedodonti", "Restoratif Diş Tedavisi", "Periodontoloji", "Protetik Diş Tedavisi", "Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi" ve daha sonra eklenen "Oral Patoloji" ile birlikte dokuz dal dışhekimliğinde uzmanlık alanı olarak belirlenmiş oldu.

Avrupa Birliği ülkeleri AB direktifleri doğrultusunda Ortodonti ve Ağız Çene Yüz Cerrahisi olmak üzere iki uzmanlık alanını esas almışsa da bu bir zorunluluk oluşturmadığı için örn. İspanya, Avusturya ve Lüksemburg gibi bazı ülkelerde henüz hiçbir uzmanlık dalı tanımlanmamıştır ve bu iki uzmanlık dalına öncelikle periodontolojiyi dahil ederek ikiden fazla sayıda uzmanlık alanı belirlenmiş olan AB ülkeleri de vardır. Avrupa dışındaki ABD, Kanada, Avustralya gibi Anglo-Sakson ülkelerde ise dışhekimliğinde 10 ve daha fazla sayıda uzmanlık dalı kabul edilmiş durumdadır. Her iki kıtada sayısal olarak farklı yaklaşımlara rağmen, uzman dışhekimliği eğitim sistemleri üniversiteler tarafından düzenlenmektedir ve bütün bu ülkelerde ağız-diş sağlığı hizmetinde temel anlayış, dışhekimlerinin başat rolünün korunması şeklinde olduğu için, beş senelik dışhekimliği eğitiminin niteliğini korumaya büyük bir önem verilmektedir.

Türkiye'de dışhekimliği uzmanlık sistemi ise tıp alanındaki sistemle tamamen özdeş kılınarak ABD ve AB ülkeleriyle temelden farklılaştırılmıştır. ABD ve AB'de dışhekimliğinde uzmanlık aynen yüksek lisans eğitimlerinde, master ve doktora programlarındaki gibi yapılandırılmıştır ve adayın ihtiyaç doğrultusunda ve gönüllülük temelinde yaptığı başvuruya, üniversitenin belirlediği kurallara ve (yarı-tam zamanlı) çalışma koşullarına göre yapılır. Buna karşılık ülkemizde dışhekimliğinde uzmanlık, tıp alanındaki uzmanlığın kural ve düzenlemelerine göre, Sağlık Bakanlığı tarafından merkezî olarak yürütülüyor ve kaotik duruma başlamasına yol açan temel neden de bu durum-

dan kaynaklanıyor. Uzmanlık eğitimi almak isteyen dışhekimleri merkezî uzmanlık sınavına (DUS) girmek zorunda bırakılıyor ve ülkedeki ihtiyaç belirlenmeden tahsis edilen devlet kadrolarında başarı derecelerine göre dışhekimliği fakültelerinde uzmanlık eğitimlerine başlıyorlar. 14 yılı aşan bir süredir uygulanan bu sistem ülkemizin ihtiyacının çok üzerinde uzman dışhekim yetiştirmesine ve uzman sayısının 9595'e varmasına neden oldu. Tıp alanındaki sağlık hizmetlerinde devletin kamusal zorunluluğu olarak uygulanması gereken bu sistemin zorunluluk olmayan dışhekimliğinde aynen uygulanmasının hiçbir rasyonelliği olmadığı gibi tam tersine mesleğe zararları var; öncelikle dışhekimliği eğitiminin zayıflamasına, sonra da uzman dışhekim sayısının gereksiz artmasına yol açıyor. Ayrıca, doktora eğitiminin yerine uzmanlığın getirilmesi gibi, akademik yükselmelerde dünyada benzeri olmayan tehlikeli tartışmaları da gündeme getiriyor.

Dışhekimliğinde uzmanlık konusunun tam olarak anlaşılması için tıp ve dışhekimliği lisans eğitimindeki farklılıkların bilinmesi neden önemli?

Dışhekimliği ile tıp mesleği arasındaki hem eğitim ve hem de hizmetin verilmiş şekillerindeki temel farklılıkların bilinmesi, tıp ve dışhekimliğindeki uzmanlık konseptleri arasındaki farkın anlaşılması bakımından çok önemli.

- 1) Dışhekimliği Fakülteleri 1830 yıllarından bugüne tıp fakültelerinden bağımsız olarak kurulmuş ve tıp fakültelerinden çok farklı bir eğitim sistemiyle yapılandırılmıştır.
- 2) Dışhekimliği fakültelerinde kraniofasial ağırlıklı, tıp fakültelerindeyse vücudun bütününe kapsayan bir müfredat okutulmaktadır.
- 3) Dışhekimliği öğrencilerinin eğitiminde hastaların operatif tedavilerini bizzat yapma zorunluluğu vardır ve dışhekimliği olarak mezun olurlar; oysa tıp fakültesi öğrencilerinin eğitiminde bu tür bir müfredat bulunmaz ve pratisyen hekim olarak mezun olurlar.
- 4) Bütün ülkelerde, 1. basamak koruyucu sağlık hizmetleri dahil, tıp alanındaki 2. ve 3. basamak sağlık hizmetleri hastanelerde uzman hekimler tarafından yürütülürken, ağız-diş sağlığı hizmetleri tam tersine, dışhekimliği tarafından muayenehane ve polikliniklerde ayakta, ambulans olarak verilmektedir.

Doç.Dr.

AYÇA YILMAZ

aycasimsek@gmail.com

İşte yukarda açıklanan yapısal ve müfredat farklılıkları nedeniyle dişhekimi, ağız ve komşu dokuların hastalık ve tedavisinden sorumlu hekim

“ Vatandaşların dişhekimliğinde uzmanlık hizmetine ulaşacağı dişhekimliği fakülteleri ülkenin dört bir tarafında zaten var ve hele bizim ülkemizdeki sayıları 100’ün üzerinde bulunan dişhekimliği fakültesi hastaneleri bu görevi rahatlıkla yürütebilir. Buralarda görevli yaklaşık üç bin (3000) öğretim üyesi toplumun uzmanlık ihtiyacı olan tedavileri aynen tıp fakültelerinde olduğu gibi verebilir. Ülkemizde tek başına, tüm Avrupa Birliği’ndekilerin yaklaşık yarısı kadar dişhekimliği fakültesi olduğu için, bu olanak zaten var. Bu veriler bile ülkemizde dişhekimliğindeki uzmanlığın tıp alanındaki uzmanlık sistemine benzer bir şekilde yapılandırılmaması gerektiğini açık bir şekilde göstermeye yeter. ”

olarak mezun olurken, tıp fakültesinden mezun olan hekimse vücudun tek bir organının yetkin tedavisine ancak uzmanlık eğitimi sonrası hak kazanır (örn. göz uzmanlığı). Bireyin iyi bir sağlık hizmetine ulaşabilmesi için tıp alanında uzmanlık dallarının olması ve de bu uzmanlık eğitiminin merkezi planlanmasını bütün ülkeler bir zorunluluk olarak kabul etmiş ve buna göre yapılandırmışlardır; ancak dişhekimliğinde dişhekimi zaten sadece ağızın yetkin hekimi olarak mezun olduğu için, tıp alanında olduğu gibi bir uzmanlık sistemine ihtiyaç duyulmamıştır.

Peki, dişhekimliğinde uzmanlık girişimlerine hiç ihtiyaç yok mu? Yurttaşlar bu hizmete nasıl ve nerede ulaşabilecek?

Vatandaşların dişhekimliğinde uzmanlık hizmetine ulaşacağı dişhekimliği fakülteleri ülkenin dört bir tarafında zaten var ve hele bizim ülkemizdeki sayıları 100’ün üzerinde bulunan dişhekimliği fakültesi hastaneleri bu görevi rahatlıkla yürütebilir. Buralarda görevli yaklaşık üç bin (3000) öğretim üyesi toplumun uzmanlık ihtiyacı olan tedavileri aynen tıp fakültelerinde olduğu gibi verebilir. Ülkemizde tek başına, tüm Avrupa Birliği’ndekilerin yaklaşık

yarısı kadar dişhekimliği fakültesi olduğu için, bu olanak zaten var. Bu veriler bile ülkemizde dişhekimliğindeki uzmanlığın tıp alanındaki uzmanlık sistemine benzer bir şekilde yapılandırılmaması gerektiğini açık bir şekilde göstermeye yeter. Ortodonti ve çene-yüz cerrahisinin uzmanlık ge-

rektiren vakalarının çoğalmasa bile hiçbir ülkede dişhekimliği uzmanlığının tıp benzeri zorunlu bir sistemle değerlendirilmesine yol açmamıştır.

Bununla birlikte, zaten tıp eğitiminden bile daha pahalı olan beş senelik dişhekimliği eğitiminin üç ya da dört sene, bazen daha fazla süren uzmanlık eğitimiyle uzatılmasının bir yararı olmadığı gibi, ülkeye yüklediği mali yükü de unutmamak gerekir. Dişhekimliğinde, ekonomik ve hizmet olarak herhangi bir rasyonel kazanım sağlamayan, tıp benzeri bir uzmanlık sisteminin hiçbir ülke tarafından uygulanmaması da bu durumu zaten açıkça kanıtlamaktadır.

Bütün bu veri ve bilgiler ışığı altında, dişhekimliğindeki uzmanlık yasası sonrası ülkemiz dişhekimliği sisteminde ortaya çıkan sorunlar nasıl sıralanabilir?

* Dişhekimliğindeki uzmanlığın tıp alanındaki uzmanlık sistemi gibi uygulanmasının dünyada başka benzer bir örneği yok... Bunun sonucu;

* Uzmanlık eğitiminin varlığı dişhekimliği fakültelerindeki eğitimin zayıflamasına ve dişhekiminin bilgi, beceri ve yetkinliğinin azalmasına yol açıyor.
* Uzmanlık eğitiminin varlığı öğretim üyesi ve yardımcısında, dişhekiminin yetkinliği daha sonra uzmanlık eğitimiyle geliştirilebilir fikrinin oluşmasına neden oluyor.

* Uzmanlık eğitimi, dişhekimliği fakültesi sayısının çok hızla ve plansız bir şekilde 103’e ulaşmasıyla oluşan öğretim üyesi açığının uzmanlarla kolayca doldurulabileceği gibi yanlış bir düşüncenin oluşmasına yol açacak bir tehlikeye dönüştü.

* Dişhekimliğinde uzmanlık ülkenin ağız-diş sağlığı hizmetlerinin daha da pahalılaşmasına yol açacak.

Akademisyen olmadan ne yetkin dişhekimi, ne de yetkin uzman dişhekimi yetişir.

Dünyanın her ülkesinde akademik kariyer doktora (PhD) tezi yaparak başlar. Dünyanın hiçbir üniversitesinde dişhekimliği uzmanından akademisyen yetiştirmeye benzer bir örnek yoktur. Uzmanlık klinik temelli bir eğitimidir ve adaya akademisyenlik kültürünün verildiği üniversite akademik doktora eğitimi yerine kabul edilemez. Bunun tersine çevrilmesi ülkemiz dişhekimliğini özellikle akademik dünyadan koparacak ve iyice yalnızlaştıracaktır.

Dışhekimliğinde uygulanan uzmanlık sistemi bu mesleği kaosa sürüklemekte ve hizmetleri pahalılaştırmaktaysa bundan kurtulmak mümkün mü? Çözüm önerileriniz neler?

* DUS sınavları hemen durdurulmalı ve uzmanlık kadroları dondurulmalıdır.

* Sağlık Bakanlığı Türkiye genelinde saha çalışması yaparak dışhekimliğindeki uzman ihtiyacını ve alanlarını acilen belirlemelidir.

* Akademisyen ihtiyacı için, üniversitelerdeki doktora eğitimi de yeniden ele alınmalı ve düzenlenmelidir. Bu yeni düzenlemelerin başında doktora programlarının anabilim dalı adları üzerinden yapılmasından vazgeçilerek (uzmanlık alanıyla aynı isimde olmayan) interdisipliner alanlarda yeni programlar acilen yeniden yapılandırılmalıdır. Bununla birlikte, Türkiye'nin akademisyen ihtiyacı dikkate alındığında, uzmanlıklarını yapmakta olan adaylardan isteyenlere doktora eğitimine geçiş imkanı tanınmalıdır. Bunun kuralları hızla belirlenerek, uzmanlara istedikleri takdirde akademisyenlik yolu açılmalıdır.

* Kamu dışında serbest çalışan uzman dışhekiminin meslek odasındaki kayıtlarına göre çalıştıkları muayenehane, poliklinik ve/veya merkezlerde ancak uzmanlık alanı sınırları içinde çalışmaları zorunluluğu muhakkak getirilmeli ve bu konuda gerekli düzenlemeler hızla yapılmalıdır. Bazı örnekler vermek gerekirse, mesela Kanada'da uzman dışhekimlerinin, aynen tıp alanında hizmet veren tıp uzmanları gibi (örn. göz doktorunun sadece göz hastalıklarını tedavi etmesi gibi) ancak meslek odasına deklare ettikleri uzmanlık alanında çalışmalarına izin verilmektedir.

Dışhekimli uzmanlıklarında diğer bir sınırlandırıcı örnek de İsveç, İrlanda gibi ülkelerden verilebilir. Bu ülkelerde hastalar uzman dışhekimine ancak dışhekimli muayenesi sonrasında gidebilmektedir. Görüldüğü gibi, ülkemizde uygulanan dışhekimliğinde uzmanlık sistemi, aslında örnek alınan tıp uzmanlıklarından bile çok daha sınırsız ve kuralsız bir faaliyete olanak sağlamaktadır.

Sonuç:

Dünyada hiçbir ülke dışhekimliğindeki uzmanlığı tıp alanında uygulanan uzmanlık eğitim sisteminde olduğu gibi "merkezi" bir şekilde ve, Sağlık Bakanlığı tarafından ihtiyaç belirlenmeden key-

fi olarak yürütülen bir sağlık eğitimi sistemiyle yapmıyor. Genel sağlık hizmetinin birey için eşit ve ulaşılabilir olması bütün ülkelerde devletin anayasal görevidir ve tüm ülkelerde bu doğrultuda teşkilatlanmıştır. Dışhekimliği hizmetleri ise dışhekimleri tarafından muayenehanelerde ayakta, ambulans olarak verilen hizmetler biçiminde yapılandırılmıştır. Örn. Avrupa'daki 45 ülkenin verilerine göre, dışhekimlerinin %72,97'si muayenehanelerde çalışmaktadır; ayrıca bu ülkelerde devlet, yaşlı, çocuk ve engelli vatandaşlar için %22,74 oranında yine dışhekimleri tarafından yürütülen hizmetlerden yararlanmaktadır ve tüm bunlar için ayrıca merkezi bir uzmanlık sistemi hayata geçirilmiştir.

Ağız-diş sağlığı sorunlarını çözen ülkelerin uygulamalarına baktığımızda, koruyucu dışhekimliği temelli ulusal politikalar ön plana çıkmakta ve koruyucu temelli dışhekimliği misyonu verilen ağız doktoru yetkinliğinde dışhekimlerinin yetiştirilmesi hedeflenmektedir...

Altı çizilmesi gereken diğer bir önemli husus da, günümüzde büyük bir hızla değişen bilgi ve yenilenen teknoloji nedeniyle bütün ülkelerin "Dışhekimliğinde Uzmanlık" yerine "Mezuniyet Sonrası Sürekli Eğitim"i, diğer adıyla "Profesyonel Sürekli Eğitim"i ön plana çıkarmasıdır. Ülke sağlık bakanlıkları, meslek birlikleriyle koordinasyon içinde, sürekli eğitimi dışhekimleri için zorunlu hale getirme çalışmaları yürütmektedir. Bu nedenle, Sağlık Bakanlığının dışhekimliğinde

uzmanlık konusu yerine dışhekimliğinde zorunlu sürekli eğitimin organizasyonuna yoğunlaşması toplumun nitelikli ağız-diş sağlığı hizmetlerine ulaşmasına kuşkusuz çok daha fazla katkı sunacaktır. Türk Dışhekimleri Birliği'nin ülkemizde "Dışhekimliğinde Sürekli Eğitim" in zorunlu hale getirilmesi için Sağlık Bakanlığına yıllardır yapmış olduğu yazılı başvurulara rağmen bu konuda somut adım atılmaması da anlaşılır bir durum değildir ve kabul edilemez.

“ Akademisyen olmadan ne yetkin dışhekimli, ne de yetkin uzman dışhekimli yetiştir. Dünyanın her ülkesinde akademik kariyer doktora (PhD) tezi yaparak başlar. Dünyanın hiçbir üniversitesinde dışhekimliği uzmanından akademisyen yetiştirmeye benzer bir örnek yoktur. Uzmanlık klinik temelli bir eğitimidir ve adaya akademisyenlik kültürünün verildiği üniversite akademik doktora eğitimi yerine kabul edilemez. Bunun tersine çevrilmesi ülkemiz dışhekimliğini özellikle akademik dünyadan koparacak ve iyice yalınlaştıracaktır. ”

Kamuda Çalışan Meslektaşlarımızın

Özlük Hakları İçin Okmeydanı Ağız ve

Diş Sağlığı Hastanesi Önündeydik

Kamuda çalışan dişhekimleri özlük haklarındaki yetersizlikler, düşük ücret politikası, ağır çalışma koşulları ve sağlıkta şiddet gibi sorunlarına dikkat çekmek ve taleplerini dile getirmek amacıyla, sendikaların kararıyla 14 Şubat 2025'te bir gün iş bıraktı. Dişhekimleri, Okmeydanı Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi önünde düzenledikleri basın açıklamasında yaptıkları konuşmalarla, yaşadıkları sorunları anlatırken, çözüm önerilerini ve taleplerini de dile getirdi.

Düzenlenen basın açıklamasına, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES), Hekim Sen, Birlik ve Dayanışma Sendikası ve İstanbul Tabip Odası temsilcileri de katıldı.

Açıklamaya, İstanbul Dişhekimleri Odası adına Oda

Genel Sekreteri Aret Karabulut ve Oda üyesi dişhekimleri de katıldı. Aret Karabulut yaptığı konuşmada; kamuda görev yapan dişhekimlerinin, halk sağlığını koruma ve geliştirme görevlerini büyük bir özveriyle yerine getirdiğini ancak, yıllardır süregelen özlük haklarındaki yetersizlikler, ağır çalışma koşulları, düşük ücret politikası ve sağlıkta şiddet gibi sorunların dişhekimlerinin mesleki motivasyonunu olumsuz etkilediğini belirtti

Karabulut konuşmasında; İstanbul Dişhekimleri Odası olarak, kamuda çalışan meslektaşlarımızın hak ettikleri çalışma koşullarına kavuşması için yetkililere sesleniyoruz diyerek dişhekimlerinin taleplerini desteklediklerini dile getirdi.

İSTANBUL DİŞHEKİMLERİ ODASI'NIN AÇIKLAMASI

KAMUDA ÇALIŞAN MESLEKTAŞLARIMIZIN YANINDAYIZ

Kamuda görev yapan dişhekimleri, halk sağlığını koruma ve geliştirme görevlerini büyük bir özveriyle yerine getirmektedir. Ancak, yıllardır süregelen özlük haklarındaki yetersizlikler, ağır çalışma koşulları, düşük ücret politikası ve sağlıkta şiddet gibi sorunlar, meslektaşlarımızın mesleki motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.

İstanbul Dişhekimleri Odası olarak, kamuda çalışan meslektaşlarımızın hak ettikleri çalışma koşullarına kavuşması için yetkililere sesleniyoruz:

- Ücret Politikası ve Özlük Hakları İyileştirilmeli: Dişhekimlerinin emeklerinin karşılığını alabileceği, adil ve sürdürülebilir bir ücret politikası benimsenmelidir. Performans odaklı sistemin getirdiği adaletsizlikler giderilmeli, emeklilikte de insanca yaşanabilecek bir maaş sağlanmalıdır.
- Çalışma Koşulları Düzenlenmeli: Aşırı iş yükü ve personel eksikliği, dişhekimlerinin mesleklerini sağlıklı ve verimli bir şekilde icra etmesini engellemektedir. Nitelikli sağlık hizmeti sunabilmek için çalışma koşulları iyileştirilmelidir.
- Şiddete Karşı Etkin Önlemler Alınmalı: Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi için caydırıcı yasalar çıkarılmalı ve mevcut yasal düzenlemeler etkin şekilde uygulanmalıdır.
- Atama ve Kadro Sorunları Giderilmeli: Kamuya yeterli sayıda dişhekimisi atanmalı, dişhekimlerinin özlük hakları güvence altına alınmalı ve çalışma barışı sağlanmalıdır.
- Mesleki Bağımsızlık Korunmalı: Sağlık politikaları belirlenirken dişhekimlerinin görüşleri alınmalı, mesleki bağımsızlık gözetilmeli ve sağlık hizmetlerinin niteliği artırılmalıdır.
- Tüm bu taleplerimizin hayata geçirilmesi, hem dişhekimlerinin haklarını koruyacak hem de halkımıza sunulan ağız ve diş sağlığı hizmetlerinin kalitesini artıracaktır. İstanbul Dişhekimleri Odası olarak sağlık sistemimizin sürdürülebilirliği için yetkilileri sorumluluk almaya, tüm meslektaşlarımızı da bu mücadeleye destek vermeye davet ediyoruz.

**İstanbul Dişhekimleri Odası
Yönetim Kurulu**

Peki Dişhekimleri Ne İstiyor?

Periodontoloji Uzmanı Özgün Karakuş

Her ne kadar bizim mesleğimizin etik değerleri olsa da biz mesleğimizi ailemizi geçindirmek ve gelir elde etmek için yapıyoruz. Gelirimiz en azından belirli düzeylerde olmalı. Bu nedenle gelirimizin çoğunu oluşturan teşviklerin kaldırılıp yüzde seksen bir temel maaşımız olmasını talep ediyoruz ilk planda.

İlk defa dişhekimlerine özel bir eylem yapıldı biliyorsunuz. Bizim taleplerimiz dişhekimlerine özel, özellikle kamuda sıkıntılar var.

Bu eylemi neden yaptık çünkü ilk başta aşırı hasta yükümüz var. Bu aşırı hasta yükünün altında ezilmemiz ve yoğun hasta bakmamız doğal olarak tedavi kalitemizi etkiliyor ve nitelikli bir sağlık hizmeti veremiyoruz.

Artan MHRS sayıları en büyük sıkıntımız. Yani her ne kadar bizim mesleğimizin etik değerleri olsa da biz mesleğimizi ailemizi geçindirmek ve gelir elde etmek için yapıyoruz. Gelirimiz en azından belirli

düzeyleerde olmalı. Bu nedenle gelirimizin çoğunu oluşturan teşviklerin kaldırılıp yüzde seksen bir temel maaşımız olmasını talep ediyoruz ilk planda. Daha sonra kademe kademe maaşımızın arttırılmasını istiyoruz.

Normal hastanelerde beyaz reformla birlikte %36'dan başlayan teşvikler aynı şekilde devam etmekle fakat ADSM ve ADSH'lerde bu oran %24'lere düştü.

Yani bu demek oluyor ki yüzde otuz üçlük, üçte birlik bir gelir kaybı söz konusu. Biz de mesleğimizi daha doğru yapabilmek ve ailemizi geçindirmek istiyoruz.

Dışhekimî Duygu Sarpaşan

Hastalar ve hekimler karşı karşıya getirilmemeli. Biz kaliteli hizmet vermek istiyoruz ama hasta sayılarımız çok fazla. Emeğimizin karşılığı ödemeleri alamıyoruz. Emekliliğe yansımıyor aldığımız maaşlar. Sağlıkta şiddet çok fazla ve güvende değiliz.

Dışhekimî Hatice Işıl Hatipoğlu

MHRS sayılarımız çok fazla, hasta bakmak için çok kısıtlı zamanımız var. Hasta sayısı çok artınca, onlara düşen süre de çok kısılıyor ve bizim nitelikli tedavi vermemiz çok zor duruma geliyor. Yorgunuz, bitkiniz, malzemelerimiz çok kısıtlı ve kalite düşük, istihdam eksikliğimiz var.

PROTETİK DİŞ TEDAVİSİNDE YÜKSEK PERFORMANSLI POLİMERLER: PEEK VE PEKK

ÖZET

Protetik diş tedavilerinde metal içermeyen restorasyonlar, gelişen teknoloji sayesinde estetik beklentileri karşılayabildikleri için giderek daha fazla tercih edilmektedir. Termoplastik polimerler, yüksek fiziksel ve mekanik özelliklerinin yanı sıra biyouyumlulukları ve estetik özelliklerinden dolayı diş hekimliğinde yaygın kullanım alanı bulmuşlardır. Polieter-eter-eton (PEEK) ve polieter-eton-eton (PEKK) bileşikleri en sık kullanılan polimerler arasındadır. Ancak sabit ve hareketli protezlerde kullanıldıklarında sağladıkları biyomekanik avantajlara karşın, çeşitli dezavantajlara ve yetersiz kanıt düzeyi nedeniyle klinik uygulamalarda kısıtlamalara sahiptirler. Bu makalede PEEK ve PEKK materyallerinin ve protetik diş tedavilerindeki kullanımları hakkındaki güncel bilgilerin aktarılması amaçlanmaktadır.

GİRİŞ

Günümüzde, hastaların artan estetik beklentileri doğrultusunda, metal içermeyen restorasyonlar diş hekimliğinde giderek daha fazla tercih edilmektedir. Ancak malzemelerin estetik özelliklerine ilave olarak, başarılı fiziksel ve mekanik özellik göstermeleri ve biyouyumlu olmaları da tercih edilmelerinde önemli faktörlerdendir.^{1,2} Yıllardır protetik restorasyonlarda kullanılan materyallerin avantajlarının yanında, sahip oldukları dezavantajlar da her zaman yeni materyallerin araştırılmasına neden olmuştur.^{3,4}

İlk olarak endüstriyel uygulamalarda kullanılan ter-

moplastik polimerler, zamanla tıp ve diş hekimliği alanlarında da tercih edilmeye başlamıştır. Termoplastik polimerler arasında diş hekimliğinde yaygın kullanım alanı bulan polieter-eton-eton (PEKK) ve polieter-eter-eton (PEEK) bileşikleri poliaril-eter-eton (PAEK) polimer ailesinin üyeleridir (Resim 1).⁵

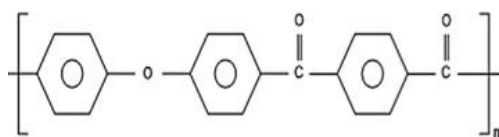
1. PEEK

PEEK, PAEK ailesinden yüksek erime noktasına sahip yarı kristalin bir termoplastik polimerdir. Metakrilat içermeyen bu polimer, keton ve eter fonksiyonel gruplarının bağlandığı lineer aromatik moleküler zincirine sahiptir.

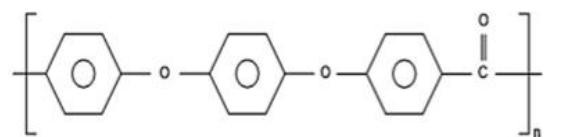
Özellikleri

PEEK, aromatik halkaları sayesinde termal, oksidatif, mekanik ve yüksek sıcaklık etkilerine karşı direnç gösterebilmektedir. Diş rengine yakın, yarı kristalin bir polimer olup, biyo-inert özelliği sayesinde düşük dental plak birikim eğilimi gösteren bir malzemedir. Biyouyumluluğu yüksektir, sitotoksik, karsinojenik ya da mutajenik değildir ve alerjik reaksiyonlara neden olmamaktadır.⁶⁻¹¹

Radyolüsent yapısı sayesinde radyografik incelemelerde süperpozisyona neden olmaz ve teşhis koyma sürecinde PEEK restorasyonların çıkartılması gerekmez.¹² Düşük elastik modülü sayesinde alveolar kemiğe yakın mekanik özellikler sergileyen PEEK dental implant olarak kullanıldığında, implant çevresindeki alveolar kemikte titanyuma kıyasla biyomekanik olarak daha düşük stres birikimi yaratmakta-

Poly-Ether-Ketone-Ketone (PEKK)

Poly-Ether-Ether-Ketone (PEEK)

Resim 1: PEKK (Poly-Ether-Ketone-Ketone) ve PEEK (Poly-Ether-Ether-Ketone) polimerlerinin kimyasal yapıları

Dr. Dt.
Esra Sönmez

Yeditepe Üniversitesi
Diş Hekimliği Fakültesi
Protetik Diş Tedavisi
Anabilim Dalı

Prof. Dr.
Ender Kazazoğlu

Yeditepe Üniversitesi
Diş Hekimliği Fakültesi
Protetik Diş Tedavisi
Anabilim Dalı

dır.^{13,14} Bu durumda implant çevresi kemikte kuvvet iletiminin ideale yakın olacağı ve kemik rezorbsiyonunun azalacağı savunulmaktadır.^{11,15} Modifiye edilmemiş PEEK biyo-inert bir malzeme olduğundan çevresindeki alveolar kemiğe bağlanma gücü zayıftır. İmplant olarak kullanıldığında osseokondüktif etkileri olduğuna dair kesin bir kanıt bulunmamaktadır. Bu nedenle, modifiye edilmemiş PEEK materyalinin implant olarak uzun süreli başarısı hala tartışmalıdır.⁷ PEEK'in implant materyali olarak etkin bir şekilde kullanılabilmesi için öncelikle çeşitli yüzey işlemlerinden geçirilerek biyolojik aktivitesinin ve osseokondüktif özelliğinin iyileştirilmesi gerekmektedir.^{7,12} Ayrıca PEEK'in dayanıklılığını artırmak için polimer yapıya karbon ya da cam fiberler eklenebilmektedir.¹⁶

2. PEKK

PEKK amorf veya kristalin yapıda olabilen, bu özelliği sayesinde geniş bir kullanım alanı sunan ve PEEK'ten farklı olarak ikinci bir keton grubuna sahip olan, PAEK sınıfından termoplastik bir malzemedir.

Özellikleri

PEKK'teki ek keton grubu, güçlü polimer zincirleri oluşturarak, malzemenin eğilme, çekme ve basma dayanımı gibi fiziksel ve mekanik özelliklerini geliştirmiştir.¹⁷ Dayanım açısından PEKK'in mekanik özellikleri PEEK'ten üstün olup, daha yüksek performans sergilemektedir.¹⁸ Güçlendirilmemiş PEEK ile karşılaştırıldığında, PEKK ile üretilen bir ürünün basma dayanımı yaklaşık %80 daha yüksektir.¹⁹

PEKK'in yapısına titanyum dioksit eklenmesi, malzemenin sertliğini ve aşınma direncini artırmaktadır.²⁰ Gri-beyaz renklidir. PEEK ile benzer şekilde, PEKK'in elastik modülü kemiğe oldukça yakındır. Ayrıca PEKK'in geliştirilmiş stres dağılımı özelliği ile dental implant biyomalzemesi olarak daha fazla kullanım potansiyeline sahip olduğu bildirilmektedir.²¹ Ekstra keton grubu varlığının yüzey kimyasal modifikasyon kapasitesini artırarak daha iyi osseointegrasyon ve hücrel etkileşim sağladığı bildirilmiştir.¹⁷

Tablo 1'de PEEK ve PEKK materyallerinin temel özellikleri karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Bu karşılaştırma, her iki malzemenin fiziksel, mekanik ve biyoyuymululuk açısından farklılıklarını değerlendirmek açısından önemlidir.^{18,21-29}

Tablo 1: PEEK ve PEKK materyallerinin temel özellikleri

Özellikler	PEEK	PEKK
Termoplastik materyal	Evet	Evet
Biyostabilite	Biyostabil	Yüksek biyostabilite
Yapı	Yarı kristalin	Amorf ve kristalin
Elastikiyet Modülü	Düşük, karbon takviyeli PEEK'in kortikal kemik ve dentine yakın	Düşük, kemiğe çok yakın
Çekme dayanımı (MPa)	100.69	115
Elastik modül (GPa)	3.5	5.1
Eğilme dayanımı (MPa)	163.88	200
Basınç dayanımı (MPa)	118-169	246
Erime noktası (°C)	334-350	363-386
Stres Dağılımı	Kemik ve çevre dokulara homojen stres dağılımı	İyi stres dağılımı, implant materyali olarak kullanılabilir
Metal İçeriği	Metal içermez, alerjik etkisi düşük	Metal içermez, alerjik etkisi düşük
Boyutsal Stabilite	Yüksek sıcaklıkta stabil	İyi boyutsal stabilite
Radyolüsens Özellik	Radyolüsens	Radyolüsens
Aşınma Direnci	Yüksek aşınma ve sürtünme mukavemeti	Yüksek aşınma direnci

3. PEEK ve PEKK'in Protetik Tedavide Kullanım Alanları

PEEK materyali; metal içermeyen sabit protezlerde altyapı materyali olarak (Resim 2-A), post-core yapımında, inley-onley gibi indirekt restorasyonların yapımında, hareketli protezlerde ana bağlayıcı ya da kroşe olarak, overdenture protezlerde primer ya da sekonder kuron yapımında ve oklüzal splint materyali olarak çeşitli protetik uygulamalarda kullanılmaktadır. Ayrıca geçici ya da daimi implant abutmanı (Resim 2-B), hibrit protezlerde alt yapı malzemesi, implant üstü dijital ölçü parçası ve iyileşme başlığı olarak da kullanılmaktadır.^{11,30}

Resim 2: A) PEEK materyalinin sabit protezlerde alt yapı olarak kullanılması B) PEEK materyalinin implant üstü sabit protezlerde abutment olarak kullanılması

PEEK gibi, PEKK de implant abutmanları, hibrit protez altyapıları, sabit protezler, hareketli protezler, hareketli protez ataşmanları, kuronlar, köprüler ve post-core gibi çeşitli uygulamalarda kullanılabilirler.^{11,21}

Yüksek performanslı polimerlerin implantolojide

strese bağlı sorunları aşabileceği öngörülmektedir.^{11,15} Fakat literatürde implant malzemesi olarak titanyum yerine kullanımına dair klinik olarak başarılı olduğunu kanıtlayan çalışmalara rastlanmamaktadır. Dolayısıyla abutment ya da implant üstü geçici kuron yapımında kullanımı başarılı olsa da implant malzemesi olarak kullanımı henüz tartışmalıdır.

Hareketli protezlerde kullanımları

PEEK ve PEKK hareketli parsiyel protezlerde metal iskelet alt yapı ve kroşeler yerine alternatif bir materyal olarak kullanılmaktadır. Krom-kobalt esaslı parsiyel protezlerle karşılaştırıldığında, PEEK ve PEKK kroşelerin daha düşük retansiyon kuvvetine sahip olduğu bildirilmiştir.³¹ Bununla birlikte, metalik tat hissini ortadan kaldırmakta, alerjik reaksiyon riskini azaltmakta, yüksek derecede cilalanabilmesi ile plak birikimini azaltmaktadırlar. Beyaz renkli olması ve aşınmaya karşı yüksek direnç göstermesi önemli avantajlarındandır. Ayrıca malzemelerin elastikiyeti sayesinde, dişe uygulanan tork kuvveti ve stres miktarı azaltılabilmektedir.³² Düşük ağırlıkları sayesinde, daha hafif protezlerin üretilmesi mümkün olmakta ve bu da hasta memnuniyeti ve konforunu artırmaktadır. İlave olarak hafifliği büyük oronazal defektlerin rehabilitasyonunda da etkili bir obtüratör seçeneği olarak kullanılabilmesini sağlamaktadır.³³ PEEK'in, metakrilat bazlı hareketli protez materyallerine kıyasla renk değişimlerine karşı da daha dirençli olduğu gözlemlenmiştir.³² Düşük su emilimi nedeniyle, PEEK materyali uzun vadeli restorasyonlar için önerilebilmektedir.³⁴ Metal iskelet sistemleri ile karşılaştırıldığında, üretimleri daha kolaydır. Bilgisayar destekli tasarım ve bilgisayar destekli üretim (CAD/CAM) sistemleri kullanılarak kazıma yöntemiyle kısa sürede üretilen PEEK ve PEKK hareketli protezleri, kazıma sırasında frezlere zarar vermez.³⁴

Sabit protezlerde kullanımları

PEEK ve PEKK; biyouyumlu olmaları⁴, yüksek aşınma direnci göstermeleri³³, hafif olmaları³², ağız ortamında korozyona karşı direnç göstermeleri, suda çözünmemeleri ve diğer malzemelerle düşük kimyasal reaktivite sergilemeleri nedeniyle, metal alerjisi olan veya metalik tat duyarlılığı yüksek olan hastalar için uygun bir seçenek olabilir.⁴ Ancak, yüksek performanslı polimerlerin beyaz-gri

renkte olmaları nedeniyle, tam anatomik formda (monolitik) kuron üretimi yerine alt yapı malzemesi olarak kullanımları önerilmekte ve estetik açıdan istenen görünümü elde edebilmek için kompozitlerle veneerlenmeleri gerekmektedir. PEEK ya da PEKK alt yapının, üzerine işlenen kompozit materyallerle olan bağlanma kuvvetinin yetersizliği, klinik uygulamalarda önemli bir sınırlılık yaratmaktadır. Bu yüzden, mevcut araştırmalar, polimerler ile kompozit arasındaki bağlanmayı güçlendirebilecek yüzey işlemleri ve yapıştırma protokollerini konusunda yoğunlaşmıştır.^{12,35-38} Sabit protezlerde PEEK ve PEKK'in klinik başarısına ilişkin daha net sonuçlara ulaşabilmek için ileri düzey klinik ve in vitro çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Dentin benzeri elastik modülü nedeniyle, PEEK post-core sistemlerinde daha iyi stres emici özellik sunarak kök kırığı riskini azaltabilir. PEKK ise daha rijit olduğu için stresin bir kısmını çevre dokuya iletme eğiliminde olabilir. Ancak yine de hem PEEK hem PEKK geleneksel metal ve fiber postlara kıyasla daha iyi stres dağılımı sağlayarak kök kırığı riskini azaltmakta, ancak esneklikleri nedeniyle diş-polimer bağlantısında ve kuronda başarısızlık olasılıkları daha yüksek olabilir.^{39,40}

4. PEEK ve PEKK Materyallerinin Avantaj ve Dezavantajları

PEEK ve PEKK'in metal içermeyen restorasyonların üretiminde kullanılabilmesi, metal alerjisi bulunan bireyler için önemli bir avantaj sunmaları, yüksek biyouyumluluk göstermeleri ve düşük bakteriyel adezyon göstermeleri avantajları arasındadır.^{38,41,42}

Bu malzemelerin tüm üstün özelliklerine rağmen, estetik olarak yeteri kadar ışık geçirgenliğine sahip olmamaları sonucunda monolitik olarak üretilmemeleri veneerlenerek kullanılmalarını gerektirmektedir. Düşük yüzey enerjisi ve kimyasal olarak kararlı hidrofobik yüzeyleri nedeniyle yüzey veneerlenmesinde zayıf bağlanma dayanımı göstermeleri en önemli dezavantajlarından olmuştur. Çalışmalarda, bu polimerlerin yüzey enerjilerini artırmak ve adezyon yeteneklerini güçlendirmek için çeşitli pürüzlendirme işlemleri önerilmiştir.^{12,35,43,44} Bu yüzey işlemleri arasında; farklı partikül boyutlarında aşındırıcılar ile kumlama, farklı konsantrasyonlarda sülfürik asit, Piranha solüsyonu, farklı partikül boyutlarında silika

kaplama, plazma ve lazer uygulamaları yer almaktadır.^{12,43,45,46} Alüminyum oksit ile kumlama bu işlemlerden bir tanesidir. Bu işlem mikromekanik pürüzlülük yaratarak kompozit tabakanın bağlanma gücünü artırır.³⁵ Konsantre %98'lik sülfürik asitin 60-90 saniye uygulanması ile yüzeyin aşındırılması⁴⁴, Piranha çözeltisi (peroksimonosülfürik asit, 10:3 hidrojen peroksit ve sülfürik asit karışımı) ile yüzeylerin pürüzlendirilmesi⁴³, Rocatec⁴⁷ gibi yüzey silika kaplama araçları şeklinde çeşitli yüzey modifikasyonları çalışmalarda denenmiştir. Polimer ve kompozit arasındaki bağlantıyı arttırmak için bir diğer yöntem plazma ile yüzeylerin işlenmesidir. Yukarıda bahsedilen agresif asidik solüsyonlarla riskli uygulamaların aksine plazmayla yüzey değişikliği, tehlikeli olmayan kimyasal bir prosedürdür.³⁵ Yüzey pürüzlendirme işlemlerinden sonra yüzeylere primer ve adezivlerin uygulanması bağlanma dayanımı arttıran faktörler arasındadır.

Schwitalla ve ark. yaptıkları çalışmada; kumlama, plazma uygulaması ve kumlama ile birlikte plazma uygulamasının bağlanma dayanımı üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Argon oksijen plazma uygulaması ve alüminyum oksit kumlamanın birlikte uygulandığı PEEK örneklerde kompozit bağlanma dayanımının diğer gruplardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.³⁵ Stawarczyk ve ark. yaptıkları çalışmada PEEK yüzeyine plazma, %98 sülfürik asit ve Piranha çözeltisi uygulamışlar ve kompozitin bağlanma dayanımının üç grupta da benzer olduğunu bulmuşlardır.⁴³ Zhou ve ark. ise PEEK yüzeylere argon plazma, %98 sülfürik asit ve kumlama uygulamışlardır. Sonuç olarak en yüksek bağlanma dayanımının sülfürik asit grubunda olduğunu, argon plazma ve kumlama gruplarının benzer sonuçlar gösterdiğini belirtmişlerdir.⁴⁴

SONUÇ

PEEK ve PEKK, diş hekimliğinde protetik diş tedavisinde kullanılan materyallere alternatif olarak giderek daha fazla ilgi görmektedir. Bu yüksek performanslı polimerler, biyouyumlulukları ve iyi mekanik özellikleri sayesinde sabit ve hareketli protezlerde ve ayrıca implant üstü restorasyonlarda kullanılabilirler. Ancak bu malzemelerin estetik olarak tam seramik restorasyonlarla kıyaslandığında oldukça sınırlı başarı göstermeleri ve yüzey enerjilerinin düşük olması nedeniyle yüzeyinin kompozit ile veneerlen

mesi işleminde bağlantılarında başarısızlıklar gibi dezavantajları da göz önünde bulundurulmalıdır. Klinik çalışmaların yetersiz olması nedeniyle dikkatli kullanım gereklidir. Özellikle yorulma stresi ve uzun vadeli kullanım performansı açısından daha fazla araştırma gerekmektedir. Bu nedenle, bu materyallerin kullanımı hakkında daha kapsamlı ve güvenilir klinik verilere dayanan çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Gelecekte, PEEK ve PEKK gibi polimerlerin yüzeylerinin estetik kaplama teknikleri ile daha da geliştirilmesi, bu malzemelerin kullanım alanlarını genişletebilir. Ek olarak, dijital diş hekimliği uygulamalarının yaygınlaşması ile birlikte CAD/CAM sistemleri kullanılarak farklı üretim teknolojileri sayesinde bu malzemelerin klinik uygulamalarının artması beklenebilir.

TEŞEKKÜR

Vaka görselleri için Dr. Dt. Cansın Çelebi Küccük'e teşekkür ederiz.

REFERANSLAR

- Rokaya D, Srimaneeping V, Sapkota J, Qin J, Siraleartmukul K, Siriwongrunson V. Polymeric materials and films in dentistry: An overview. *J Adv Res.* 2018;14:25-34.
- Xu X, He L, Zhu B, Li J, Li J. Advances in polymeric materials for dental applications. *Polym Chem.* 2017;8(5):807-823.
- Blanch-Martínez N, Arias-Herrera S, Martínez-González A. Behavior of polyether-etherketone (PEEK) in prostheses on dental implants. A review. *J Clin Exp Dent.* 2021;13(5):e520.
- Zoidis P, Papathanasiou I. Modified PEEK resin-bonded fixed dental prosthesis as an interim restoration after implant placement. *Journal of Prosthetic Dentistry.* 2016;116(5):637-641.
- Kurtz SM, Devine JN. PEEK biomaterials in trauma, orthopedic, and spinal implants. *Biomaterials.* 2007;28(32):4845-4869.
- Vaezi M, Yang S. A novel bioactive PEEK/HA composite with controlled 3D interconnected HA network. *Int J Bioprint.* 2015;1(1):66-76.
- Najeeb S, Khurshid Z, Zohaib S, Zafar MS. Bioactivity and Osseointegration of PEEK Are Inferior to Those of Titanium: A Systematic Review. *Journal of Oral Implantology.* 2016;42(6):512-516.
- Lim JY, Shaughnessy MC, Zhou Z, Noh H, Vogler EA, Donahue HJ. Surface energy effects on osteoblast spatial growth and mineralization. *Bio-materials.* 2008;29(12):1776-1784.
- Zoidis P, Papathanasiou I, Polyzois G. The Use of a Modified Poly-Ether-Ether-Ketone (PEEK) as an Alternative Framework Material for Removable Dental Prostheses. A Clinical Report. *Journal of Prosthodontics.* 2016;25(7):580-584.
- Wenz LM, Merritt K, Brown SA, et al. In vitro biocompatibility of poly- etheretherketone and polysulfone composites. *J Biomed Mater Res.* 1990;24: 207-15.
- Polat S. Dental uygulamalarda polieter eterketon. Özkan P, editör. *Dental Materyaller ve Kullanım Alanları.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2025. p.56-61.
- Seferli Z, Sarıdağ S. PEEK Polimerinin Dişhekimliğinde Kullanımı. *Selcuk Dental Journal.* 2020;7(2):354-363.
- Rahmitasari F, Ishida Y, Kurahashi K, Matsuda T, Watanabe M, Ichikawa T. PEEK with Reinforced Materials and Modifications for Dental Implant Applications. *Dentistry Journal* 2017, Vol 5, Page 35. 2017;5(4):35.
- Lee WT, Koak JY, Lim YJ, Kim SK, Kwon HB, Kim MJ. Stress shielding and fatigue limits of polyether-ether-ketone dental implants. *J Biomed Mater Res B Appl Biomater.* 2012;100 B(4):1044-1052.
- Li CS, Vannabouathong C, Sprague S, Bhandari M. The use of carbon-fiber-reinforced (CFR) peek material in orthopedic implants: A systematic review. *Clin Med Insights Arthritis Musculoskeletal Disord.* 2014;8:33-45.
- Green S. Compounds and Composite Materials. *PEEK Biomaterials Handbook, Second Edition.* Published online January 1, 2019:27-51.
- Hallam Borner W. Aromatic polyketones and preparation thereof. Published online October 27, 1959.
- Fuhrmann G, Steiner M, Freitag-Wolf S, Kern M. Resin bonding to three types of polyaryletherketones (PAEKs) - Durability and influence of surface conditioning. *Dental Materials.* 2014;30(3):357-363.
- Alsadon O, Wood D, Patrick D, Pollington S. Fatigue behavior and damage modes of high performance poly-ether-ketone-ketone PEKK bilayered crowns. *J Mech Behav Biomed Mater.* 2020;110.
- Han KH, Lee JY, Shin SW, Han KH, Lee JY, Shin SW. Implant-and Tooth-Supported Fixed Prostheses Using a High-Performance Polymer (Pekkton) Framework. *International Journal of Prosthodontics.*

- 2016;29(5).
21. Alqurashi H, Khurshid Z, Syed AU, Rashid Habib S, Rokaya D, Zafar MS. Polyetherketoneketone (PEKK): An emerging biomaterial for oral implants and dental prostheses. *J Adv Res.* 2021;28:87-95.
22. Shetty S, Shenoy K, Shetty R, Bhat V, Ragher M, Abhishek CK. PEKK (polyetherketoneketone) as a prosthetic material - A review. *Int J Recent Sci Res.* 2018;9(4):25724-25726.
23. Yuan B, Cheng Q, Zhao R, et al. Comparison of osteointegration property between PEKK and PEEK: Effects of surface structure and chemistry. *Biomaterials.* 2018;170:116-126.
24. Ezirmik KV, 2008, Nanokompozit Kaplamaların Üretimi ve Tribolojisi, 8819.
25. Martin RB, Ishida J. The relative effects of collagen fiber orientation, porosity, density, and mineralization on bone strength. *J Biomech.* 1989;22(5):419-426.
26. Moore R, Beredjikian P, Rhoad R, Theiss S, Cuckler J, Ducheyne P. A comparison of the inflammatory potential of particulates derived from two composite materials. *Biomater.* 1997;34:137-147.
27. Maldonado-Naranjo AL, Healy AT, Kalfas IH. Polyetheretherketone (PEEK) intervertebral cage as a cause of chronic systemic allergy: A case report. *Spine Journal.* 2015;15(7):e1-e3.
28. Schwitalla AD, Spintig T, Kallage I, Müller WD. Flexural behavior of PEEK materials for dental application. *Dent Mater.* 2015;31(11):1377-1384.
29. Balcı B, 2015, Farklı Estetik Abutmentların Döngüsel Yorulma Yüklemesi Sonrasında Kırılma Davanımlarının Değerlendirilmesi.
30. Papathanasiou I, Kamposiora P, Papavasioliou G, Ferrari M. The use of PEEK in digital prosthodontics: A narrative review. *BMC Oral Health.* 2020;20(1):1-11.
31. Tannous F, Steiner M, Shahin R, Kern M. Retentive forces and fatigue resistance of thermoplastic resin clasps. *Dental Materials.* 2012;28(3):273-278.
32. Tekin S, Cangül S, Adigüzel Ö, Değer Y. Areas for use of PEEK material in dentistry. *International Dental Research.* 2018;8(2):84-92.
33. Zok FW, Miserez A. Property maps for abrasion resistance of materials. *Acta Mater.* 2007;55(18):6365-6371.
34. Costa-Palau S, Torrents-Nicolas J, Brufau-De Barberà M, Cabratosa-Termes J. Use of polyetheretherketone in the fabrication of a maxillary obturator prosthesis: A clinical report. *Journal of Prosthetic Dentistry.* 2014;112(3):680-682.
35. Schwitalla AD, Bötzel F, Zimmermann T, Sützel M, Müller WD. The impact of argon/oxygen low-pressure plasma on shear bond strength between a veneering composite and different PEEK materials. *Dental Materials.* 2017;33(9):990-994.
36. Benakatti VB, Sajjanar JA, Acharya A. Polyetheretherketone (PEEK) in Dentistry. *Journal of Clinical & Diagnostic Research.* 2019;13(8).
37. Zhou L, Qian Y, Zhu Y, Liu H, Gan K, Guo J. The effect of different surface treatments on the bond strength of PEEK composite materials (DEMA-D-13-00481). *Dental Materials.* 2014;30(8).
38. Schwitalla A, Müller WD. PEEK dental implants: A review of the literature. *Journal of Oral Implantology.* 2013;39(6):743-749.
39. Güven MÇ, Dayan SÇ, Yıldırım G, Mumcu E. Custom and prefabricated PolyEtherKetoneKetone (PEKK) post-core systems bond strength: Scanning electron microscopy evaluation. *Microsc Res Tech.* 2020;83(7):804-810.
40. Lee KS, Shin JH, Kim JE, et al. Biomechanical Evaluation of a Tooth Restored with High Performance Polymer PEKK Post-Core System: A 3D Finite Element Analysis. *Biomed Res Int.* 2017;2017.
41. Schwitalla AD, Spintig T, Kallage I, Müller WD. Flexural behavior of PEEK materials for dental application. *Dental Materials.* 2015;31(11):1377-1384.
42. Sorte N, Bhat V, Hegde C. Poly-ether-ether-ketone (PEEK): a review. *Int J Recent Sci Res.* 2017;8:19208-11.
43. Stawarczyk B, Jordan P, Schmidlin PR, et al. PEEK surface treatment effects on tensile bond strength to veneering resins. *J Prosthet Dent.* 2014;112(5):1278-1288.
44. Zhou L, Qian Y, Zhu Y, Liu H, Gan K, Guo J. The effect of different surface treatments on the bond strength of PEEK composite materials. *Dental Materials.* 2014;30(8):e209-e215.
45. Çulhaoğlu AK, Özkır SE, Şahin V, Yılmaz B, Kılıçarslan MA. Effect of Various Treatment Modalities on Surface Characteristics and Shear Bond Strengths of Polyetheretherketone-Based Core Materials. *Journal of Prosthodontics.* 2020;29(2):136-141.
46. Silthampitag P, Chaijareenont P, Tattakorn K, Banjongprasert C, Takahashi H, Arksornnukit M. Effect of surface pretreatments on resin composite bonding to PEEK. *Dent Mater J.* 2016;35(4):668-674.
47. Kern M, Lehmann F. Influence of surface conditioning on bonding to polyetheretherketone (PEEK). *Dental Materials.* 2012;28(12):1280-1283.

Amyotrofik Lateral skleroz

Motor Nöron Hastalığı

ALS
MNH

Mavi Peygamber Çiçeği (Centaurea cyanus), Akdeniz Avrupa'sına özgü, bir yıllık yerli bir bitkidir. Gelecek için umudu temsil eden Peygamber Çiçeği, doğanın sade güzelliğini ve yaşam döngüsünü hatırlatır. Kanser için Nergis ne ise ALS için Mavi Peygamber Çiçeği öyledir. Her iki çiçek de "Umut Çiçeği"dir.

Mavi Peygamber Çiçeği, ALS/MND hastalığı için umut çiçeğidir.

ALS ya da MNH Hastalığı Nedir?

Amyotrofik Lateral Skleroz, (kısaca ALS) ya da Motor Nöron Hastalığı, (kısaca MNH) diye bilinen -daha doğrusu az bilinen- ilerleyici bir nörolojik hastalıktır.

ALS, beyin ve omuriliği etkileyen, sinir hücrelerinde hasar bırakan bir hastalık. İstemli hareketleri yaptıran sistemin (piramidal sistem) sinir hücrelerine motor nöron adı verilir. Beyin korteksinden omuriliğe gelen sinir hücrelerine 1.motor nöron yani üst motor nöron denir. Beynimizin motor merkezinde oluşan elektriksel uyarılar omuriliğe kadar 1. motor nöron (alfa) denilen sinir hücresi tarafından iletilir. Omurilikte ön boynuz denilen bölgede ise 2. motor nöron (alt) başlar. 1. ve 2. motor nöronlar arası elektriksel uyarı geçişi sinaps adı verilen boşlukta kimyasal olaylarla gerçekleşir. Sinaps boşluğundan 2. motor nörona iletilen elektriksel uyarı, omurilikten ilgili kas bölgesine kadar iletilir. Bu uyarı ile kaslarımız çalışır. Her iki nöronu da etkileyen hastalıklara MNH denir. ALS ise bu hastalıklardan birisidir.

Motor sinirlerin harabiyetinin nedeni bilinmese de hastalık nöro dejeneratiftir; ilerleyicidir. Çevresel etkenler, hormonal bozukluklar, vitamin eksikliği, virüsler, kanserler neden olarak aranmış; ama kesin bir bilgiye rastlamamıştır. Hastalık bulaşıcı değildir, dünyanın her yerinde, herkeste görülebilir.

Belirtiler herkeste aynı olmadığı gibi, seyri de farklıdır. Genelde bir kol ya da bacakta incelleme, güçsüzlük, örneğin kalem tutamama, düğme ilikleyememe, düşmeler, konuşma ve yutma güçlüğü, kontrolsüz gülme ve ağlama ilk başlangıç belirtilerdir.

Hastalığın tanısı oldukça zor, kesin tedavisi yoktur.

ALS ender görülen hastalıklardan; yüz binde 2-3 görülme sıklığı olan hastalığın her yıl dünyada 3 bin kişinin tanısı rapor edilmektedir. Genellikle 40 yaş üzerinde görülür. Türkiye'de kesin olmayan rakamlara göre 5-6 bin ALS hastası vardır.

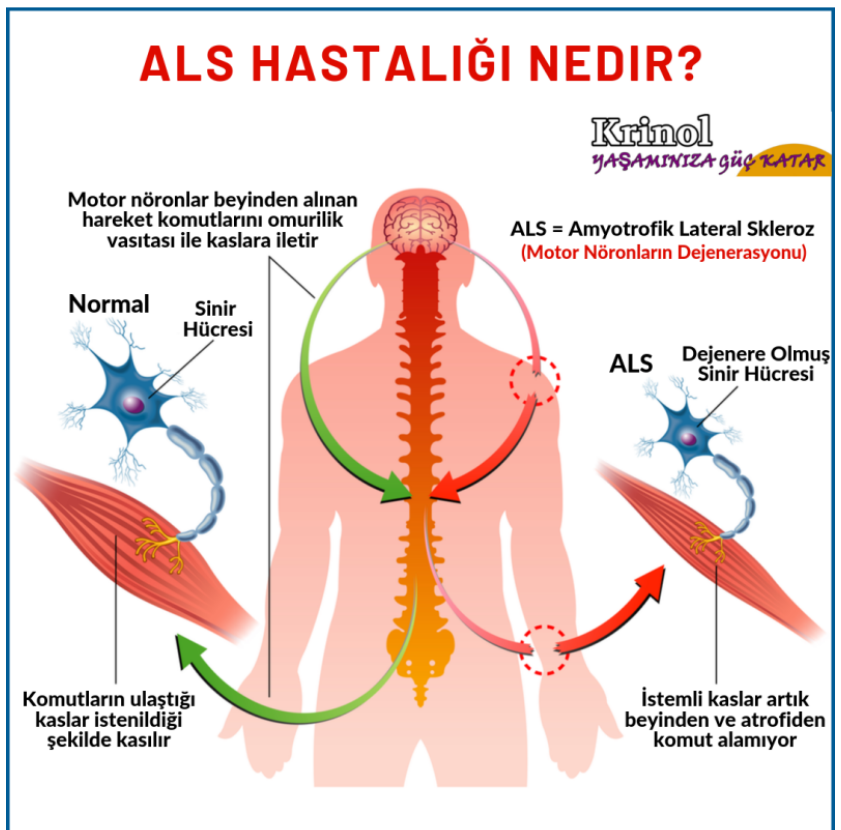
Hastalık istemli kasları tutarken düz kaslar etkilenmez. Kalp, göz, barsak ve mesane kasları genellikle etkilenmez.

Dünyada ilk tanımını Jean Martin Charcot'ın yaptığı hastalığın en ünlü ismi bilim adamı Stephen Hawking 21 yaşında bu hastalığa yakalanmıştı. Ülkemizde ise Suna Kıraç, futbolcu Sedat Balkanlı ALS hastalığına yakalanan bilinen kişilerdir.

2014 yılında bu hastalığa dikkat çekmek için Ice Bucket Challenge diye bir etkinlik yapıldı sosyal medyada. Bu hastalığa dikkat çekmek için insanlar başlarından aşağı buz dolu kovaları döktüler. Her yıl haziran ayının 21. günü dünya ALS günü olarak adlandırılmaktadır. Mavi Peygamber çiçeği bu hastalığın sembolü olmuştur. Mavi Çiçek doğada zarif görüntüsünün yanında doğa şartlarına dayanıklılığı ile bilinir ve bu yüzden ALS'nin sembolü olarak kabul edilmiştir.

Türk ALS Derneği, ALS hastaları ve onların ya

Dışhekim
SEVGİ TÜRKMEN
dr.sevgiturkmen@hotmail.com

kınları tarafından, Fenerbahçeli futbolcu Sedat Balkanlı ve Trabzonsporlu İsmail Gökçek önderliğinde 2001 yılında kurulmuştur. Türkiye'deki hastaları bilinçlendirmek, sorunlarını çözmek, cihaz ve malzeme desteği vermek, yaşam kalitelerini yükseltmek ve ALS hakkında farkındalık yaratmak ve bilimsel çalışmaları desteklemek amacıyla çalışmaktalar. Uluslararası ALS-MNH Dernekleri Birliğine üye olup bilgi paylaşımı yapmaktalar. İzmir ve Antalya'da iki şubeleri vardır.

ALS hastalığının en önemli isimlerinden biri Türk bilim insanı Doç. Dr. Hande Özdinler'dir.

Türk akademisyen, moleküler biyoloji ve genetik alanındaki çalışmaları ile ALS için yeni tedavi yöntemleri geliştirmiştir. Hastalıkta Riluzole gibi ilaçlar kullanılmakta ama asıl sorun nöronları etkilemek olduğu için gen tedavileri ön plana çıkmaktadır.

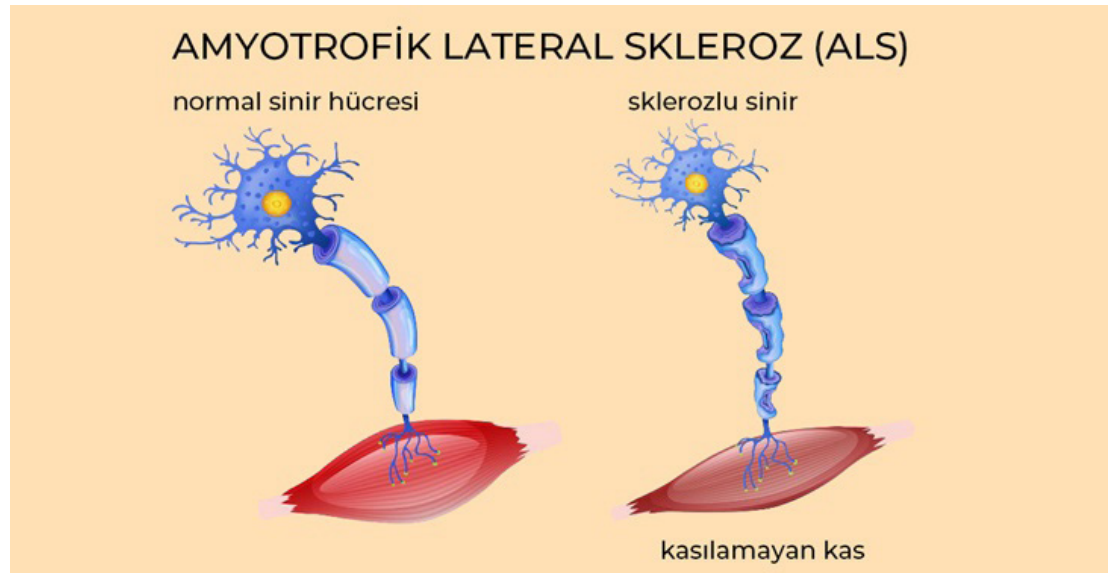
Hastalığın seyri kişiye göre değiştiği için hastaların yaşamını sürdürülebilir bir durumda, yaşamlarını kolaylaştırabilecek cihazlar ön plana çıkmaktadır. Örneğin hastaların iletişiminde göz hareketiyle çalışan bilgisayar, özel sandalyeler, yataklar ve solunum cihazları gibi.

Diş hekimliğinde ise bizi uyaracak ön tanı dil organı ile olabilir. Bir kas olan dil ALS hastalığında ilk etkilenen organlardan olabiliyor. Yaptığımız işlem sonucu hastanın 'Dilim ağızıma büyük geliyor.' şeklinde şikayeti dikkate alınıp incelenebilir.

2 Şubat 2025 günü ALS-MNH derneğinin cihaz dağıtım törenindeydik. Törende derneğe yardım için koşanlar, hastalardan gelebilenler, hasta yakınları ve bu hastalık için bilimsel çalışma yapan uzmanlar vardı. Örneğin her yıl koşan Hüseyin Oğuz Akyüz, bu yıl tekerlekli sandalyesiyle koşusunu sürdürmüştü ve tamamlamıştı. Dr. Oğuz Can Işık ALS hastalarının hayatlarını kolaylaştırıcı çalışmalar yapmaktadır.

Ödül dağıtımından sonra hastalara alınan cihazlarda sahiplerine teslim edildi.

Bazı insanlar ve iyilikler, iyi ki varlar.

ALS-MNH DERNEĞİ TARAFINDAN 02 ŞUBAT 2025 PAZAR GÜNÜ 2025 CİHAZ DAĞITIM VE ÖDÜL TÖRENİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

ALS-MNH Derneği tarafından düzenlenen, "46. İstanbul Maratonu Stop ALS Kampanyası Cihaz Dağıtım ve Teşekkür töreni", 02 Şubat Pazar Günü Gençlik Ve Spor Bakanlığı Ataköy Uluslararası Gençlik Merkezi Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Stop ALS Kampanyası kapsamında toplanan bağışlarla hastalara 10 adet jeneratör, 10 adet hasta karyolası, 6 adet hasta taşıma lifti, 10 adet havalı yatak, 1 adet göz bilgisayarı ve 20 hastamıza 3880 adet sarf malzemeleri teslim edildi.

Törende en çok bağış alan ilk 10 koşucuya plaket verildi. Maratonda bu yıl özel bir ödül kategorisi de yer aldı: Hüseyin Oğuz Akyüz Ödülleri. Hüseyin Akyüz ve İstanbul Maratonu'nda 42 km Hüseyin'in tekerlekli sandalyesini iten arkadaşlarına Hüseyin Oğuz Akyüz Özel Ödülü verildi.

ALS-MNH DERNEĞİ FAALİYETLERİ

ALS-MNH Derneği, ALS MNH Hastaları ve onların yakınları tarafından, Fenerbahçeli Futbolcu, Rahmetli Sedat Balkanlı ve Trabzonsporlu İsmail Gökçek önderliğinde 2001 yılında kurulmuştur. Türkiye'de yaşayan ALS Hastaları'nı bilinçlendirmek, sorunlarını çözmek, tıbbi cihaz, malzeme desteği vermek ve yaşam kalitelerini yükseltmek, ALS Hastalığı hakkında farkındalık yaratmak ve bilimsel çalışmaları desteklemek amacı ile çalışmalar yapılmaktadır. Derneğimiz Bakanlar Kurulu'nun 15.06.2012 tarih ve 2012/3324 sayılı kararı ile Amiyotrofik Lateral Skleroz-Motor Nöron Hastalığı (ALS-MNH) Derneği "Kamu Yararına Çalışan Dernek" statüsündedir. 2023 yılı Mayıs ayından itibaren Cumhurbaşkanlığı Kararı ile İzinsiz Yardım Toplayabilen dernekler statüsü aldık.

Vizyonumuz; ALS-MNH (motor nöron) hastalığı ile yaşayan hastalarımızın, onlara destek olan aile bireylerinin daha sağlıklı ve daha iyi yaşam standartlarında yaşayabileceği bir Türkiye...

Misyonumuz; Uluslararası insan hakları çerçevesinde ALS-MNH Hastaları'nın makul yaşam kalitesi sağlayarak yaşatılma-

sını sağlamak, ALS-MNH Hastaları'nı ve hasta yakınlarını doğru bir şekilde bilgilendirmek ve yönlendirmek, fiziksel, sosyal ve ruhsal olarak mümkün olan en iyi duruma getirmek, ALS-MNH Hastalığı'nın nedenlerine ve tedavilerine yönelik araştırmaları, bilimin ve etik kuralların rehberliğinde desteklemek, toplumu ALS-MNH Hastalığı konusunda bilgilendirmek. ALS-MNH Hastaları'nın çocuklarının eğitimine destek olmak, Ayrıca bu amaçlı diğer ülkelerde kurulmuş dernekler ile uluslararası katılımlarla kurulmuş konfederasyonlarda ülkemizi temsil etmektedir.

Derneğimizin İzmir ve Antalya'da olmak üzere 2 şubesi bulunmaktadır. Bizim dışımızda Türkiye'de başka bir ALS derneği yoktur.

International Alliance of ALS/MND Associations (Uluslararası ALS-MNH dernekleri birliği) üyesiyiz. Ayrıca Eupals (Avrupa ALS Birliği) üyesiyiz.

<https://als.org.tr/>

PERFORMANS SİSTEMİNİN AİLE HEKİMLİĞİNE UYARLANIŐI:

AİLE HEKİMLİĞİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

Geçtiğimiz ay aile sağlığı merkezlerinde çalışan hekimler, hemŐireler ve ebelerin yeni Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'yle yapılmak istenen düzenlemelere karşı ÷lke çapında yaptıkları iş bırakma eylemlerine tanık olduk. Yönetmelikle ilgili sosyal medyada dolaşan bilgiler, hekimlerin talepleri, sağlık hizmeti yararlanıcılarını biraz endiŐeye de sevk etmiş durumda. Bu nedenle İstanbul Tabip Odası Aile Hekimliği Komisyonu üyesi Dr. Saffet Ercan'a sorduk sorularımızı.

Dr. Saffet Ercan
İTO Aile Hekimliği Komisyonu Üyesi

İstanbul Tabip Odası olarak sağlığı, bir insan hakkı olarak gören bir anlayışa sahibiz ve sağlık emekçilerinin insanca çalışma koşullarının sağlandığı, hekimlerin özlük haklarının güvence altında olduğu ve sağlığın kamusal bir hizmet olarak sunulduğu bir sağlık sistemini savunuyoruz. Birinci basamak ve tüm basamaklarda performans sistemini reddediyoruz.

Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

25 yıllık hekimim. Küçükçekmece Atatürk Aile Sağlığı Merkezi'nde aile hekimliği uzmanı olarak görev yapmaktayım. İstanbul Tabip Odası (İTO) 2022-2024 döneminde Yönetim Kurulu Üyeliği yaptım. Halen İTO ilçe temsilciliğini yapmaktayım ve aynı zamanda İTO Aile Hekimliği Komisyonu üyesiyim.

Aile hekimlerinin iş bırakmaları vesilesiyle Yeni Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliğini sıkça duyuyoruz. Aile hekimlerinin yetkilerinin kısıtlanması başta olmak üzere bu konuda dolaşan bilgilerin hangisinin doğru olduğunu bilemiyoruz. O nedenle size bunu sormak istiyoruz; bu yönetmelikle ne değişiyor, yönetmelikle sizce ne yapılmak isteniyor?

Kasım 2024 tarihli yönetmelik, özü itibarıyla birinci basamak sağlık hizmetlerine performans sistemini getiren bir yönetmeliktir.

Sağlıkta dönüşüm programıyla birlikte ikinci ve üçüncü basamakta uygulanmaya başlayan performans sistemi bu sayede birinci basamakta da hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Zira bu yönetmeliğe göre; daha önce günlük çalışma pratiğimizle (poliklinik hizmeti, bebek, çocuk ve gebelerin aşı ve izlemi ve kanser taramaları) hak ettiğimiz ücrette kesintiye gidilerek bu yapılan kesintiyi telafi edebilmemiz için bize getirilen birtakım hedefleri tutturmamız gerekmektedir. Bu hedeflerin bazıları bizim müdahalemiz, inisiyatifimiz dışındaki faktörlere bağlı, başarılması nerdeyse imkânsız hedefler olduğu gibi aynı zamanda hekimlik mesleğinin özünü bağdaşmayan hedeflerdir:

- İstanbul'da ve diğer kalabalık nüfuslu şehirlerde aile hekimlerine kayıtlı kişi sayıları 3500'ün üzerinde hatta birçok yerde 4000 olmasına rağmen sadece 3500 nüfus üzerinde ödeme yapılacağını söyleyerek maaşımızdan kesintiye gidilmektedir.

RÖPORTAJ:

BEYHAN DEMİR

beyhan.demir@ido.org.tr

“ Kasım 2024 tarihli yönetmelik, özü itibariyle birinci basamak sağlık hizmetlerine performans sistemini getiren bir yönetmeliktir. Sağlıkta dönüşüm programıyla birlikte ikinci ve üçüncü basamakta uygulanmaya başlayan performans sistemi bu sayede birinci basamakta da hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Zira bu yönetmeliğe göre; daha önce günlük çalışma pratiğimizle (poliklinik hizmeti, bebek, çocuk ve gebelerin aşı ve izlemi ve kanser taramaları) hak ettiğimiz ücrette kesintiye gidilerek bu yapılan kesintiyi telafi edebilmemiz için bize getirilen birtakım hedefleri tutturmamız gerekmektedir. ”

- Birimimize kayıtlı kişilerin son 1 yıl içinde hastaneye başvuru sayısının 7'den az olması; ülkemizde bu oran 11 iken OECD ülkelerinde ise yıllık başvuru sayısı 6. Vatandaşların hastane başvurularının yüksek olması sebebiyle dolaylı yoldan cezalandırılıyor.

- Kayıtlı kişiler genç yaşlı fark etmeksizin son 6 ayda birimimize başvurmadıkları takdirde ücretimizde kesinti yapılıyor, sağlıklı genç bireylerin aile sağlığı merkezlerine gelmemeleri bizim suçumuzmuş gibi değerlendiriliyor.

- Hastalara reçete ettiğimiz antibiyotik, mide koruyucu ve bazı ağrı kesicilerin oranı il ortalamasının üzerinde olursa ücretimizden kesintiye gidiliyor. Hekimin reçetesine müdahale anlamına gelen bu kriteri mesleki bağımsızlığımıza, hasta hekim ilişkisine bir müdahale olarak değerlendiriyoruz. Ayrıca bu nedenle vatandaşın bu ilaçlara erişimine de zorluk çıkarılmış oluyor.

- Hastalara memnuniyeti anketi yapılıyor ve o ilin memnuniyet ortalamasının altında kalan

aile hekimlerinin ücretinden kesintiye gidiliyor. Bize başvuran hastaların bazen yaptıkları usulsüz istekleri reddetmek de bu haliyle bizim için bir cezaya dönüşmüş durumda. Adayta müşteri memnuniyeti anlayışıyla kurgulanmış bir yönetmelikle karşı karşıyayız.

• Yine bu yönetmelikle getirilen düzenlemeyle bu hedefleri 6 ay boyunca yakalayamayan aile hekiminin sözleşmesi feshediliyor, yani iş güvencemizi de tehdit eden bir yanı var ne yazık ki.

Aile hekimleri olarak yaptığınız iş bırakma eylemlerindeki talepleriniz nelerdi?

İstanbul Tabip Odası olarak birinci basamakta örgütlü bulunan örgütlerin yandaşlık yapan bir ikisi dışındaki neredeyse tamamıyla birlikte sürecin başından beri birlikte hareket ederek kabul edilemez bulduğumuz bu yönetmeliğin geri çekilmesi için yöneticilerle görüşmeler, mitingler, iş bırakmalar yapıyoruz. Ankara'da yapılan mitingle başlayan eylemlerimiz Kasım ayında üç gün, aralık ayında beş gün ve en son ocak ayına beş gün olmak üzere grevlerle ve basın açıklamalarıyla devam etti. Sağlık alanında bir ilki gerçekleştirdiğimiz bu eylemlere yoğun katılım oldu. Bu sayede sahadaki yükselen tepki karşısında geri adım atan Sağlık Bakanlığı Yönetmeliği tam manasıyla uygulayamadı ancak henüz geri çekmiş değil ve Yönetmeliği uygulama tutumunda inat ediyor.

Aile Hekimliği nasıl olmalı sizce?

İstanbul Tabip Odası olarak sağlığı, bir insan hakkı olarak gören bir anlayışa sahibiz ve sağlık emekçilerinin insanca çalışma koşullarının sağlandığı, hekimlerin özlük haklarının güvence altında olduğu ve sağlığın kamusal bir hizmet olarak sunulduğu bir sağlık sistemini savunuyoruz. Birinci basamak ve tüm basamaklarda performans sistemini reddediyoruz. Çünkü şimdiye kadarki deneyimler üzerinden yapılan araştırma sonuçları gösteriyor ki bu sistemin sağlığı geliştirici hiçbir yararı yok, bilakis başta çalışma barışını bozan, mesleki değerleri erozyona uğratan etkileri nedeniyle birçok sakıncası olan bir sistem bu perfor-

“**Şimdiye kadarki deneyimler üzerinden yapılan araştırma sonuçları gösteriyor ki bu sistemin sağlığı geliştirici hiçbir yararı yok, bilakis başta çalışma barışını bozan, mesleki değerleri erozyona uğratan etkileri nedeniyle birçok sakıncası olan bir sistem bu performans sistemi. Aile hekimliği sistemine de bu sistemi yerleştirmeye çalışan bu yönetmeliği kabul etmiyoruz. Aile hekimliği sisteminin ve elbette genel olarak sağlık sisteminin, “performans” gibi piyasa kavramlarından uzak, temelinde sağlığın bir insan hakkı olduğu anlayışıyla yürütülen ve bunun da kamu eliyle verildiği bir hizmet olması gerektiğini savunuyoruz.**”

mans sistemi. Aile hekimliği sistemine de bu sistemi yerleştirmeye çalışan bu yönetmeliği kabul etmiyoruz. Aile hekimliği sisteminin ve elbette genel olarak sağlık sisteminin, “performans” gibi piyasa kavramlarından uzak, temelinde sağlığın bir insan hakkı olduğu anlayışıyla yürütülen ve bunun da kamu eliyle verildiği bir hizmet olması gerektiğini savunuyoruz.

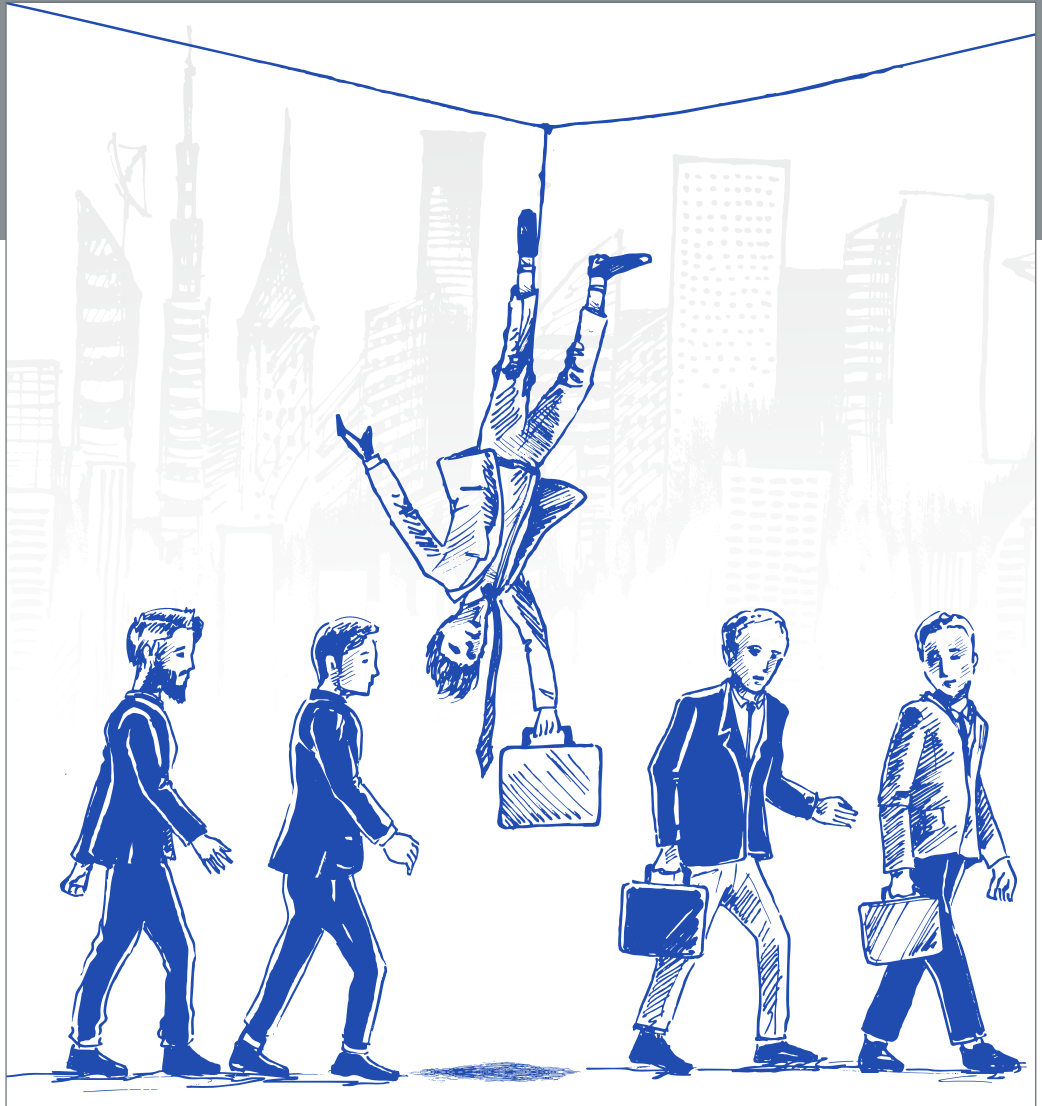
MOBBİNG

Mobbing, günümüzde iş hayatında yaşanan önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkıyor. Bireylerin kişilik haklarına ve sağlıklarına önemli derecede zarar verebilecek olması nedeniyle üzerinde durulması gerekli. Sağlık çalışanlarında da büyük oranda karşılaşılan mobbing hakkında Prof.Dr. Fatih Öncü, Dr. Dişhekimi Nazlı Zeynep Aktaş'ın sorularını cevapladı.

Dr. Dişhekimi

NAZLI ZEYNEP AKTAŞ
dentzeynep@yahoo.co.uk

Prof.Dr. Fatih Öncü

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları E.A. Hastanesi

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, mobbingin ruhsal bozukluklar için önemli bir risk faktörü olduğunu göstermektedir. Mobbinge maruz kalan kişilerde yaşanan stresli olaylar sonucunda pek çok ruhsal bozukluk gelişebilmekte ve mevcut olan ruhsal bozukluklarda kötüleşme görülebilmektedir.

Mobbing kavramını psikolojik ve hukuki boyutlarıyla nasıl tanımlarsınız? İş yerlerinde en sık karşılaşılan mobbing türleri nelerdir?

Mobbing kavramı, İsveçli Dr. Heinz Leymann tarafından iş hayatına uyarlanmıştır. İşyerinde sistematik bir şekilde, bir ya da daha fazla kişi tarafından sıklıkla bir kişiye yönelik, altı ay veya daha uzun süreyle, tekrarlayıcı şekilde uygulanan düşmanca ve etik olmayan davranışlar olarak tanımlanmıştır. Sistematik ve uzun süreli etik olmayan davranışlar kişinin psikolojik, fiziksel ve sosyal sorunlar yaşamasına ve kendini istifaya zorlanmış hissetmesine neden olmaktadır.

Mobbing teriminin Türkçesi için günümüzde bilimsel çalışmalarda “yıldırma”, “psikolojik taciz”, “işyerinde psikolojik şiddet” ve “işyerinde zorbalık” gibi farklı terimler kullanılmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), mobbingi, kişinin güvenliğinde, fiziksel ve ruh sağlığına zararlı sonuçları olan çok yönlü küresel bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlamaktadır. Uluslararası Çalışma Örgü-

tü (ILO) tarafından da mobbing, belirli bir çalışanı veya grubu hedef alan, kişi hakkında sürekli olarak olumsuz açıklamalar veya eleştiriler yapmak, yanlış bilgi veya dedikodu yaymak, kişiyi sosyal olarak izole etmek ve kişiyle sürekli alay etmek gibi görünüşte masum ancak fiziksel veya psikolojik yıkıcı sonuçları olabilen davranışlar olarak tanımlanmıştır.

2012 yılında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda (TBK) düzenlemeler yapılmış ve Madde 417'de “İşçinin Kişiliğinin Korunması” başlığı ile “psikolojik taciz” kavramına yer vermiştir. Madde 417 ile işverenler, işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları, uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlü kılınmıştır. İşverenin bu maddeye aykırı davranışları sonucu ortaya çıkan zararların tazmini, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabi tutulmuştur.

2016 yılında kabul edilen Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu (TİHEKK) ile işyerinde yıldırma, kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, bıkırtmak amacıyla kasıtlı olarak yapılan eylemler şeklinde

“**Yüksek stresli işlerde çalışan ve iş yükünün fazla olduğu iş yerlerinde çalışan kişilerin mobbing uygulama olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda sağlık sektöründe çalışan kişilerin daha sık mobbing uyguladıkları gösterilmiştir. Yoğun iş yükü ve beklentilerin yüksek olduğu stresli bir ortam bunu kolaylaştırıyor gibi. Bir de iyi bir organizasyonu olmayan işyeri ise yönetimsel sorunlar kolaylaştırıyor.**”

tanımlanmıştır. Kanun, “Taciz” tanımlanmasında psikolojik tacize de yer vermesi açısından önemlidir. Kanunun 4. maddesi ile “işyerinde yıldırma”, ayrımcılık türleri arasında kabul edilmiştir.

Yeni mezun dişhekimleri, özellikle kliniklerde mobbing ile karşılaşabiliyor. Sizce bu durumun temel sebepleri neler? Genç meslektaşlarımız mobbing ile karşılaştıklarında nasıl bir yol izlemeliler?

Mobbing konusunda yapılan çalışmalar mobbingin iş hayatında küresel bir sorun olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Yaygınlık oranları ile ilgili meta-analiz çalışmaları değerlendirildiğinde, dünyada çalışanların yaklaşık %15' inin mobbinge maruz kaldığı tahmin edilmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda mobbing oranları %55 ile %90 aralığında değişmektedir. Özellikle sağlık, hizmet sektörü, banka ve sigorta alanında çalışanların daha yüksek mobbing riski olduğu belirtilmiştir.

Sağlık çalışanlarında %55 oranında mobbing görülmesini belirten çalışmalar da bulunmaktadır.

Mobbingin birçok sebebi vardır. Mobbing karmaşık ve çok faktörlü bir süreçtir. İşyerinde net tanımları, ayrımları olmayan organizasyonların ve iş yerindeki güç dengesizliklerinin çalışanlar arasında çatışmaya yol açabileceği ve mobbing riskini artırdığı, mobbing davranışını teşvik ettiği belirtilmiştir. Yö-

neticilerin kişiler arası ilişkilerde kullandıkları işlevsel olmayan başa çıkma tutumlarının da mobbing ile ilişkili olduğu gösterilmiştir.

Yüksek stresli işlerde çalışan ve iş yükünün fazla olduğu iş yerlerinde çalışan kişilerin mobbing uygulama olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ülkemizde de yapılan çalışmalarda sağlık, turizm, bankacılık ve sigorta gibi sektörlerde çalışan kişilerin daha sık mobbing uyguladıkları gösterilmiştir.

Kadınların iş hayatında mobbing ile daha fazla karşılaşılıyor. Sizce kadın çalışanlar özellikle hangi tür mobbinglere maruz kalıyor? Bunun toplumsal ve psikolojik nedenleri neler olabilir?

Mobbing tüm kültürlerde ve iş ortamlarında görülebilmektedir. Mobbing davranışına etki eden faktörlerle ilgili çalışmalar incelendiğinde, mağdur ile ilgili faktörlerin diğer faktörlere göre daha çok araştırıldığı görülmüştür. Ancak mağdurun özelliklerine sıklıkla vurgu yapılması ve özelliklerinin ön plana çıkarılması, mağdurun suçlanmasını da beraberinde getirebileceği için dikkatli olunmalıdır. Mağdura ilişkin özellikler değerlendirildiğinde ilk olarak cinsiyet ön plana çıkmaktadır. Kadın çalışanların daha fazla mobbinge uğradığını belirten çalışmalar mevcut olsa da farkın olmadığını belirten çalışmalar da mevcut olup bu konuda bir fikir birliğine varılamamıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise kadın çalışanların daha fazla mobbinge uğradıkları gösterilmiştir. Toplumdaki cinsiyet rollerinin mobbingde kadın erkek farklılıklarında önemli rol oynadığı; özellikle gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemlerinde kadınların iş hayatından uzak kalmalarının mobbinge zemin hazırlayabileceği belirtilmiştir. Cinsiyet ile ilişkili faktörlerde erkek çalışanların çoğunlukla diğer erkekler tarafından hedef alındığı gösterilirken, kadın çalışanlar hem erkek hem de kadın çalışanlar tarafından mobbinge maruz kaldıkları gösterilmiştir. Ülkedeki cinsiyet eşitsizliği maalesef işyerinde de kadınların daha çok mobbinge maruz kalmalarına yol açıyor gibi görünüyor.

Mobbing mağdurları üzerinde uzun vadede ne gibi psikolojik ve fiziksel etkiler görülebilir? Bu etkilerle başa çıkmada hangi yöntemleri önerirsiniz?

Mobbing, maruz kalan kişi ve diğer çalışanlar

açısından ciddi bir stres kaynağıdır. Mobbing bedensel, ruhsal ya da hem bedensel hem de ruhsal sorunlara ya da hastalıklara yola açabilir. Stresli olaylara sürekli maruz kalmak hipertansiyon, gastrointestinal şikayetler, kas ve eklem ağrıları, baş dönmesi gibi fiziksel belirtilere ve ruhsal bozukluklara neden olabilmektedir. Bugüne kadar yapılan çalışmalar, mobbingin ruhsal bozukluklar için önemli bir risk faktörü olduğunu göstermektedir. Mobbinge maruz kalan kişilerde yaşanan stresli olaylar sonucunda pek çok ruhsal bozukluk gelişebilmekte ve mevcut olan ruhsal bozukluklarda kötüleşme görülebilmektedir. Mobbing ile ruhsal bozukluklar arasındaki yakın ilişki hem çalışan nüfusu temsil eden hem de farklı meslek gruplarında yapılan çalışmalarda gösterilmiştir.

DSÖ, mobbingin süresi ve şiddetine bağlı olarak, kişide anksiyete, depresyon, kaçınma davranışları, kabuslar, uyku sorunları ve odaklanma güçlüğüne neden olabileceğini belirtmiştir. Mobbinge maruz kalan kişilerde depresyon, posttravmatik stres bozukluğu (PTSB), anksiyete bozukluğu, uyum bozuklukları, somatoform bozukluklar ve uyku bozuklukları daha sık görülmektedir.

Özellikle sağlık sektöründe mobbingin yaygın olduğu belirtiliyor. Sizce sağlık çalışanları neden daha fazla mobbinge maruz kalıyor?

Yüksek stresli işlerde çalışan ve iş yükünün fazla olduğu iş yerlerinde çalışan kişilerin mobbing uygulama olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda sağlık sektöründe çalışan kişilerin daha sık mobbing uyguladıkları gösterilmiştir. Yoğun iş yükü ve beklentilerin yüksek olduğu stresli bir ortam bunu kolaylaştırıyor gibi. Bir de iyi bir organizasyonu olmayan işyeri ise yönetimsel sorunlar kolaylaştırıyor.

Mobbing mağdurlarının yasal hakları nelerdir? Kendilerini nasıl koruyabilirler ve hukuki süreç başlatmadan önce ne yapmaları gerekir?

Sorunu arkadaşlarla paylaşmaktan profesyonel yardım aramaya varan bir yelpazede yardım almak gerekebilir. Bu çabalar sorunun kalıcılaşmasını önleme yanında bireyin başa çıkmasını, örselenmeden kurtulmasını sağlayabilir...

İşyerinde taciz uygulayan kişiye itiraz etmek, işyerinde zorbaca davranışlara, tacize uğradığını ta-

nıklarla saptamak, verilen talimatları yazılı olarak belgelemek, maruz kalınan tacizi belgeli olarak yetkililere ya da üst yöneticilere iletmek, gerektiğinde arkadaşlarla paylaşmak ve profesyonel yardım almak önerilen durumlardır.

Çalışma Bakanlığı'nın Alo 170 telefon hattı da hem bilgi almak hem de bildirimde bulunmak için önemli. Mobbinge bağlı ruhsal ya da bedensel bir etkilenme olduğunda hekimlere ve bir avukata başvurmayı ihmal etmemeli...

Çalışma ortamlarında mobbingin önüne geçilebilir için işverenler, yöneticiler ve çalışanlar nasıl önlemler almalı? Kurumsal düzeyde etkili bir mücadele nasıl sağlanabilir?

Çalışma ortamının düzenlenmesi, ast üstü ilişkisinin bir ezen ezilen ilişkisine dönüştürülmemesi, ekip çalışmasının ana çalışma yaklaşımı olmasını sağlanması gereklidir. Demokratik ve dayanışmayı temel alan bir işbölümü yapılmalıdır. Roller belirginleşmeli, sınırlar belirginleştirilmeli ve role uygun kişiler yetkilendirilmelidir.

Bireylerin rahatlamasını, kendini yargılanmadan özgürce ifade etmesini sağlayan, duygusal ifadeye izin veren bir ortam yaratılmalıdır. Aşırı çalışmaya son verilmelidir. Güvenli, zarar verici uyarılardan arınmış, sağlıklı bir fiziksel ortam yaratılmalıdır. Çalışanların özlük hakları sağlanmalıdır. Mobbingi önleyici etik kurallar geliştirilmelidir. Çalışanların iletişim becerileri geliştirilmelidir. Problem çözme becerileri kazandırılmalıdır. İşyeri sağlık birimleri aracılığıyla koruyucu ruh sağlığı uygulamaları (bilgilendirme, eğitimi, danışma) yapılmalıdır. Mobbing ile ilgili hukuksal girişimler engellenmemeli, adaletin tecelli edilmesi sağlanmalıdır.

“**Başta yaşam hakkı olmak üzere tüm haklarını tek tek kazanacak kadınlar. Hep birlikte daha çok çalışıp uygarlığın, medeniyetin göstergesi eşit ve özgür bir toplum yaratacağız. Bunu yaratmak için ümidimiz ve gücümüz var.**”

Dişhekim
FERİDE AKTAN
ferideaktan@hotmail.com

İnsanlık, bilimin ışığında ilk çağlardan bugüne her alanda baş döndürücü bir hızla ilerledi. Taş Devrinde günümüze toplumun yarısının diğer bir yarısına cinsiyetlerinden ötürü yaptığı baskı ve gösterdiği ayrımcı tutum ne kadar ilerleme olsa da hep sürdü. O yüzden kadın olmak tarihin başlangıcından bu yana baskı ve ayrımcılığa maruz kalmak demek.

Yine bir 8 Mart ve biz hâlâ eşit işe eşit ücret alabilmekten bahsediyoruz. 8 Mart 1857’de ABD’nin New York kentinde tekstil işçisi kadınların uzun çalışma saatleri, düşük ücretleri, insanlık dışı çalışma koşullarını protesto ederken çıkan yangında can vermelerinin ve bugünün Dünya Kadınlar Günü olarak anılmasının kabulünün üstünden bu kadar yıl geçmesine rağmen, çalışmak, eğitim almak, evliliğinden memnun değilse boşanmak, kendi hayatına kendisi karar vermek için verilen mücadele şiddetle karşılık buluyor ne yazık ki. Kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin yasalar olmadığından, olanlar da tam olarak uygulanmadığından şiddetin önüne geçilemiyor. Çoğu zaman

kadınlar hak arayışlarını canlarıyla ödemek zorunda kalıyorlar. 6284 sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun şiddete maruz kalan ya da uğrama ihtimali olan kadınların ve beraberindeki çocuklarının ve ısrarlı takip mağduru kadınların korunmasını hedefliyor.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele amacıyla, Avrupa Konseyi tarafından imzalanan İstanbul Sözleşmesi’ne göre şiddet, en baştan önenebilir. Ne yazık ki ilk imzacısı olduğumuz ve adını imzaya açıldığı şehir olan İstanbul’dan alan İstanbul Sözleşmesi’nden geri çekildik. İstanbul Sözleşmesine geri dönülmeli ve kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin adımlar atılmalıdır.

Kadın cinayetlerinin durdurulması, kadına yönelik fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete karşı mücadele etmek, kadına yönelik baskıyı durdurmak, kadınların eşitçe ve özgürce yaşayabilmesi için en somut çözümler 6284 sayılı kanunun uygulanmasıyla

mümkün olacaktır. Kadın düşmanı çevrelerce hedef gösterilen 6284 nolu kanun kadınların can simididir.

Eşitsizlik tüm alanlarda olduğu gibi istihdam alanında da karşımıza çıkıyor. İşsizlik ve yoksulluk verileri bunlardan daha çok kadınların etkilendiğini ortaya koyuyor. Kadınların önemli bir oranı, evdeki bakım yükünden iş arama şansına bile kavuşamadığı için devlet bu kadınları oranlara hiç almıyor, kadınlar işsiz bile sayılmıyorlar. İstihdam sahasına çıkabilmeyi başarabilmiş kadınların yüzde yetmiş işsiz. Kadınlar eğitimde, siyasette eşit temsil edilmediğinden dünya eşitlik verileri sıralamalarında giderek son sıralara doğru gidiyoruz.

Toplumsal cinsiyet rolleri gereği ev işi ve çocukların bakımı kadının görevi olarak görülüyor. Bu kadınların çalışma hayatına katılımını engellediği gibi çalışan kadınların da evde ikinci bir mesaisi olarak görülüyor. Mesai evde de devam ediyor ve kadınlar aynı koşullardaki erkeklere göre daha çok yıpranıyor, mesleğinde, kariyerinde daha zor ilerliyor.

Kadın erkek eşitliğindeki göstergelere dişhekimleri üzerinden gidersek tüm dünyada yapılan araştırmalar gösteriyor ki eşitsizlik sadece bizde görülüyor. Evrensel bir gerçek. İngiltere’de kadın dişhekimlerinin katıldığı bir ankette, çalışanların yarıya yakın bir kısmının yarı zamanlı çalıştığı görülüyor. Yarı zamanlı çalışmanın en önemli sebebinin çocuk bakımı ve ev işleri olduğu bildiriliyor. Hayatımızı, kariyerimizi şekillendirirken toplumun bize biçtiği cinsiyet rollerine

uygun hareket ettiğimizin göstergesi bu. Farklı ülkelerde yapılan benzer araştırmalarda da kadın dişhekimlerinin çalışma saatlerinde çocuk sahibi oluncaya kadar önemli bir farklılık görülmezken çocuk sahibi olduktan sonra belirgin bir düşüş olduğu gözleniyor. Bu dönemde kariyerlerine ara verme olasılıkları daha yüksek. Kadınların öncelikli ev işlerinden sorumlu tutan toplumsal yönelim nedeniyle ileriki aşamada kariyerlerini bıraktıkları görülüyor. Bizdeki TÜİK verileri de kadın dişhekimlerinin kariyer sürelerinin daha kısa olduğunu gösteriyor.

Başta yaşam hakkı olmak üzere tüm haklarını tek tek kazanacak kadınlar. Hep birlikte daha çok çalışıp uygarlığın, medeniyetin göstergesi eşit ve özgür bir toplum yaratacağız. Bunu yaratmak için ümidimiz ve gücümüz var.

“Eşitsizlik tüm alanlarda olduğu gibi istihdam alanında da karşımıza çıkıyor. İşsizlik ve yoksulluk verileri bunlardan daha çok kadınların etkilendiğini ortaya koyuyor. Kadınların önemli bir oranı, evdeki bakım yükünden iş arama şansına bile kavuşamadığı için devlet bu kadınları oranlara hiç almıyor, işsiz bile sayılmıyorlar. İstihdam sahasına çıkabilmeyi başarabilmiş kadınların ise yüzde yetmiş işsiz. Kadınlar eğitimde, siyasette eşit temsil edilmediğinden dünya eşitlik verileri sıralamalarında giderek son sıralara doğru gidiyoruz.”

**BELGRAD
ORMANINDA
NELER OLUYOR?**

Kentin kadim mirası Belgrad Ormanları'nın üzerinde bir karabulut dolaşıyor. İstanbul'un "akciğeri", su kaynaklarının yer aldığı ve "muhafaza ormanı" statüsüyle en üst düzeyde korunan Belgrad Ormanı'nın bin 150 hektarı yani yaklaşık beşte biri "milli park" statüsüne düşürülerek, Milli Parklar Kanunun'un 8. Maddesine göre yapılaşmaya açılacak. Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi Şube Başkanı Sezai Kaya, II. Başkan Prof.Dr.Gülen Özalp ile bu konuyu konuştuk.

Bir süredir yazılı ve görsel basında Belgrad Ormanı gündem oldu. Neler oluyor orada?

SEZAI KAYA: İstanbul'un Kuzey Ormanları içinde yer alan Belgrad Ormanı, üstlendiği işlevler nedeniyle yaşamsal bir değere sahip olup "muhafaza ormanı" statüsü ile koruma altına alınmıştır. Atatürk'ün 1924'teki girişimiyle muhafaza ormanı olarak ayrılan Belgrad Ormanı yasal statüsüne 50'lerde kavuşuyor.

Şimdi, yaklaşık beşte biri Milli Park olarak ilan edilmek isteniyor. Bu konu bütün İstanbul halkını ilgilendiriyor.

Şöyle bir algı var; "Milli Park daha iyi korunuyor, niye itiraz ediyorsunuz?" Geçmişte milli parklar öyleydi. Ama sonradan yasalarda yapılan değişiklikler, eklenen maddelerle Milli Park statüsü

altında mevcut alanlar yapılaşmaya açık hale getirildi. Turizme de açıldığında önü alınamıyor.

Bir orman alanının muhafaza ormanı veya milli park olması ne anlama geliyor?

Muhafaza ormanı, doğal dengeleri koruma, erozyonu önleme, su kaynaklarını besleme ve doğal hayatı destekleme gibi çevresel, bilimsel veya sosyal açıdan özel öneme sahip ormanlardır. Bu ormanlar, doğal ekosistemlerin devamlılığını sağlamak ve çevresel felaketlerin önüne geçmek amacıyla özel yasalarla koruma altına alınır. Türkiye'de muhafaza ormanları Orman Kanunu'nun 23. ve 24. maddeleri çerçevesinde düzenlenir. İstanbul'da Belgrad Ormanı, Rize'de Çamlıhemşin Ormanı gibi.

Tarım Orman Bakanlığı sitesindeki tanıma göre

RÖPORTAJ:

EGEMEN KURTULAN

egemen.kurtulan@ido.org.tr

Dışhekim

FÜSUN ŞEKER

fusunseker@gmail.com

“Milli Park: Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır.” Fakat Milli parklar Kanunu 8. Maddesi bu alanlarda turistik tesis yapmanın yolunu açıyor.

“ Muhafaza ormanı, doğal dengeleri koruma, erozyonu önleme, su kaynaklarını besleme ve doğal hayatı destekleme gibi çevresel, bilimsel veya sosyal açıdan özel öneme sahip ormanlardır. Bu ormanlar, doğal ekosistemlerin devamlılığını sağlamak ve çevresel felaketlerin önüne geçmek amacıyla özel yasalarla koruma altına alınır. Türkiye’de muhafaza ormanları Orman Kanunu’nun 23. ve 24. maddeleri çerçevesinde düzenlenir. İstanbul’da Belgrad Ormanı, Rize’de Çamlıhemşin Ormanı gibi. ”

Bakanlığın, 2012 ve 2018’de de benzer biçimde buranın milli parka dönüştürülmesi konusunda girişimleri oldu. O zaman Orman Fakültesi ve Orman Genel Müdürlüğü buna ayak diredi. Fakat 2024’ün son aylarında bu konu yeniden gündeme geldi. 5600 hektarlık bir alanın 1150 hektarını Milli Park’a dönüştürme konusunda girişimler başladı.

Orman Bölge Müdürlüğü, bu konuda düzenlediği ilk inceleme raporunda milli park olamayacağı konusunda görüş bildiriyor. İkinci bir rapor istendiğinde bazı düzenlemeler yapılırsa bir sakınca yoktur şeklinde bir rapor yazılıyor.

Dernek olarak haberimiz olunca basına, kamuya duyurduk. Şu anda eski statüsü devam ediyor. Ama Milli Park’a dönüştüğünde gelecekteki tehlikeleri; İstanbul’un yanı başında böyle bir ormanda görmek bizim açımızdan mümkün.

Gülen hocam sizin bu konuya ekleyeceğiniz bir şey var mı?

Prof.Dr.GÜLEN ÖZALP: Milli Park aslında korunan alanlardan, yani korunan alanlar kategorisinde, statüsünde bir kavram.

Ama maalesef Milli Parklar Kanuna baktığımızda, bir işletme ormanından, neredeyse farkının olmadığını görüyorsunuz.

Yasanın 8. maddesi orada durduğu sürece bir yeri milli park ilan etmenin çok büyük riskleri var. Çünkü her türlü özel, hukuk tüzel kişilerine turizm amaçlı, herhangi bir yararlanma amaçlı tahsis edilme olanağı ve olasılığı var ki görüyoruz. Örneğin Uludağ, Milli Park statüsünde ve otellerin olduğu yerler turizme tahsis edilmiş. Marmaris, Kızılcahamam gibi birçok milli park var. Kanunun kendisi yapılaşmaya cevaz veriyor. O nedenle Belgrad Ormanının milli park yasası çerçevesinde korunacağından emin değiliz ve Muhafaza Ormanı statüsünün muhafaza edilmesinden yanayız.

Belgrad Ormanı içinde 8 tane tabiat parkı dediğimiz alanlar var. Bunlar milli parklar tarafından işletiliyor. Birkaç yıl içinde betonlaşmaya açıldı.

Belgrad Ormanı'nın içinde restoranlar, kafeler, asfalt yollar var.

Belgrad Ormanı'nın kapısı iyi bir gelir kaynağı. Çünkü orman teşkilatı işletirken de biliyoruz girenlerden ücret alıyorsunuz ve kapasite diye bir şey yok. İsteddiği kadar araba girebilir.

Eskiden orman kışın dinlenirdi, yazın da çok talep olmazdı. Ama artık öyle değil. Kışın bile hafta sonu yoğun bir trafik, yoğun bir baskı orman üzerinde.

Belgrad Ormanı neden önemli?

Sadece orman olduğu için bile önemli. İstanbul çevresindeki tek doğal, koru yapraklı orman. Yani tohumdan gelmiş, karışık birçok ağaç türünün birlikte bulunduğu bir orman. Marmara Bölgesi, birçok iklimin kesiştiği alan olarak tür çeşitliliğinin fazla olduğu, içindeki bir sürü tarihi ve kültürel yapıyla hakikaten dünyanın ilgi alanı, cazibe merkezi olacak bir alanı. Biz bu alanları böyle hoyratça, çirkin yapılaşmayla, aşırı kullanımla tahrip ediyoruz. Gelecek için, tabii bu zaman dediğimiz şey insan ömrüyle sınırlı değil ama 50 yıl, 100 yıl sonra bu ormanın çöktüğünü de görebiliriz malesef.

Çünkü 50-60 yıldır piknik alanlarının yoğun kullanımıyla bunu görüyoruz. Kökler açığa çıkmış, ağaçlar kurumakta, devrilmekte. Bir araştırmaya gerek kalmaksızın çıplak gözle bile bunları görebiliyoruz.

Belgrad Ormanı içinde tabiat parkları zaten bir çibanbaşı. Milli park ilan edildiğinde bu çiban daha da genişleyecek Belgrad Ormanı'nın sonu olacak.

Bir de tarihi özelliği var. İçinde Bizans'tan kalan ama daha sonra Osmanlı döneminde restore edilen, Mimar Sinan'ın Selimiye'den de önce en büyük eserim dediği rivayet edilen Büyük Bent, Taksim Su Yolları gibi yedi tarihi bent, su yolu var. İstanbul'un fethinden sonra Osmanlı'nın eli gözü üzerinde olmuş bu ormanın. Bunu korumayı da neyi koruyacaksınız?

Milli Park Kanunu'nun 8. Maddesi olduğu süreçte Milli Park'ı koruma şansımız yok.

“ Ama maalesef Milli Parklar Kanuna baktığımızda, bir işletme ormanından, neredeyse farkının olmadığını görüyorsunuz. Yasanın 8. maddesi orada durduğu sürece bir yeri milli park ilan etmenin çok büyük riskleri var. Çünkü her türlü özel, hukuk tüzel kişilerine turizm amaçlı, herhangi bir yararlanma amaçlı tahsis edilme olanağı ve olasılığı var ki görüyoruz. Örneğin Uludağ, Milli Park statüsünde ve otellerin olduğu yerler turizme tahsis edilmiş. Marmaris, Kızılcahamam gibi birçok milli park var. Kanunun kendisi yapılaşmaya cevaz veriyor. O nedenle Belgrad Ormanı'nın milli park yasası çerçevesinde korunacağından emin değiliz ve Muhafaza Ormanı statüsünün muhafaza edilmesinden yanayız. ”

“**Sadece orman olduğu için bile önemli. İstanbul çevresindeki tek doğal, koru yapraklı orman. Yani tohumdan gelmiş, karışık birçok ağaç türünün birlikte bulunduğu bir orman. Marmara Bölgesi, birçok iklimin kesiştiği alan olarak tür çeşitliliğinin fazla olduğu, içindeki bir sürü tarihi ve kültürel yapıyla hakikaten dünyanın ilgi alanı, cazibe merkezi olacak bir alanı. Biz bu alanları böyle hoyratça, çirkin yapılaşmayla, aşırı kullanımla tahrip ediyoruz. Gelecek için, tabii bu zaman dediğimiz şey insan ömrüyle sınırlı değil ama 50 yıl, 100 yıl sonra bu ormanın çöktüğünü de görebiliriz malesef.**”

Orman statüsünden Milli Park’a geçirmek için söyledikleri şey ne?

SEZAI KAYA: Kamuoyuna söyledikleri şu; “Statüsü değişmiyor hatta daha üst bir korumaya alıyoruz.”

Milli Parklar hakkında, biraz önce konuştuğumuz gibi kamuoyunda şöyle bir algı var; “bir yeri koruyamıyorsanız Milli Park yapın ki iyi korunsun.”

Kavram olarak ilk çıktığında, milli park kavramı koruma statüleri böyle baktığınızda evet, milli parkın avantajı var. Ama para ve rant kaynağı görülen orman alanları yoğun alanlar. Bu amaçla tahsis ettikleri, verdikleri, betonlaştırdıkları alanlar haricinde şimdi ormanlar kaldı. Hepinizin izlediği işte madencilğe tahsis edilen dünya ka-

dar yer var. Köy, orman, sit alanı olup olmadığına bakılmadan hepsini madencilğe tahsis ederek oraların elden çıkmasını sağlıyorlar. İşin kötüsü orman alanlarına verilen bu madencilikle ilgili yerler hala orman olarak gözüküyor. Fakat bir daha geriye dönüşü mümkün değil. Yani bir daha bildiğiniz orman yapamazsınız. Bir ekosistemi yani oradaki yaşamı yok oluyor.

GÜLEN ÖZALP: Geçen sene Kirazlı Bent Tabiat Parkı’nda yapılanlar ortada; buradaki ağaçlar kesilerek yapılar inşa edildi, ardından asfalt döktüldü. Bütün ağaçlar yaralı.

Şehirdeki yapıları ormana taşımanın ne anlamı var? Restorana gitmek istiyorsan, şehrin en gü-

zel yerlerinde restoran, kafeye gitmek istiyorsan kafe var.

Ormana gitmenin amacı, oradaki atmosferi, doğal orman havasını hissetmek, yaşamak. Gidip orada gene bangır bangır müzik dinleyeceksen, gidip orada restoranda yemek yiyeceksen, ormanda ne işin var? Bu kültürle de alakalı bir şey. Avrupa'nın hiçbir yerinde böyle bir orman kullanımını yok.

Bırakın korunan alan kullanımını, Avrupa'nın hiçbir yerinde işletme ormanı dediğimiz, yani bildiğiniz odun üretimi gibi üretim yapılan ormanları bile bizim bu Belgrad Ormanı gibi kullanılmıyor.

Belgrad Ormanı içinde bir hayat var. Milli park statüsüne geçerse oradaki hayatın da zarara uğrayacağını söyleyebilir miyiz? Bunun gibi sakinlerinden da bahsedebilir misiniz acaba?

GÜLEN ÖZALP: Tabii ki yaban hayatı zarar görüyor. Belgrad Ormanı'nın yoğunluğunda yaban hayatının yaşaması, barınması mümkün değil. Yaban hayatı belli bir habitat ister. Yani bir domuz 300-500 metrekarede yaşamaz, bir geyik kafeste yaşamaz. Hektarlarca alan olması lazım ki popülasyonunu sürdürsün, dişisiyle, erkeğiyle, yavrusuyla, ailesiyle. Yoksa yaşayamaz.

Biz ormanları ne yapıyoruz? Faydalanmayla, in-

“ Bir de tarihi özelliği var. İçinde Bizans'tan kalan ama daha sonra Osmanlı döneminde restore edilen, Mimar Sinan'ın Selimiye'den de önce en büyük eserim dediği rivayet edilen Büyük Bent, Taksim Su Yolları gibi yedi tarihi bent, su yolu var. İstanbul'un fethinden sonra Osmanlı'nın eli gözü üzerinde olmuş bu ormanın. Bunu korumayıp da neyi koruyacaksınız? Milli Park Kanunu'nun 8. Maddesi olduğu sürece Milli Park'ı koruma şansımız yok. ”

san baskısıyla, yollar geçirek, köprüler yaparak onların yaşam alanlarını parçaladığımızda, onların aileleri de parçalanıyor ve hayatlarını sürdürmez hale geliyorlar. Bitkiler de zarar görüyor. Orada endemik türler dediğimiz türler var. Onlar zarar görüyor. Agresif, istilacı türler dediğimiz başka yöreden gelen yabancı türler oranın tür kompozisyonunu değiştiriyor. Ayrıca yoğun baskı ağaçların sağlığını tehdit ediyor. Toprak sıkışması erozyona neden oluyor. Ekosistem bir zincir. Bu zincir bir yerden kırıldığında ormanın tümünün zarar görmesine kadar giden bir süreci başlatmış oluyor.

Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?

SEZAI KAYA: Aslında Belgrad Ormanı Milli Park

olduktan sonrasını konuşmasak bile, Şu haliyle de iyi denetlenemiyor, korunamıyor. Daha iyi denetlemeyle ormanı koruyarak ziyaretçilerin yararlanmasını sağlayacak bir sınırdaki tutabilmek gerekli.

Muhafaza ormanı; İstanbul'a su sağlaması, toplum sağlığına katkısı, içinde yer alan orman fakültesiyle bilimsel araştırma için kullanılması gibi yararları yanı sıra Karadeniz'e ve boğazlara ya-

“ Ormana gitmenin amacı, oradaki atmosferi, doğal orman havasını hissetmek, yaşamak. Gidip orada gene bangır bangır müzik dinleyeceksen, gidip orada restoranda yemek yiyeceksen, ormanda ne işin var? Bu kültürle alakalı bir şey. Avrupa'nın hiçbir yerinde böyle bir orman kullanımı yok. Bırakın korunan alan kullanımını, Avrupa'nın hiçbir yerinde işletme ormanı dediğimiz, yani bildiğiniz odun üretimi gibi üretim yapılan ormanları bile bizim bu Belgrad Ormanı gibi kullanılmıyor. ”

kınlığı nedeniyle ulusal savunma konusunda da stratejik bir önem taşıyor.

GÜLEN ÖZALP: *Biraz tarihinden bahsetmek istiyorum. Kanuni Sultan Süleyman Sırbistan seferinden dönerken beraberinde getirdiği Sırp savaş tutsaklarını bugünkü adı Belgrad Ormanı olan, orman içindeki Bizans döneminden kalma Ayvat köyüne yerleştirilmiştir. Köy, bu yerleşimden sonra, Belgrad köyü olarak anılmaya başlanmış. Osmanlı döneminde, İstanbul'da zaman zaman gündeme gelen tifo, dizanteri gibi salgın hastalıkların, Belgrad Ormanı'ndaki köylülerin kirlettiği su kaynaklarından oluştuğu saptanmış, köy halkı başka yerlere yerleştirilmiştir.

*Ülkemizin ilk arboretumu (canlı ağaç müzesi) olan Atatürk Arboretumu, bu orman içinde ve

296 hektarlık bir alan üzerinde, 1949'da kurulmuştur.

*Belgrad Ormanı'nda zengin su kaynakları var. Bazı su kaynakların önüne Bizans zamanında bentler yapılmıştır. Mimar Sinan, yapılan bu su bentlerini onarmış ve yeni bentler eklemiştir. Bu bentler ve su kemerleri, İstanbul'a su sağlayan ana su yapıları durumundaydı ve hâlâ İstanbul'un su gereksinimine katkı yapmaktadır.

*Ülkemizde ilk yaban hayatı üretim istasyonu olan "Bahçeköy Geyik Üretim İstasyonu" 1959'da burada kurulmuştur.

*1924 yılında Atatürk'ün imzasıyla, Orman Fakültesi Rektörlüğü'nde (o zaman rektörlükümüş), bilimsel araştırma için öğrencilerin kullanımını dışında hiç kimsenin bu ormandan herhangi bir şekilde yararlanmasına izin verilmeyeceğine dair bir belge var.

Daha sonra 1950 yılında da bakanlar kuruluyla Muhafaza Ormanı ilan ediliyor.

*Bir dönem Belgrad Ormanı'nın içinde, bir raylı sistem, bir dekovil hattı da vardı. 1. Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı döneminde İstanbul'un işgaliyle kömür yolu kesiliyor. Bu nedenle kendi iç kaynaklarından ve oradaki maden ocaklarından yararlanmak ve yük taşımak amacıyla Belgrad Ormanı'nda raylı sistem oluşturuluyor. 1950'li yıllarda da tamamen kaldırılıyor.

Bu raylı sistemi İstanbul'un raylı sistemine entegre edip kuzeydeki köylere ulaşımı sağlamak adına bir proje yapılmış. Konuyla ilgili çalıştay

katıldık. Projeye göre Kuzey'deki köyler turizm açısından kalkınacak, Belgrad Ormanı'nın içinden geçen demiryolu güzergahında istasyonlar, kafeler, konaklama alanları olacak, İstanbul'un kültürüne, tarihine, turizmüne hizmet edecek.

Dedim ki yani bu duyduklarımın ben inanmıyorum. İstanbul gibi kadim bir kentin turizmini Birinci Dünya Savaşı koşullarında zorunluluktan yapılmış, üstelik de insan taşımak için değil, yük taşımak için yapılmış bir dekovil hattına bağlamanıza ben İstanbul kenti adına utandım dedim. İkincisi dekovil hattı yük taşımak için demiryoluna uygun değil. Epey bir tartışma sonrası projeden vazgeçildi.

Bana sorarsanız, o ormanın hiçbir özelliği olmasa bile, 16 milyonluk bir kentin bitişiğinde yer aldığı için bile korunmaya layık bir orman.

“ Biz ormanları ne yapıyoruz? Faydalanmayla, insan baskısıyla, yollar geçirerek, köprüler yaparak onların yaşam alanlarını parçaladığımızda, onların aileleri de parçalanıyor ve hayatlarını sürdüremez hale geliyorlar. Bitkiler de zarar görüyor. Orada endemik türler dediğimiz türler var. Onlar zarar görüyor. Agresif, istilacı türler dediğimiz başka yöreden gelen yabancı türler oranın tür kompozisyonunu değiştiriyor. Ayrıca yoğun baskı ağaçların sağlığını tehdit ediyor. Toprak sıkışması erozyona neden oluyor. Ekosistem bir zincir. Bu zincir bir yerden kırıldığında ormanın tümünün zarar görmesine kadar giden bir süreci başlatmış oluyor.”

MİLLİ PARKLAR KANUNU 8. MADDE

Gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerine verilecek izinler:

Madde 8 – Turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan milli parklar ve tabiat parklarında kamu yararı olmak şartıyla ve plan dahilinde, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Orman ve Su İşleri Bakanlığınca izin verilebilir. Bu izin üzerine gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine tesis edilecek intifa hakkı süresi kırkdokuz yılı geçemez. Bu süre sonunda bütün tesisler eksiksiz olarak Hazineye devredilir. Ancak, işletmesinin başarılı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığınca belgelenen hak sahiplerinin intifa hakkı, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca tesisin rayiç değeri üzerinden belirlenecek bedelle doksandokuz seneye kadar uzatılabilir. Bu durumda Hazineye devir işlemi bu uzatma sonunda yapılır. Milli park ve tabiat parklarının gelişme planları kesinleşmeden bu Kanunda sözü edilen izin verilemez.

Edebiyata Okuma ve Yazmaya Sevdalanan Bir MeslektaŐımız

ATILLA BİLGEN

Dergimizin bu sayıdaki ‘‘İçimizden biri’’ konuğu meslektaŐımız Atilla Bilgen. Atilla Bilgen 1962 Mardin doğumlu, 1984 İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakóltesi mezunu. 1987 yılında açmış olduğu muayenehanesinde hala aktif olarak çalıŐmakta. Evli ve kendisi de dişhekimisi olan bir oĐlu var. Atilla, edebiyata, okuma ve yazmaya sevdalanan arkadaşlarımızdan.

Sevgili Atilla, “Yazmak” isteği, nasıl ve ne zaman ortaya çıktı? Sonradan, hasta beklerken fiilan deme.

Maalesef sonradan ortaya çıktı. Maalesef diyorum zira yazmak inanılmaz keyifli bir deneyimmiş; bunu çok geç öğrendim. Sevdiğim bir İran atasözü var. “Eğer ile meğeri evlendirmişler, keşke adlı çocukları olmuş.” Ben de buradan yola çıkarak, hayıflanmak yerine “ya hiç bulaşmasaydım, halim nice olurdu” diye düşünmeyi tercih eder oldum.

Bunca sene sonra ne oldu da yazmaya başladın derseni yanıtı çok basit: Can sıkıntısından. Muayenehaneciler beni çok iyi anlayacak; hayatımız kısıtlı bir alanda geçiyor ve her an hasta gelecek kaygısıyla bir yere kıpırdamıyoruz. Bu yarı kapalı cezaevinde özgürlüğe kavuşacağım günü sabırla bekledim. Ama her suça zırt pırt çıkan af bana bir türlü uğramadı. Ben de geçtim bilgisayarın başına, çalakaşem değil ama çalaklavye başladım yazmaya. Bu heves burada kalsa kimseye zararım olmayacaktı ama şeytana uydum, yazdıklarımı eşe dosta yolladım. Onlar da şeytana mı uydu, benden intikam almaya mı kalktı, çok beğendiklerini söylediler ve beni öyle bir gaza getirdiler ki, kendime hâlâ gelemeden yazmaya devam ediyorum.

Niye “yazı”? Çünkü kendini ifade etmenin bin bir yolu var.

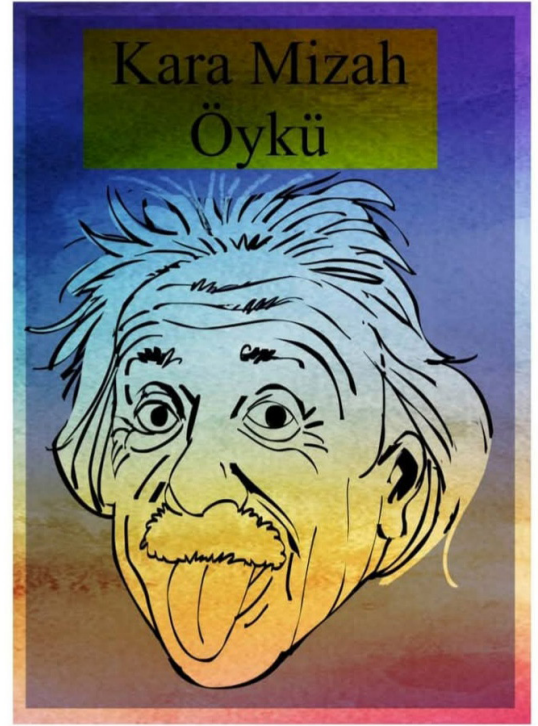
Kapı zilinden başka enstrüman çalamam, yaptığım en iyi resimse Çöp Adam. Bu durumda mecburen kendimi okumaya verdim. İlkokulda Teksas, Tommiks ile başladı sevdam, sonra Kemalettin Tuğcu, Jules Verne, Jose Mauro De Vasconcealos, Ferenc Molnar daha sonra klasikler, Nazım Hikmet, Yaşar Kemal, Gorki derken öyle bir sevda ki bu okumak, sonunda sen de yazmaya başlıyorsun. Kendini ifade etmenin tek yolu oluyor yazmak.

Dergi fikri nasıl doğdu? Nasıl gelişti? Teknik çalışmalar ve diğer yazarlarla bir araya gelmede zorluklar ya da sizi motive edici süreçler nelerdi?

Buna “dergicilikte işim yok, sadece yazıcıyım” derdim ama, sonra basbayağı dergi işine giriverdim. Sanal ortamda çıkan ilk işim “Gölge” adlı bir e-dergide çıktı. Aylık olarak yayınlanırdı ve 115 sayı kadar yayın yaptı. Ben aralarına 35.ci sayıda

Atilla Bilgen
Mizah Öykü...

Her gün sabahlara kadar televizyon seyrediyor, istediğim saatte uyuyup canım ne zaman isterse o zaman kalkıyordum. Üstelik “Bugün ne giysem?” derdinden kurtulmuş, eşofmanla hayatımı idame ettirir olmuştum.

KARANTİNADAN KAFAYI SIYIRAN ADAM!

MAHMUT NEREDE?

Garip bir zaman diliminden geçiyorduk. Minicik bir virüs özgürlüğümüzü elimizden almış, sokağa çıkmamızı engellemiş, hepimizi evlere hapsedmişti. İlk günlerde bunu piyangodan çıkmış tatil olarak algılamış ve tembelliğin dibine vurmuştum. Her gün sabahlara kadar televizyon seyrediyor, istediğim saatte uyuyup canım ne zaman isterse o zaman kalkıyordum. Üstelik “Bugün ne giysem?” derdinden

katıldım ve kapanana kadar da yazdım. Her güzel şey gibi o da bitince eski Gırgır çizerlerinden M. Kaan Sevinç’in genel yayın yönetmenliği eşliğinde Hayal-et adlı bir e-dergiyi çıkarttık ve uzun süre editörlüğünü de yaptım. Dergide çizgi romanlar, öyküler, karikatürler, kitap incelemeleri, araştırmalar ve M. Kaan Sevinç’in her öykü için çizdiği muhteşem illüstrasyonlar vardı. İndirilme oranımız da gayet iyiydi ama dergi çıkarmak inanılmaz bir özveri gerektiriyordu ve maalesef 5 yılın sonunda, 50. sayımızda veda etmek zorunda kaldık. Motivasyonumuz 10-15 bin okuyucuydu ama hepimizin amatörce yaptığı bu iş oldukça yoğun vaktimizi alıyordu. Neticede hepimizin ayrı meslekleri vardı, belki reklam alıp işi profesyonel kişilere de yönlendirebilseydik bir süre daha devam edebilirdik.

Çocuk dergisinin süreci nasıl gelişti? Niye bir de çocuk dergisi?

Lunapark bizim çocukluğumuzdaki Doğan Kardeş

RÖPORTAJ:

Dişhekimi

SEVGİ TÜRKMEN

dr.sevgiturkmen@hotmail.com

tadında bir dergiydi. Mükemmel bir dergiydi ama beklenen ilgiyi görmedi. İtiraf edeyim, çocuk öykü ve karikatürleri dünyanın en zor işi; haddimi bilip ancak editörlüğünü yapabildim.

Ne tür yazılar yazıyorsun, sadece dergide mi? Elinde saklı hazineler var mı?

Mizah en yatkın olduğum yazı türü; ironi yapmayı çok seviyorum. Genellikle sokaklardan ve

yorum, sonra yine parmaklarım özgürlüğünü ilan ediveriyor. Mizahın dışında beslendiğim kaynak mitoloji. Homeros Hüsnu adlı bir kahramanım sayesinde tarihi olayları günümüze uyarlıyorum. Maşallah Karayılan dinden beslenen bir dolandırıcı, Korkmaz Gözükara kılıbık bir adam, kadın erkek ilişkilerinin kahramanı Alper de diğer karakterler. Bir Delinin Güncesi var ve en sevdiğim romanım “Yüreğim Kireç Tutmuyor” ise bir Ege kasabasında geçen ikisi yaşlı ikisi genç dört kişinin aşk hikayesi. Yayınlanamadı ama tarzımdan uzaklaştığım güzel bir roman. Son bir yıldır da “Ölüm Dediyim Tek Kelime: Sensizlik” adlı bir roman üzerinde çalışıyorum.

Hayal -Et dergi tekrar başlar mı? Aynı tarzda mı?

Zaman zaman heveslendiğimiz oluyor, bazen de ben niyetleniyorum ama bu hevesimiz bıkkınlık duygusuyla çatışıyor. İlerleyen zamanda ne olur bilmem ama, buna hepimizin aşkı varsa da gücük. Bin bir emekle yapılan bir işin karşılığını yeterince alamamak insanı yıpratıyor. İşin komik yanı, bıraktıktan sonra daha çok ilgi görmek. Dört yıl oldu hâlâ beğeni alıyoruz, bu da bize bazen ‘Hadii!’ dedirtiyor. Kim bilir?

Yazmak, edebiyat, resim, heykel ve sanatın her dalı. İnsanın kendini en doğru ifade şekilleri ve sanatçılar, iyi ki varınız.

haberlerden besleniyorum ki ülkemiz bu konuda çok ilham verici. Bir zamanlar internette haftalık yayınlanan Gazetebiz adlı bir gazeteye haftanın önde gelen konularını mizahlaştırıp yazıyordum. Konu sıkıntısı çekmek bir yana, konuları elemek zorunda kalıyordum. İnsanları ağlatan çok, bari ben biraz güldüreyim istiyorum. Bazen daha ciddi bir şey yazmak için bilgisayarın başına geçi-

bilgen

7'den 70'e tüm çocuklara

Lunapark

EYLÜL 2021 SAYI 13

HOŞÇAKALIN...

BANA BUNLARLA GEL KÜBA!

Sarkılarla klip çeken pop sanatçıları edasıyla kurulduğumuz, patlıcan derisi gibi mor renkli, üstü açık, gıcır gıcır elli sekiz model Chevrolet'le, Malecon sahli yolunda henüz beş yüce metre gümüşük ki, Güleçyüzü-mülesner Sofra sağında ki binayı gösterip "Natalıon Chef" dedi. Nerdeyse kapsamın önüne varmışken pes etmişti! Gülesem mi ağlasam mı diye düşünürken, sekiz kilometre uzanmıştı! Saklı yolumun, günün her saatinde kalabalık olduğumu, yerel halkın bar, halip gibi eğlence yerlerine para savurma gibi lüksleri olmadığından, kendi eğlencelerini yaratmak amacıyla buraya geldiğinden bahsetti, ardından "Malecon Caddesi. Havanınun bir nevi en büyük koluğudur!" dedi. Deniz yüzeyi dört metre üzerinde, dalğaların gibi itiletilmiş kayıtlardan oluşan geniş ve yüksek duvarlı kalınlardan, gerçekten de ota sallayanlar, fırlatıcılar, denizi seyredip ölenler, denizi seyredip ölenler, sık sık söyleyip ölenler, oturanlarla doluydu. Okyanustan gelen esatı söyleyip ölenler, oturanlarla doluydu. Okyanustan gelen esatı söyleyip ölenler, oturanlarla doluydu. Okyanustan gelen esatı söyleyip ölenler, oturanlarla doluydu.

"Yerinin güzelliğine adanmışım, sembolik de olsa kuskucamz"

50

Kuşların zarif danslarını
incelikle kadrajına alan
bir fotoğrafçı meslektaŐ...

MURAT İSTEKTEPE

Dışhekimliği ve kuş fotoğrafçılığı birbirinden çok farklı alanlar. Bu iki ilgi alanınızın birbirine katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Fotoğrafçılığın mesleki hayatınıza veya bakış açınıza etkileri nelerdir?

İnsanın hobisinin mesleğinden mümkün olduğunca uzak olması gerektiğine inanırım. Bu şekilde hem farklı çevreler edinme hem de günlük iş stresinden uzaklaşma imkanı doğar. Bununla birlikte genel olarak fotoğrafçılığın gerektirdiği teknik bilgi, dental fotoğrafçılığa ilgi duyan bir hekim için işleri oldukça kolaylaştırabilir. Gerekli ekipman ile çok etkileyici dental fotoğraflar çekilebilir. Tabi ki de bu tür fotoğraflar stüdyo ortamında çekilen türde fotoğraflar olduğu için, kuş fotoğrafçılığında çok farklı hazırlık ve ekipmana ihtiyaç duyar.

Kuş fotoğrafçılığına olan ilginiz nasıl başladı ve zaman içinde nasıl gelişti? En unutulmaz çekim deneyiminiz hangisiydi?

Kuş fotoğrafçılığına ilgim, çektiğim manzara ve şehir fotoğraflarını yüklediğim ve o zamanın oldukça popüler bir web sitesi olan fotokritik'te gördüğüm kuş fotoğraflarıyla başladı. Tabi ki de öncelikle elimdeki genel amaçlı bir lens olan 70-300mm ile denemelere başladım. Sabah erken saatlerde kırlara, deniz ve göl kenarlarına gidip fotoğraf kovalamak oldukça hoşuma gitmişti. Daha sonra, halen de çok güzel fotoğrafların paylaşıldığı trakus.org web sitesiyle tanıştım. Bu site ve sayesinde tanıştığım insanlar bu konuda gelişmemde çok yardımcı oldular. Mevcut ekipman artık yetersiz gelince 400mm bir lens satın aldım. Malum, kuşlar kendilerine pek yaklaşılmasından hoşlanmayan hayvanlar. Bu yüzden güçlü bir lens olmazsa olmaz bu uğraşta. En unutamadığım deneyimim ise, Büyükçekmece Gölü'nün doğusundaki terkedilmiş taş ocağında, soğuk bir sabah, bir Ala Doğan'ın bir Kuzgun'a birkaç kere pike yapıp onu taciz ederek bölgeden uzaklaştırmaya çalışmasıydı. Sanırım yakında yuvası vardı ve bütün aksiyon tam tepemde gerçekleşmişti.

Kuş fotoğrafçılığı hem sabır hem de teknik bilgi gerektiren bir uğraş. Bu süreçte karşılaştığınız en büyük zorluklar neler oldu ve bunları nasıl aştınız?

Bu süreçte karşılaştığım en büyük zorluk yeterince vakit ayıramamaktı. Kuş fotoğrafçılığının cilvesi günün her saati yapılabilecek bir uğraş olmamasıdır. Uygun ışık şartları için günün belli zamanlarında daha önceden planladığınız yerde olmanız gerekir. Yoksa iyi bir fotoğraf çıkmaz, hatta kuşu göremeyebilirsiniz bile. Araziye çıktıktan sonra gerisi benim için oldukça keyifli geçer. Arabanın içinde, çadırda veya kuytu bir yerde sabırla beklemeyi bilmelisiniz. Zaten doğada olmayı seven biri için yapılabilecek bir şeydir bu. Onun için bunları zorluktan saymıyorum. Gerçi bir defasında arabam çamura saplanmıştı; ironik olarak arabayı kurtarmama tesadüfen oradan geçen bir avcı yardım etmişti.

Fotoğrafçılık, doğayla güçlü bir bağ kurmanızı sağlıyor olmalı. Bu süreçte doğaya ve kuşlara dair sizi en çok etkileyen ya da değiştiren ne oldu?

Kuşların varlığı doğanın sağlığının önemli bir belirteçidir. Bir ekosistemde kuş çeşitliliği ne kadar fazlaysa orada işler yolunda gidiyor demektir. Yaklaşamadığımız için çıplak gözle detaylarını seçemediğimiz kuşların fotoğraflarını çekebilmek ve bunları paylaşarak kayıt altına almak aslında doğa tarihine de bir iz bırakmak anlamına geliyor. Bu verilerle, ileride, geçmişe yönelik yapılacak çalışmalarla belli

bir bölgedeki ekosistemin sağlığının gelişimini değerlendirmek mümkün hale geliyor. Ben İstanbul'da yaşıyorum ve çektiğim fotoğrafların çoğunu İstanbul sınırları içinde çektim. Üzülerek belirtmeliyim ki, on sene önce kuş fotoğrafı çektiğim yerlerin çoğu artık beton yığınlarıyla kaplanmış durumda. Doğal olarak kuşlar da giderek şehirlerden uzaklaşıyor. Benim gibi kuş fotoğrafı çekmek isteyip de yeterli vakit bulamayanlar için ise işler daha da zorlaşıyor maalesef.

MURAT İSTEKTEPE KİMDİR?

1983 İstanbul doğumluyum. 2006 yılında İÜ Dişhekimliği Fakültesinden mezun oldum. Askerlik görevimi tamamladıktan sonra 2008-2014 yılları arasında İÜ Dişhekimliği Fak. Endodonti Anabilim dalında doktora yaptım. Kamu ve özel, çeşitli kliniklerde çalıştım, 2016 yılından itibaren kendi polikliniğimde hizmet vermekteyim. Evli ve 1 çocuk babasıyım. Fotoğraf ile tanışmam 2004 yılında oldu. İlk önce şehir ve manzara fotoğraflarına ilgilidim. Doğa ve vahşi yaşama olan ilgimden dolayı 2006 yılında kuş fotoğrafçılığına başladım. Doğada vakit geçirmek, sessizlik ve göreceli olarak zor bir iş olan kuş fotoğrafçılığının verdiği tatmin hissi bu uğraşı sürdürmemdeki başlıca motivasyon kaynaklarımdır.

YÜKSEKLERDE GEZİNMEK...

Roma
Amalfi
Ravello
Positano
Napoli

Bu gezideki amacımız İtalya'nın Güney batısında yer alan Tiran denizi sahillerini görmektir. Bunun için Napoli şehrine uçmak daha akılcı olsa da hem uçak biletlerinin daha ekonomik oluşu hem de İtalya'nın o görkemli başkentini de görmek arzusu, gezimize Roma'dan başlamayı tercih etmemize neden oldu. Roma havaalanında bizi 'When in Rome, take your time' yazılı pankart karşıladı. Yani acele etmeden, tadını çıkararak gezin. Ama bizim sadece iki günümüz vardı ve bizi yağmurlu bir Roma bekliyordu. Hızımızı düşürse de bence bu bir şanslı çünkü yüzlerce turistin renkli yağmurluklar ve rengarenk şemsiyelerle Aşk Çeşmesinde toplanıp dilek dilemeleri ortamın romantik havasını daha da güzelleştiriyordu. Roma, Avrupa'nın en büyük imparatorluklarından birine başkentlik yapmış olduğu için eşsiz tarihi eserler bulunması tabii ki beklenen ve bilinen bir şey. Ben size Collesium, aşk çeşmesi ve İspanyol merdivenlerini, kiliselerini anlatmayacağım; az çok biliyorsunuzdur. Roma'da beni en çok etkileyen Pantheon oldu. Burası bir pagan tapınağı, randevu ile giriliyordu ve içerde şahane bir orkestranın şahane bir konserine denk geldik. Piramitler üçgen, Kâbe dörtgenken Pantheon yarım daire olarak inşa edilmiş bir mimarlık harikası. Kubbenin tepesi açık ve yağmur içeri girip zemindeki kanallardan tahliye oluyordu. Yağmurda bu açıklığın altında durmak ve fondaki müziği dinlemek insana kutsanmış olduğu hissini veriyordu.

Amacım Roma'yı anlatmak olsa size sayfalar do

“ Bu gezideki amacımız İtalya'nın Güney batısında yer alan Tiran denizi sahillerini görmektir. Bunun için Napoli şehrine uçmak daha akılcı olsa da hem uçak biletlerinin daha ekonomik oluşu hem de İtalya'nın o görkemli başkentini de görmek arzusu, gezimize Roma'dan başlamayı tercih etmemize neden oldu...

Roma havaalanında bizi 'When in Rome, take your time' yazılı pankart karşıladı. Yani acele etmeden, tadını çıkararak gezin. Ama bizim sadece iki günümüz vardı ve bizi yağmurlu bir Roma bekliyordu. Hızımızı düşürse de bence bu bir şanslı çünkü yüzlerce turistin renkli yağmurluklar ve rengarenk şemsiyelerle Aşk Çeşmesinde toplanıp dilek dilemeleri ortamın romantik havasını daha da güzelleştiriyordu... ”

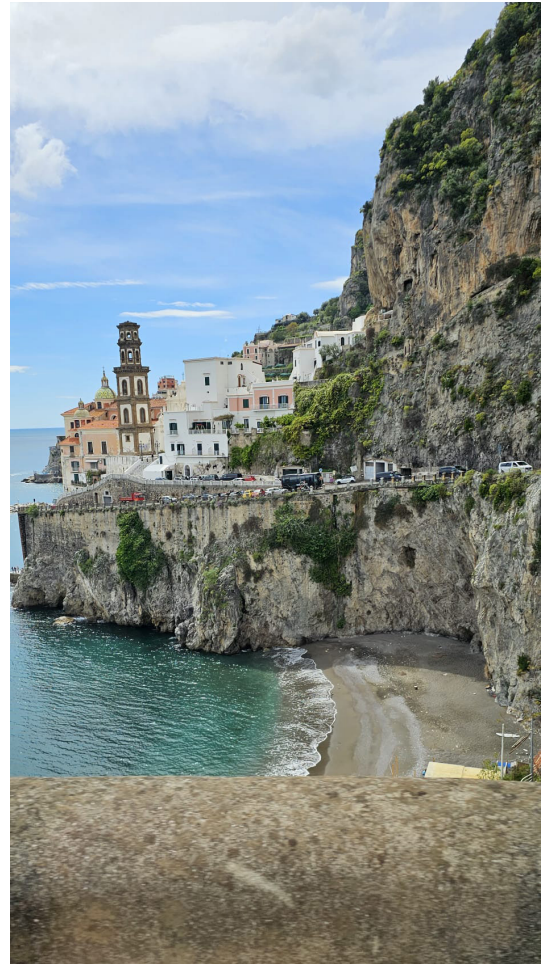
Dışhekim
SEVGİ TÜRKMEN
dr.sevgiturkmen@hotmail.com

lusuz yazabilirim ama biz artık Amalfi yolundayız. Roma'da bir güzel islandıktan sonra kiraladığımız minibüsle yollara düştük. Güneye doğru gittikçe yağmurun yerini parçalı bulutlu bir hava aldı. Amalfi'ye ulaşmak için önce biraz yükseklerle tırmanmak gerekiyor. Uzaklarda Pompei'yi seyrederek tırmanmaya başlıyoruz. Burası biraz bizim Karadeniz'in eski yolları gibi; virajlı ve dar. Birden kırmızı ışığa rastlayıp bekliyorsunuz; karşıdan gelen araç geçince de yeşil yanıyor ve siz geçiyorsunuz. Yollar tek şerit ve aşağısı uçurum. Genişçe bir alana geldiğimizde biraz mola verip dinleniyoruz çünkü bizim ufaklıklar midedelerini boşalttı bile! Yol üzerinde geçtiğimiz köylerde mavi beyaz bayraklar asılmış. Meğer Napoli 33 yıl sonra lig şampiyonu olmuş. Darısı bizim Fener'e diyoruz. Dağların üstü sis bulutlarıyla kaplı ve zaman zaman yolumuz sise bürünürken masmavi deniz görüntüleri eşliğinde inişe geçiyoruz. Dön dön dön!

En sonunda, kalacağımız evin önüne geliyoruz. Arabamızı bir park yerine bırakıyoruz ve ancak üç gün sonra dönüşte alıyoruz, çünkü burada arabayla gezmek, park yeri ve yol bulmak zor mu zor! Evimize ulaşmak için 200 kadar basamağı çıkmamız gerekiyor, Allah'tan bavullarımızı çıkaracak birileri var. Evin içine girdiğimizde hepimizin fikri aynı: Burası

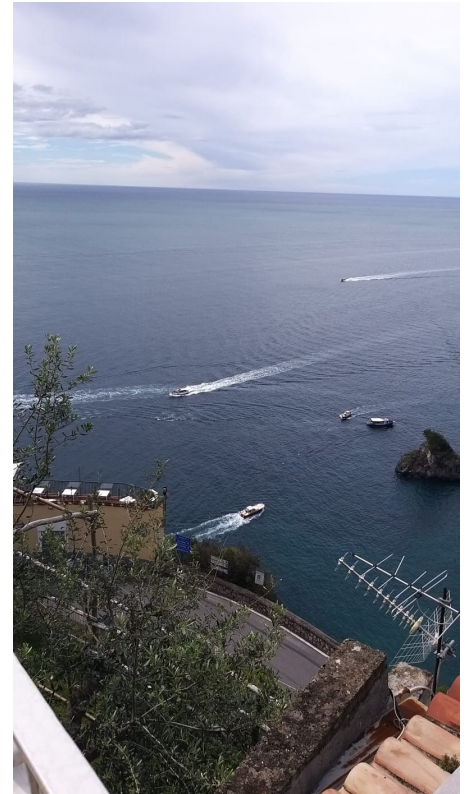

cennete yakın, zira Villa Lauro hem konumu itibarıyla cennete bakıyor, hem de eski bir şapel! Aslında üç gün buradan hiç çıkmamak diye düşünüyoruz ama gezmeye geldiğimizi hatırlıyoruz. 😊

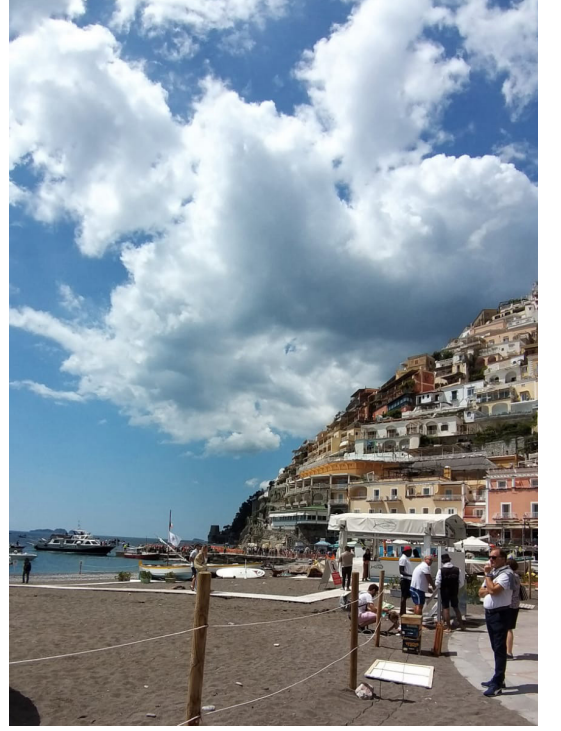
“ Evden eşsiz bir Amalfi sahili manzarası seyrediliyor. Aşağı ve yukarı oldukça dik, hatta uçurum. Burada bol bol ve de bol 😊 limon ağacı var. Değişik büyüklükteki tekneler köpük izi bırakarak geçiyor çizgi gibi. Dağlar, zirveleri bulutlu. Burada yaşayan herkes şairdir diye düşünmüyorum değilim. Sophia Loren'e komşu olduğumuzu öğrenince de kendisini görmüş gibi neşeleniyorum. Şahane evimizin odalarını gezip balkonda bir çay içimi dinlendikten sonra hazırlanıyor ve 200 basamağı inip taksile Amalfi merkeze gidiyoruz. ”

Evden eşsiz bir Amalfi sahili manzarası seyrediliyor. Aşağı ve yukarı oldukça dik, hatta uçurum. Burada bol bol ve de bol 😊 limon ağacı var. Değişik büyüklükteki tekneler köpük izi bırakarak geçiyor çizgi gibi. Dağlar, zirveleri bulutlu. Burada yaşayan herkes şairdir diye düşünmüyorum değilim. Sophia Loren'e komşu olduğumuzu öğrenince de kendisini görmüş gibi neşeleniyorum. Şahane evimizin odalarını gezip balkonda bir çay içimi dinlendikten sonra hazırlanıyor ve 200 basamağı inip taksile Amalfi merkeze gidiyoruz. Yollar yine birer buçuk şerit, arada tek şeride düşünce bekleyerek ve sol yanımızda denizi içimize çekerek merkeze geliyoruz. Biraz bizim Bodrum gibi; henüz deniz mevsimi olmadığı halde kalabalık. Bazıları kumlarda güneşleniyor ya

“ Yollar yine birer buçuk şerit, arada tek şeride düşünce bekleyerek ve sol yanımızda denizi içimize çekerek merkeze geliyoruz. Biraz bizim Bodrum gibi; henüz deniz mevsimi olmadığı halde kalabalık. Bazıları kumlarda güneşleniyor ya da ayaklarını denize sokuyor. Mağazalarda limona dair her şey var. Giyecekler limon desenli, yiyecekler limonlu ve tüketilecek ya da saklanacak her şeyde limon var. Biz tercihimizi limonlu dondurmadan yana kullanıyoruz. Küçük bir kavun büyüklüğünde limon ortadan kesilmiş, içine değil de üstüne(!) dondurma konulmuş; görünürde kocaman ama dondurması az, çok şık bir sunum. ”

da ayaklarını denize sokuyor. Mağazalarda limona dair her şey var. Giyecekler limon desenli, yiyecekler limonlu ve tüketilecek ya da saklanacak her şeyde limon var. Biz tercihimizi limonlu dondurmadan yana kullanıyoruz. Küçük bir kavun büyüklüğünde limon ortadan kesilmiş, içine değil de üstüne(!) dondurma konulmuş; görünürde kocaman ama dondurması az, çok şık bir sunum. Onlarca basamak çıkıp tepeden hem denizi hem de seramik ve çiçeklerle süslenmiş yapıları seyrediyoruz. Meydanda kocaman bir kilise var. Zaten Avrupa'da en çok kilise gezersiniz. Tanrı'ya adanan yapılar mimariyi ve resim ve heykel sanatını geliştirmiş. Amalfi ayrıca bir korsan ve ticaret kasabasıymış; denizden ulaşım kolay ama kara yönü biraz sıkıntılı. İtalya'nın her yerinde olduğu gibi burada da menülerde en çok pizza, pasta dedikleri

makarna çeşitleri, deniz ürünleri ve Akdeniz'e özgü, zeytinyağı kullanılan domates, patlıcan, mozeralla ve bol sarımsaklı yemekler var.

Akşamüzeri evimize dönüp güzel mutfağımızda yemek yapıyor, eşsiz manzaralı bahçemizin seramik kaplı masasında prosecco eşliğinde akşam yemeğimizi tamamlıyoruz. Çocuklar bahçedeki ısıtılmış jakuzi havuzunda eğleniyorlar. Gece hava daha güzel; yıldızlar elle tutulacak gibi denizin üzerinde. Kara tarafındaki manzarada evlerin ışıkları, masaları süsleyen mumlar gibi. Bunu görünce, prosecco'nun üzerine limonçelloyu da deniyoruz. O sırada kızım bana sesleniyor:

-Anne, bu bir yıldız kayması mı?

-Yok, uçak geçiyor galiba!

Kızım birden çılgın atmaya başlıyor.

-Anne, ne uçağı bunlar Elon Musk'ın starlinkleri!

Böylelikle, birkaç saat boyunca sürecek bilim-kurgu geyiği yapmaya başlıyoruz. Uydular bir uçtan bir ucu tren gibi geçip gidiyor. Gökyüzü geceleri bir yandan güzel, bir yandan ürkütücü ve düşündürücü! Ertesi günkü durağımız Ravello bir dağ kasabası. Limon ağaçları var tabii ama özel bir botanik bahçesi var ki! Renk renk çiçekler, ağaçlar, havuzlar, sütunlar arasından görünen uçurumlu, daha doğrusu, uçmak hissi veren manzaraları, heykelleriyle enfes bir bahçe. İsmi Cimbrone bahçeleri. Girerken hayli yüklü bir para ödüyorsunuz. Eşim aradan kaynak yapmayı teklif etse de 😊 yüz bulmadı. Oysa bir İtalyan aile gayet rahat girdiler içeriye.

Bu kez bahçemizde jakuzi keyfi ve barbekü gecesi

“ Positano bir oteller kasabası, sahili daha geniş. Döne döne yürüyerek tepelere çıktık ve iyi ki yazın gelmemişiz diye sevindik çünkü sıcakta o yokuşlar insanın canına okur. Yine eşsiz uçmaklı manzaralar, şık seramikli evler ve limon bahçeleri, turistik butikleri seyrederek dolaştık. Dönüşte yokuş yerine merdivenleri inmek istedik. Yolun diklemesine merdivenlerini gözümüze kestirdiğimizde bavul taşıyan bir adamın tık nefes yukarı çıkışına tanık olduk. Aşağı indiğimde dizlerim titriyordu. ”

yaptıktan sonra ertesi sabah Positano'ya gitmek için önce taksiyle Amalfi merkeze gidiyoruz, oradan da tekneyle Positano'ya geçeceğiz; tabii 200 basamak her gün inilip çıkılıyor ki kondisyonumuz bayağı arttı. Positano teknesi için oldukça uzun bir sıraya giriyoruz. Tekne bizim ada vapuru gibi aheste değil, arkasında bir köpük bloğu bırakarak son sürat gidiyor. Teknede Amerikalı, siyahi ve renkli saçlı, renkli ojeli ve renkli dudaklı turist grubu uzattıkları selfi çubuklarıyla ve kahkahalarıyla bizi daha da neşelandiriyor. Eşim bir ara selfi çubuğuna kafa uzatmaya kalkıyor, sakın! diyorum. 😊

Positano bir oteller kasabası, sahili daha geniş. Döne döne yürüyerek tepelere çıktık ve iyi ki yazın gelmemişiz diye sevindik çünkü sıcakta o yokuşlar insanın canına okur. Yine eşsiz uçmaklı manzaralar, şık seramikli evler ve limon bahçeleri, turistik butikleri seyrederek dolaştık. Dönüşte yokuş yerine merdivenleri inmek istedik. Yolun diklemesine merdivenlerini gözümüze kestirdiğimizde bavul taşıyan bir adamın tık nefes yukarı çıkışına tanık olduk. Aşağı indiğimde dizlerim titriyordu. Yaşımdan dolayı diye düşünürken baktım benim çocuklar da aynı! Eve dönüşte teknedeki kuyruğun uzunluğunu görünce taksiyi tercih et-

tik. Eşimin ısrarıyla bu kez taksiciyle pazarlık yaptık, on Euro kârımız oldu 😊 İyi ki taksiyle dönmüşüz; hem direkt eve geldik, hem de manzaraları zevkle seyrettik, hatta bir plajı bizim Kaputaj plajına benzettik.

Sabah bahçede bize hazırlanan özel kahvaltımızı yaptık. Kahvaltıda bir tek kuş sütü eksikti diyeceğim ama tatlı her şey var, tuzlu hiçbir şey yoktu 😊 Kahvaltıdan sonra bu şahane eve veda vakti geldi. Salona bırakılan anı defterine bir şeyler karaladım, sonra son kez 200 basamağı indik. Bavullarımızı indiren çocuk için üzüldüm. Her yerin sefasını parası olan sürerken, cefasını ekmek parası kazanmak isteyenler çekiyor. Eşim, "Fazla kafayı takma, biz de kazanmak için neler yapıyoruz, onu düşün" dedi... Ah benim yüreğim!

Amalfi'ye gelmişken görmeden olmaz diye Napoli'ye uğradık. Büyük şenlikler vardı. Biz de çaktırmadan sporseverlere katılıp şampiyonluk kutladık. Napoli turistik değil, bir sanayi ve liman şehri. İnsanları -belki de şampiyonluktan ötürü- mutlu görüyorlardı. Pizzaya doyduğumuz için lazanya tercih ettik ama sevdi mi? Bilmem. Bir de bizim şambabaya benzer baba tatlısını ismi ve gösterişinden dolayı aldık ama maalesef çöpe gitti.

Bu güzel tatilin tek kötü yanı dönüşte havaalanında çocuklarla farklı yönlerde gitmekti. Bu yüzden kızım vedalaşmayı hiç sevmeyiz. Ben de.

Emekçi Kadınlara Adanmış Bir Film

Dışhekim

**NEŞE İNCEOĞLU
DURSUN**

nese@hotmai.com

Mukadderat, Nadim Güç tarafından yönetilen, senaryosunu Erdi Işık'ın kaleme aldığı, başrollerinde Nur Sürer, Aslihan Gürbüz ve Osman Sonant'ın yer aldığı 2024 yapımı mizahi bir dram filmi. Film gösterildiği 2024 Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu ve En İyi Yardımcı Erkek oyuncu ödülü olmak üzere üç Altın Portakal kazandı. Nur Sürer filmde gösterdiği performansla 1982, 1989 yıllarından sonra 2024 yılında da Altın Portakal Film Festivalinde En iyi Kadın Oyuncu ödülünü üçüncü defa kazanmış oldu.

Cide'nin sakin taşra hayatında geçen bu hikâye, eşinin ölümüyle şimdi ne olacak soru-

suyla baş başa kalan Sultan'ın toplumsal beklentiler yerine kendi seçimlerini yaşama isteğiyle şekilleniyor. Yalnız kalmak istemeyen hemen her insan gibi yeni bir arayışa giriyor. Bu konuda ilk akla gelen, hayatı bir başkasının üzerinden tanımlamak değil midir? Bu nedenle hızlı bir şekilde yeniden evlenmek isteyen Sultan, bir yandan çocuklarının itirazlarıyla, diğer yandan da küçük bir kasabanın geleneksel değerleriyle baş etmek zorundadır. Evlenme düşüncesi onun hayata müdahil olma tarzının önüne geçemeyince o da itirazlarını aklıyla yönlendirerek başka seçenekler olabilir mi sorusuna alternatifler yaratıyor. Eşi ölen erkeklerin kendine bakamayacağı

inancıyla başkasıyla evlenmesi son derece normal karşılanırken kadının evlenmeye kalkışması ölene saygısızlık, sadakatsizlik olarak yorumlanır. Eş seçmeye yönelik erkeklerle genç güzel kadınların daha becerikli olduğuna inanırlar ya da hayal kurmanın zararı olmayacağını düşünürler. Film, hayatı paylaşmanın cinsellikten önce gelebileceğine göndermeler yaparken bence, yapılan yanlış görmezden gelmenin doğru bir yol olmayacağını da anlatıyor ve bazen hayranlık net bir duruşla da kazanılabiliyor...

Bu arada yardımcı oyuncuların da kurguya katkısını unutmamak lazım. Ailede bir nesil kadına yapılacak haksızlığın gelecek nesillere aktarılabilirliğini başarılı bir şekilde anlatıyor. Osman Sonant o kadar başarılı bir tiplere yapıyor ki yıllardır orada yaşadığına inanabiliriz. Bu da ona Altın Portakal Film Festivalinde En İyi Yardımcı erkek oyuncu ödülünü getiriyor.

Osman Alkaş, Sacide Taşaner, Aslıhan Gürbüz, Şerif Erol gibi başarılı oyuncularla desteklenen film, kadınlık, erkeklik, hatta cinselliğin bir seçim olduğu kavramlarını hayatın içinden, hatta küçük bir kasabadan hiç de zorlamadan düşündürüyor.

Emekçi kadınlara adanmış bu film vesilesiyle, unutmayalım ki "İnsanın mukadderatı kendi elindedir, ne ekersek onu biçeceğiz". O yüzden, tohumlarımız sevgi, umut ve güven olsun; bunları bize gülümseyerek hatırlatanlara alkış olsun...

Oyuncular

Nur Sürer, Aslıhan Gürbüz, Osman Sonant

Aldığı ödüller

Altın Portakal Ulusal Film Yarışması En İyi film Ödülü

Altın Portakal Ulusal Film Yarışması En İyi Kadın Oyuncu Ödülü

Nur Sürer

Altın Portakal Ulusal Film Yarışması En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Ödülü

Osman Sonant

MELEK – ŞEYTAN

Dışhekimisi
SERDAR SIRALAR
xxxxxxx@xxxmail.com

(Dış hekimleri için tek perdelik oyun. Oyuncular: Dış hekimisi, Melek ve Şeytan)

Dış hekimisi sahneye girer ve sahnenin ortasına doğru yürür. Elinde bir panoramik film vardır, durduğunda filmi havaya kaldırır ve bakar. Kendi kendine söylenir:

Dt- 27 numarada kocaman iltihap var. Kanal tedavisi yapmak lazım amaaa... Çeksem miiii, kanal mı yapsaaaamm?

Tam o sırada sahnenin iki yanından Melek ve Şeytan koşarak gelip Dış hekiminin omuz başlarında yerlerini alırlar. Şeytan dış hekiminin sağında, Melek ise solundadır. Hekim şaşkın ikisine de bakar. Her ikisi de aynı anda bağırır:

Melek- Kanal tedavisi yap! Kanal yap kurtar dişi!

Şeytan- Çek dişi hocam! Çek gitsin, ne uğraşacaksın!

Dt- Tövbe, tövbe! Ne oluyor beyler? Konsültasyona mı geldiniz?

M- Sen iyi bir insan ve iyi bir hekimsin. Görevin dişi kurtarmak.

Ş- Heee tabi tabi. Hastanın ağzında iki büküm sen çalışmayacaksın nasıl olsa.

Dt- Doğru. Belim de bileğim de ağrıyor. N'apalım meslek böyle.

M- Olsun, dişi kurtarmanın hazzı hepsine değer.

Ş- Boş boş konuşma Melek. Zaten kocaman iltihap var. Ağız gibi karanlık, küçücük yerde ta

üst arka büyük azıya gireceksin, saç telinden ince kanalları bulacaksın, genişleteceksin, yıkayacaksın, kurutacaksın, ucuna kadar dolduracaksın ve sen bütün bunları yaparken hastanın bilinci açık olacak ve bilinçsizce yaptığın her işe karışacak. Yapılacak iş mi? Çek hocam, çek gitsin!

Dt- Bi dakika, bi dakika! Sizin yerleriniz yanlış değil mi yav? Benim bildiğim Melek sağ omuzda olur, şeytan sol omuzda.

Ş- (Panoramik filmin ucundan tutup) Eeee hocam ben hastanın solu diye böyle durdum. Melek ve şeytan hızlıca yer değiştirirler.

M- Sen Hipokrat yemini ettin. Unutma.

Ş- Sen öyle san! Ha ha ha ha! Fakültedeki mezuniyet töreninde o yemin edilirken hocama tek ayağını yerden kaldırtmıştım ben. Herkes bağıra bağıra yemin ederken ben hocama play back yaptırdım. He he ehe!

M- (Şeytan'a) Bunu da mı yaptın adi mahluk!

Dt- Aslında başka şeyler de yaptırdı bana senin olmadığın zamanlar.

M- O zamanlar gençtin, seni kandırmış. Şimdi buna izin verme. Kanal yap!

Ş- Tabii hocam, sen şeytana uyma! Bu saf Melek'i dinle. Kan ter içinde uğraşırken hastadan laf işit her seans. "Bitmedi mi? Çenem yoruldu. Ay böyle olacağını bilseydim çektirirdim dişimi!"

M- Ruhsal doyumu unutma!

Ş- Eşinin, çocuklarının karnının doyumu ne olacak? Kanal yapıp emeğinin karşılığını istesen hasta “Naaptın ki, alt tarafı bir diş doldurdun” diyecek. Halbuki çekersen köprü yaparsın, implant yaparsın. Zirkonyumda kampanya var dersin. Yerli implant şu kadar, Kore malı bu kadar, İsviçre ise aha böyle dersin!

M- Hayatta paradan önemli şeyler vardır!

Ş- Var. Altın var, hisse senedi var, kripto var.

M- Ya bi sussana sen. Hocam hiç olmazsa hastaya seçenekleri anlat. Kanal tedavisini anlat, çekim olursa köprü nasıl oluyor, implant nasıl bir şey onu anlat. Kendisi de fikrini söylesin. Görürsün bak kesin dişimi kurtar diyecektir.

Ş- Hocam senin bu içerde fotöyde oturan 27 nolu dişi iltihaplı olan hastan var ya, onun sol omzundaki şeytan benim hisım olur. Kız aldık biz bunlardan. Şimdi o da senin hastanın kulağına “Çektir gitsin. Ne uğraşacan kanalla manalla. Hem çekim daha ucuz” diye fısıldıyor zaten. Ha ha ha ha!

Dt- Tamam ya, çekelim o zaman.

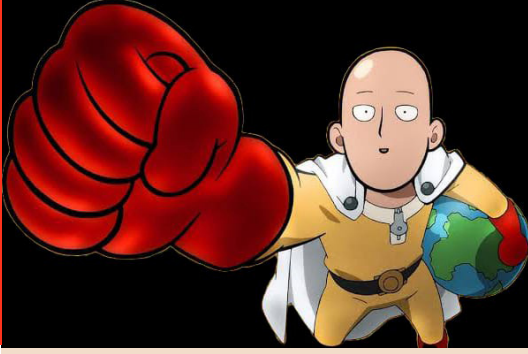
M- Önce bi antibiyotik kullansın bari.

Dt- Doğru.

Ş- Hocam boş ver yaa! Çek, paranı al şimdiden. Antibiyotiğe akşam başlasın.

Hep birlikte sahneden çıkarlar.

Dişhekimi

KORAL BAYRAKTAR

koralbayraktar@yahoo.com

MİNİ YAZI DİZİSİ

TEPE KLİNİK

Bölüm 1: Kaşarlı Pide

Diş hekimliği fakültesinde kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan erkek öğrenci profillerinden biri, kazanma hırsıyla yanıp tutuşan ve illegal nöbetleri birbirine paslayan cevval arkadaşlarının altında eziliyordu. Kulağı çokça takılıyordu arkadaşlarının konuşmasına, aslında takılmak denilemezdi, büyük nöbetlerde büyük paralar uluorta anlatılmaya değerdi, bu davranış biçimleri mezuniyet sonrasında değişmeyecekti. Yüksek gelirli nöbetler daha çok sınıfın ağaları arasında paslaşırlarken, düşük gelirli olanlar öğrenci hayatını yaşamaya daha hevesli kişiler tarafından döndürülüyordu.

Bir gün kendisine İstanbul'un oldukça uzak tepe mahallelerinden birinde "düşük profilli ama yüksek kazançlı" diye tanıtılan bir kliniğe nöbet almıştı. Sonraki bir senesi biri hafta içi, diğeri de pazar olmak üzere haftanın iki günü burada geçecekti. Saat 22'ye kadar anlaşmıştı, sonra dilerse orada kalabilir, dilerse de evine dönebilirdi. Fakülte mesafe olarak nöbet ve evin tam ortasında kalıyordu, ev yaklaşık iki saat, fakülte ise bir saattir, bu halde önce eve gidip sonra fakülteye gideceğine sabah direkt fakülteye gidip yoldan anlamlı derecede tasarruf edebilirdi.

Bir insanın kendisinden üçüncü tekil şahıs gibi bahsetme sahtekarlığına iki paragraf dayanabildiğim için buradan sonrasını birince tekil şahıs olarak anlatma kararı aldım...

İlk olarak çarşamba gidecektim, arkadaşşımdan yol tarifi aldım. Zira hayat beni Avrupa Yakası'nda Şişli'den daha öteye pek götürmemişti. Evim de Kadıköy'deydi, yani az çok benzer insanlar arasında geçmişti hayatım. Fakülte Nişantaşı'ndaydı, oradan önce metro, sonra metrobüsle hatırı sayılır bir mesafe gittikten sonra Şirinevler'den minibüse bi-

nip bir kırk dakika kadar kuzeye doğru çıkılıyordu. Kuzeye çıkmak aslında biliyorsunuz bizim jargonumuzda daha çok yukarı çıkmak olarak nitelendiriliyor. Her aktarmada adeta ilçe değil de, şehir ve hatta ülke değiştirmiş kadar oluyordum. Kendimi Camus'nun Yabancı'sı gibi bulduğum bu ortama suda yavaş yavaş ısıtılan bir kurbağa gibi alışmaya çalışsam da aslında kaynayan suya birden atıldığım gerçeğini göz ardı etmem doğru olmaz. Minibüsçüyü devamlı uyarıyordum "bak şurada incekmişim, kaçırmayalım" diye. Sadece dikiz aynasından sert sert bakarak içinden ettiği küfürleri göz ve kaşlarıyla dışarıya olağanca enerjisiyle aktarıyordu. Daha önce minibüs deneyiminizin olduğunu düşünüyorum...

Bahsedilen market önünde indirildim. Etrafta değil poliklinik herhangi sağlık kurumuna delalet eden bir işaret veya bir yapı göremedim. Tekrar baktım yol tarifine evet tam da şu an önünde bulunduğum marketin karşısı yazıyor ancak karşımızda üç katlı derme çatma bir bina var. Altında çiğköfteci ve telefoncu, üst katlarında ise tül perdelerin örtülü olduğu daireler var. Hemen yanında ilkokul, daha ileride ise üzerinde harfleri tek tük okunabilen futbolcu isimlerinin olduğu formaları giymiş kavruk tenli çocukların top oynadığı geniş çamurlu bir arazi. Bu sefer geldiğim yönün tersine doğru yüz metre kadar yürüyüp tek tek yapılara bakmaya başladım: Pideci, bir telefoncu daha, market, tuhafiyeye, yüncü, tekel, kuruyemişçi, peynirci, tekrar telefoncu, market, dürümcü... Telefoncuların sayısından ötürü iletişime önem veren bir yerde olduğumu düşünüyorum. Son geldiğim noktada tarif edilenin dışında yapılarla da karşılaşmaya başlayınca indiğim markete doğru yürümeye başladım tekrar.

Özgüvenimden ödün verip marketin önünde sebze reyonunu dizen manava sordum “burada bir klinik varmış, arkadaş buranın karşısında diye söylemişti ama” diye... Manav kendisini belden bükmüş patlıcanları dizerken sadece kafasını kaldırarak en benim diyen yogacıya taş çıkarır bir stilde gözleriyle hemen arkamda bulunan binayı işaret etti. Gözlerimi kısarak baktığımda aradığım polikliniğin tabelasının kafamda oluşan tabela standartlarından daha küçük olduğunu gördüm. Bu nadir rastlanılan bir fenomendi, genelde izin verilen en büyük ebatlar tercih edilirken burası adeta “ben yokum” dercesine yapılmıştı. Ayrıca asılı olduğu direktteki uçlardan biri kopmuş ve 45 derecelik bir açı ile sallanıyordu. Yutkunarak baktım. Başta bahsettiğim altında çiğ köfteci ve telefoncunun bulunduğu derme çatma binaydı. “Profili düşük ama yüksek gelirli” cümlesindeki düşük profil kafamda oluşmuş ancak “yüksek gelir”e dair bir imge henüz canlanmamıştı.

Adımlarımı çekineyerek binaya doğru atmaya başladım. Girişini keşfetmek de biraz zaman aldı, apartmanın kapısı bile görülmek istenmiyordu. İllegal bir iş çevirmek istesem ilk adres burası olurdu diye düşündüm. Bulunmak istendiğinde üzeri adeta bir görünmezlik pelerini ile örtülüyordu.

Girişten yukarıya doğru basamaklarla çıkmaya başladım. Basamaklar 44 numara ayakkabı giyen benim için biraz küçüktü, ayaklarımın ucuna basarak seke seke çıkmış-

tım, tamamını basmaya çalıştığımda hatırı sayılır bir kısmının boşta kaldığını hissediyordum. İlk katta zaten tek bir kapı vardı, o da yarım aralıktı. Buradan sonra başarısız olma ihtimalimin olmadığını düşünerek daha cesur bir tavır sergiledim, sol elimle kapıyı biraz daha aralayarak içeriye

baktım. Girişte sol tarafta ayaklarından biri kırık olduğu için tek tarafa yatmış ve ahşap kaplaması epeyce sıyrılmış, bilgisayar ve pos cihazı da bulunduğu için banko olduğunu düşündüğüm bir mobilya, sağ tarafta üstüne muhtemelen çay döküldüğü için koyu lekeler bulunan, ortası da büyük ihtimalle aynı yerde uzun süre oturmaktan ötürü hafifçe içeri göçmüş, bordo renkli üç kişilik uzun bir koltuk, yine sol tarafta bankonun arkasından içeriye dönen bir koridor ve karşılıklı iki üç kapı, aynı şekilde sağ tarafta da benzer bir görüntü.

Derme çatma görünen bu bina, içine girince büyümüş ve Gaudi'nin sıradışı bir eseri gibi olmuştu. Ya da benim bu civara adaptasyonum çok hızlı olmuştu ve burayı bir anda Gaudi'ye layık görmüştüm, ki bu daha olası. Birkaç dakika-

ya Gaudi'yi de unutacak ve oldukça yağlı bir kaşarlı pideyle bayat çayın eşsiz uyumunda amigdalamdaki dansa tüm beynimi anahtar teslim bırakacaktım.

“Buyrun”, diye arka koridorun o taraftan beri seslendi yüz kemikleri anatomi dersinde sergilenebilecek derece

de anoreksik olduğunu tahmin ettiğim bir kadın. Üstünde lekeli beyaz bir scrubs önlük ve desenli kahverengi hırkası vardı. Nöbetçi diş hekimi olduğumu söyledikten sonra çok sıcakkanlı bir karşılamayla beni hemen oradaki biri hekim diğeri acil tıp teknisyeni olan diğer nöbetçilerle tanıştırmak için dinlenme odasına aldı. Hekim kırklı yaşlarda, fit görünümlü ancak oldukça olgun ve sakin izlenimi veren, tepesinde pek saç kalmamış, denklik bekleyen bir Azeri vatandaşıydı. Bu süreçte boşta kalmamak için böyle bir yerde çalışıyordu. Acil tıp teknisyeni ise 16 yaşında sağlık meslek lisesinde okuyan genç biriydi. Hafif zayıfça, gözü pek ve atılgandı, içeriye giren hastaların hiçbirine eyvallahı yoktu ama ters gittiğini düşündüğü en ufak şeyde de Azeri doktorun yanına gidip bilgi almaya çalışıyordu. şu dakikaya kadar tanıştığım en ciddi kişi doktordu ancak öyle suratsız bir adam değildi, çok konuşmazdı ancak sorulan soruya fikrini beyan edip ketum bir tavır da sergilemezdi.

Dinlenme odasındaki diğer illegal çalışma arkadaşlarımla tanıştıktan sonra muayenehane odasına geçip diğer gerçeklerle yüzleşmem gerekti. İçerideki malzemelere, sterilizasyona ve yeterliliğe bakacak olursak üçüncü sınıf bir diş hekimliği öğrencisinin muayenehane açması için aslında önünde bir engel olmadığını söyleyebilirim: Büyük bir cam petriye boca edilmiş çoğu kırık ve deforme kanal eğeleri, metal bir frez kutusunda her yeri paslanmış ve muhtemelen lokum kıvamında beyaz peyniri bile kesmeyecek frezler, ucu kırılmış ve en basit çekimi bile komplikasyonluya döndürebilecek, soket boşluğunu enfekte etmeye hazır davye ve elevatör setleri, sadece büyük kavite dolgu yapmaya izin verecek kocaman uçlu fulvarlar ve komşu dişe değmesi için özellikle tasarlanmış muazzam bir salınım yapan aera-tör... Burayı görünce çamur attığımız fakülte şartlarını Formula düzeyinde görmeye başla-mıştım şimdiden.

Saatın 22 olmasını iple çekiyor, bir an evvel çıkmak istiyordum. Hasta gelmemesi için dua ediyor, cücük kadar olan fiksi alıp en azından ertesi gün nezih bir yerde tavuk döner yerim diyordum. Nezih yerde neler yenildiği konusunda vizyonum henüz tam olarak gelişme-

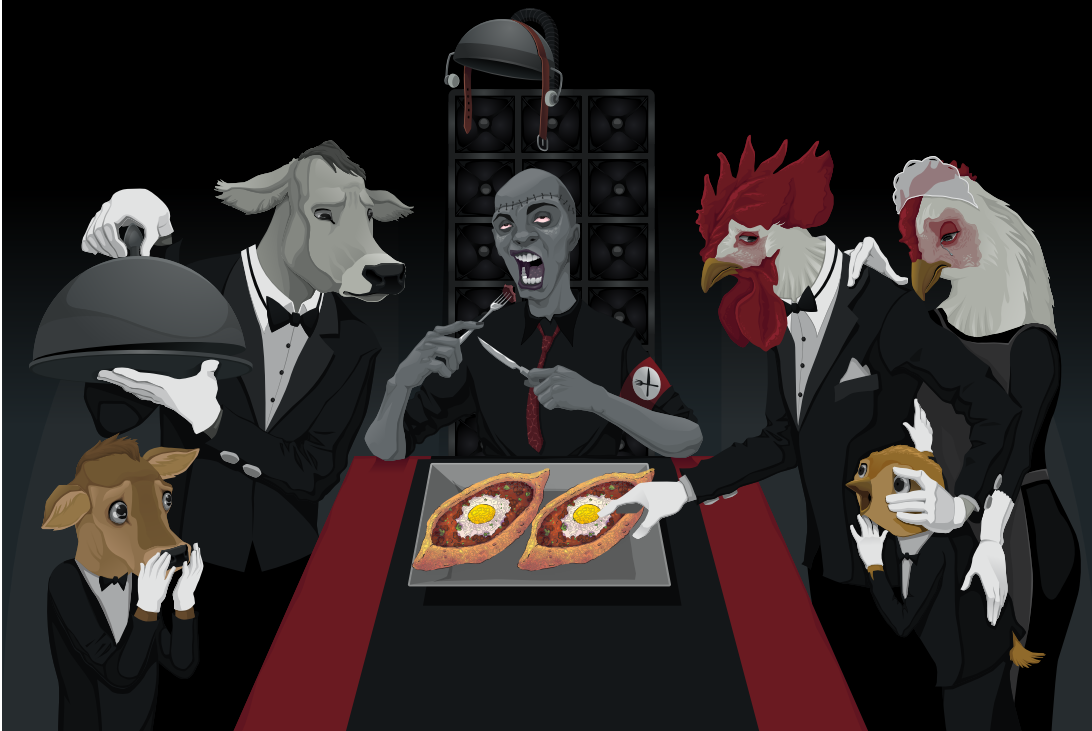
mişti. Tüm bunları düşünürken karnım oldukça acıkmış ve ortama oldukça yabancı kaldığım için sekreter hanıma sormuştum, kaşarlı pidesinin çok güzel olduğunu söyledi. Dürüst cevapların adamı Azeri doktor ve eyvallahı olmayan ATT'ci arkadaşın da onayını aldıktan sonra siparişimi verdim. şucu bucu diye anlatmak artık nahoş hale gelmeye başlayacağı için bundan sonra isimleri zikredeceğim: ATT'ci arkadaşın adı Samet, doktorun adı Emin, sekreterin adı da Dilek'ti. Ben, Dr. Emin ve Samet pakedinden yağlar aka aka gelen pideyi açmış, kağıdın bile emmede yetersiz kaldığı yağı bünyemize emdiriyorduk. İçindeki kaşar mıydı veya kullandıkları yağ oto sanayi ürünü müydü emin değilim ama çok lezzetliydi, biz üç sağlık çalışanı olarak bundan oldukça tatmin olmuş ve yemek boyunca sadece yediğimiz kaşarlı pideyi konuşmuştuk. Her gittiğimde düzenli olarak sipariş verdiğim pidenin fiyatı kademeli olarak artmış, her ne hikmetse başka yerden arar gibi sipariş verdiğimizde eski fiyattan alabildiğimizi öğrenmiştik.

İlk gün herhangi hasta girişi olmadı. Dilek hanım motivasyon peşindeydi "ilk gün hep böyle olur hocam, ya çok boş geçer, ya da hastadan başınızı kaldıramazsınız, bence biraz daha şans verin zamanla oturacaktır" demişti. Mevcut şartlardan ötürü pek de hasta bakmak istemediğimi kendisine söyleyemedim çünkü konuşma arasında klinik sahibinin bir yakını olduğunu ve güvenilirliğinden ötürü oraya sahip çıktığını öğrenmiştim. Saat 22'yi bulduğunda içeride kalacak yer olduğunu, diğer nöbetçi arkadaşların böyle yaptığını söylemişti ancak oradan hızla uzaklaşıp mümkünse fakülte yakınında bir arkadaşımda kalmak, o da mümkün değilse eve kadar gitmek istiyordum. Fiksime elden teslim alıp oradan geçen ve beni yarım saat uzaklıktaki en yakın metrobüs durağına bırakacak olan ilk minibüse atladım, Marmara Üniversitesi Nişantaşı kampüsüne en yakın öğrenci muhitlerinden biri olan Fulya'da oturan arkadaşımı aradım, müsaitmiş. Hava soğuktu, kapşonumu geçirdim ve kafamı kaşarlı pidedeki yağdan hallice olan cama yasladım. Minibüsün içindeki pavyon pembesi ışıklar, amortisör yoksunu bir araç ile sallanarak huzur içinde uykuya daldım. Uykuya dalarken karar verdim, buraya tekrar gelecektim.

CENAZE VE PİDE

“

Ölüler için gözyaşı dökmeyin. Onlar huzura ermiştir. Yaşayanlar için ağlayın, çünkü onlar gerçek acıyı taşır,” diyor Euripides. Fakat biz kıymalı pide yiyoruz. Aç aç acı çekilmez, kabul, ama neden bu kadar iştahla yiyoruz?

Dişekimi

FIRAT BUDACI

budaci@gmail.com

Taziye evinde yediğimiz pideler, 'Aysen Teyze'nin ruhuna saygıyı kaybetmeden ve görgüsüz damgası yemeden bir parça daha nasıl alabilirim?' ikilemiyle insanı arafta bırakacak kadar lezzetli. Kendi pidemi yerken salonda yan yana dizilmiş taziyecileri izliyorum. Bir ölü evinde değil de uzun zamandır hayalini kurduğu bir pidede arzusuna kavuşmuş gibi iştahla yiyenler var; "ölüm var ama hayat devam ediyor" dercesine daha sakın bir üslubu tercih edenler var; pidesini erken bitirip damağında kalan lezzetle başa çıkmaya çalışanlar var. Fakat, "Aysen Teyze öldü, daha demin gömdük, ne pidesi lan!" tavrını gösteren hiç kimse yok. Tek tip (kıymalı) pidenin servis edilmesi, muhtemelen cenaze sahiplerinin deneye yanıla ulaştığı ve zamanla taziye evrimine aktarılan kolektif bir karar. Çünkü ölü evinde pide tıklarırken bir de 'kuşkaş'a, kavurmalı yumurtalıya varan çeşitlilikte tercih belirtseydik pek sık olmazdı diye düşünüyorum. Ayran zaten dini vecibe gücünde bir içecek, pide normale onda hiç sıkıntı yok. 'Aslında yemesek de olur' anlamında bir yüz ifadesiyle pidemi kemirirken, arkadaşım Tolga, mutfağa doğru "Çayımız var mı hanımlar?" diye cıvıldaınca kendisini sert bir biçimde dürtmek zorunda kalıyorum. Davranışlarıyla, görgüsüyle, hitap yeteneğiyle yaşını almış laik teyzelerin her daim prensi olmayı başaran bu adamın, benim gibi süper ego kurbanı bir arkadaşı olması büyük şanssızlık. "Ne var ki?" diyor sesini alçaltmadan. Kaş-göz seviyesindeki iletişimi dünyaya duyurandan hiç hazzetmem. "Bir şey yok!" diye cevap veriyorum. Haklısın Tolga, ölümle yaşam arasındaki molada senin çay keyfinden daha doğal ne olabilir ki? Benim görgüszüzlük sandığım bu istek, "mutfaktaki hanımlar" tarafından misafirperverlikle karşılanıyor. Tolga, bana dönerek küçümseyen bir bakış atıyor. Aysen Teyzecğim sen bu adamı niye sevdin hiç anlamadım. İt herif!

"Ölüm sadece bir son değil, bazen yeni bir başlangıçtır" diyor Victor Hugo. Saçmalık! İşte mesela biz, bu taziye evinde sonun başlangıcına kıymalı pideyle giriş yapıyoruz sevgili Victor. Varoluşsal sorgunun en büyük yargıcı olan ölüme daha güçlü yancılar bulamaz mıydık? Mesela Hollywood, "cenazede seks dürtüsü artar" şiarıyla ölümün yanına seksi koyu-

yor. Ölümün kaçınılmazlığıyla yüzleşildiğinde bastırılmış duyguların yüzeye çıkacağını savunarak, romantik olduğu iddia edilen filmlerde siyah elbiseli bir grup insanı hızla seviştiriyor." Cenaze ve seks, en azından kelimelerin ağırlığına bakıldığında daha varoluşsal bir ikileme benziyor. Peki ya cenaze ve pide? Yeme iştahımıza bakılırsa bizim bastırılmış duygularımız da pide üzerinden açığa çıkıyor. Eğer doğruysa bu yargı, taziyelerde ıslak hamburger tercih etmemiz daha belirgin kılmaz mı duygularımızı? Parlak ıslak hamburgerler cenaze evinin acısını cılk yaralar halinde daha iyi doyurmaz mı? Ritüeller belirginleşir. İştah keskinleşir. Ölü evinde ağızlar yağlandıkça, 'bok yiyin' demek kolaylaşır. Şöyle bir etrafıma bakınca seksle ilgili hiçbir belirti göremiyorum. Varsa yoksa pide...

"Ölüm bir son değildir, asıl son unutulmaktır," diyor Marquez. Birkaç dakika önce mahcup bir şekilde, "Ayran var mı acaba?" diye soran bir taziyeci 'mutfaktaki hanımlar' tarafından unutuluyor. Oturduğum yerden boğazını kurutan katığının, ayransız yutmaya çalışan adamı izliyorum. Mutfak tezgâhındaki ayranlardan birini alıp önüne koyuyorum. Teşekkür ediyor." Eve yeni taziyeciler geliyor. Değişen kadro beslenme döngüsünün devamını sağlıyor. Pidenin ölümden önde olduğu bu habitatta, açlıkla tokgözlülük arasında asılı duran en az beş yeni taziyeci olduğunu görebiliyorum. Çok belli etmemeye çalışıyorlar, ama kalplerinde yanan pide ateşini hissedebiliyorum. Birisi davransa geri kalan aç taziyeciler de kendilerini patır patır ateşe atacaklar adım gibi biliyorum. Pide gerginliğinin en üst seviyede olduğu anlarda, Tolga tabağıyla bana doğru yaklaşıyor. "Ben doydum cicim, sen yer misin?" diyerek tabağı uzatıyor. Bu beklenmedik sürpriz karşısında içten içe seviniyorum ama görüntüde mağrurluğumdan fire vermiyorum. "Yani benim de canım istemiyor aslında," diye nazlanmama rağmen tabağa uzanarak yaşamayı seçiyorum. Yanlış anlama Aysen Teyze, verdiler diye yiyorum. Hiç tanışmadık ama seni saygı ve rahmetle anıyorum. Buradan, bir insana, bir varoluşa, tüm anılarıyla bir hayata, bir anneye veda ederken biz aç taziyecileri doyurmayı ihmal etmeyen, yasin asıl sahipleri Orçun ve Nadir'e sevgi ve selamlarımı iletiyorum.

Değerli Meslektaşlarımız

ARAMIZA

Hosgeldiniz!

DİŞHEKİMİ İLAYDA BAĞ

DİŞHEKİMİ BİLGE BİLGİÇ

DİŞHEKİMİ AHMET ALPAN

UZM. DİŞHEKİMİ BEDRETTİN SÜLEYMAN HATAY

DİŞHEKİMİ MEHMET BURAK UÇAR

DİŞHEKİMİ EDA AKMAN

DİŞHEKİMİ MUSTAFA RAHİMİ KORKMAZ

DİŞHEKİMİ AYLİN ANIL KADIOĞLU

DİŞHEKİMİ GÜRKAN DAĞIDIR

DİŞHEKİMİ SEMİH SÖNMEZ

DİŞHEKİMİ AHMET İSMAİL İRİDAĞ

DİŞHEKİMİ KADİR EMİR TÖYER

DİŞHEKİMİ SEFA KARYAĞAN

DİŞHEKİMİ ŞEHRİBAN BAYAT

DİŞHEKİMİ PELİN SARILAR

DİŞHEKİMİ FURKAN ÖZTÜRK

Hosgeldiniz!

ARAMIZA

DİŞHEKİMİ EZGİ TINMAZ

DİŞHEKİMİ KASRA MOAZZAMI

DİŞHEKİMİ RÜYA KÜRKÇÜOĞLU

DİŞHEKİMİ SILA GEZGİN

DİŞHEKİMİ ZELAL AKDAŐ

DİŞHEKİMİ DİLARA ARSLAN

DİŞHEKİMİ ZEYNEP PAPATYA

DİŞHEKİMİ MERYEM ESMA EKŐİ SAKLICA

DİŞHEKİMİ AHMET AY

DİŞHEKİMİ METİN BARAN YILMAZ

DİŞHEKİMİ YUSUF ÖZAL

DİŞHEKİMİ MEHRA NESİRİ

DİŞHEKİMİ AYIŐIĐI GÖKÇE

DİŞHEKİMİ OĞUZHAN DÖNER

DİŞHEKİMİ EGEM ÖZZENGİ

DİŞHEKİMİ SÜMEYRA ALKOÇ

DİŞHEKİMİ MERVE AYBIKE GÜN

DİŞHEKİMİ HELİN YAZGAN

DİŞHEKİMİ NİSA TAMAM BARIŞ

UZM. DİŞHEKİMİ MERVE BİRGEALP ERDEM

DİŞHEKİMİ SUDE KELEŐ

DİŞHEKİMİ TUNA ERTÖRK

DİŞHEKİMİ MEVLÖT ENES KILIÇ

DİŞHEKİMİ ENES ÇAKIR

UZM. DİŞHEKİMİ MELEKNAZ ARICI

DİŞHEKİMİ SAFİYE NUR KEÇİLİ

DİŞHEKİMİ BURCU KESKİN

UZM. DİŞHEKİMİ SİMGE YILDIRIM

DİŞHEKİMİ GÖKHAN YÜCELLİ

DİŞHEKİMİ MUHAMMED BEYTULLAH KARASU

DİŞHEKİMİ RÜVEYDA NUR ESEN

DİŞHEKİMİ ZEYNEP MERVE KARABACAK

DİŞHEKİMİ MEHMET KARABULUT

UZM. DİŞHEKİMİ ŐEVVAL BEYZA DİRGEN

DİŞHEKİMİ KASIM SETTAROĞLU

DİŞHEKİMİ BÜŞRA DEMİR

DİŞHEKİMİ ŐEMSETTİN ÖZCAN

DİŞHEKİMİ ZAFER YÖRÖK

DİŞHEKİMİ ABDULLAH ÇAĞLAR

DİŞHEKİMİ HASAN KÖKEN

DİŞHEKİMİ HAVA KAYA

DİŞHEKİMİ ÖMER ABUJALALA

DİŞHEKİMİ MÜGE GÜLERYÖZ

DİŞHEKİMİ GÜLÖSTAN BEYZA SHKEIR

DİŞHEKİMİ ÖMER AĞAOĞLU

DİŞHEKİMİ ŐENNUR ÖSTÖN

DİŞHEKİMİ ERDEM KEÇECİ

DİŞHEKİMİ ÖMRAN ZENGİN

DİŞHEKİMİ AKRAMZHON DAVYDOV

DİŞHEKİMİ UFUK URAS ŐALVARLAR

DİŞHEKİMİ MUHAMMET ALİ KİREMİTÇİ

DİŞHEKİMİ GÖKÇE ATAN

DİŞHEKİMİ CEREN SARE REİS

DİŞHEKİMİ BEGÜM ESEN

DİŞHEKİMİ SELİN GÜZEL

DİŞHEKİMİ ZEYNEP CEYLAN

DİŞHEKİMİ ASLI HORASAN

DİŞHEKİMİ VAHİD ALTAY

DİŞHEKİMİ HARUN ERSÖZ

DİŞHEKİMİ AYBÜKE SERBEST

DİŞHEKİMİ ENES İMİK

DİŞHEKİMİ AYŐE ZEHRA KILIÇ

UZM. DİŞHEKİMİ BÜLENT YILMAZ

DİŞHEKİMİ HİLAL AYRIM

DİŞHEKİMİ SEZGİN LAMİA ALADAĞ

DİŞHEKİMİ EMİNE GÜLAY ATALAY TÜRE

DİŞHEKİMİ BİNNAZ BEYZA SARI

DİŞHEKİMİ ÖMER HAVI

DİŞHEKİMİ EZGİ YÜCE SİNEMİLLİOĞLU

DİŞHEKİMİ SÜMEYYE DEMİRDAĞ

DİŞHEKİMİ NİDA GÖÇ

DİŞHEKİMİ FULYA AYSAI

DİŞHEKİMİ NUR ORCAN

DİŞHEKİMİ MUATZEE CEREN ÖZÇİFT

DİŞHEKİMİ ASLI TUZ

DİŞHEKİMİ EZGİ BARUT

UZM. DİŞHEKİMİ MATANAT GADIRLI

DİŞHEKİMİ ÖMER KARAKUŞ

DİŞHEKİMİ MUHAMMED ALİBRAHİM

DİŞHEKİMİ GÜNAY DOĞAN

DR.DİŞHEKİMİ İPEK İŐCAN

DİŞHEKİMİ GAMZE TÜRKYILMAZ

DİŞHEKİMİ ABDULLAH BERAT HABERDAR

DİŞHEKİMİ NİLAY MUTLU

DİŞHEKİMİ FAİSAL KAYALI

DİŞHEKİMİ DİLARA ŞEKER

DİŞHEKİMİ SİLA ALTUN

DİŞHEKİMİ NİLSU PİEROVİ

DİŞHEKİMİ FERDA KAYA

DİŞHEKİMİ CEREN KORKMAZ

UZM. DİŞHEKİMİ ARZU AKMAN

DİŞHEKİMİ FEYZA YİĞİT

DİŞHEKİMİ MERVE CANKAR

DİŞHEKİMİ DİLADERİN HACİFAZLIOĞLU

DİŞHEKİMİ MURAT KOÇKAYA

DİŞHEKİMİ ECE EYLEM EROL

UZM. DİŞHEKİMİ ASLAN JAHANDİDEH

ARAŞT. GRV. SELİN TANRİVER

DİŞHEKİMİ İSMET USLU

DİŞHEKİMİ ESVET OŐUZ

Hosgeldiniz!

ARAMIZA

Hosgeldiniz!

ARAMIZA

DİŞHEKİMİ ELA GİNA KAŞKOL

ARAŞT. GRV. DUYGU ARDAHAN

DİŞHEKİMİ MEHMET ARDIÇ

ARAŞT. GRV. NERİMAN ŞEYDA CALAYIR

DİŞHEKİMİ ZEHRA NUR DÖNMEZ

ARAŞT. GRV. MEHDI BABAEI

ARAŞT. GRV. ELİF CEYDA KAYASÖKEN

DİŞHEKİMİ FEYZA NUR ŞİMŞEK

UZM. DİŞHEKİMİ AKIN AKTAŞ

DİŞHEKİMİ EGEMEN ESEN

DİŞHEKİMİ ZEYNEP DÜNDAR

DİŞHEKİMİ BARAN SAYIT

DİŞHEKİMİ GÖKHAN UYSAL

DR.DİŞHEKİMİ MELEK SULTAN KIRAZ

DİŞHEKİMİ MUSTAFA İSLAM ÇAKIR

DİŞHEKİMİ BEGÜM GÜRÇINAR

DİŞHEKİMİ YİĞİT EMRE AYKAN

UZM. DİŞHEKİMİ AYBENİZ CÖMERT

DİŞHEKİMİ BAHATTİN BATIKAN YILDIRIM

DİŞHEKİMİ ŞİMA AHMETZADE

DİŞHEKİMİ BERİTAN SÜLEYMANOĞLU

DİŞHEKİMİ ESRA ERDEM HASAN

UZM. DİŞHEKİMİ ELNUR BORA CÖMERT

UZM. DİŞHEKİMİ GÜLSEDA ÇETİN DEMİROL

DİŞHEKİMİ TALHA TOPARLAK

DİŞHEKİMİ RABİA ÇELENKOĞLU

DR.DİŞHEKİMİ ÖZLEM KARACA

DİŞHEKİMİ ELA ALDABAK

DİŞHEKİMİ İLAYDA TUTKU ZENCI

DİŞHEKİMİ ARDA TAYLAN BOZDAĞ

DİŞHEKİMİ AHMET DORUKHAN ÖZGÜR

DİŞHEKİMİ BÜŞRA GÜL YILMAZ

DİŞHEKİMİ SERRA GÜNEY

UZM. DİŞHEKİMİ MERVE ECE BİLİR

DİŞHEKİMİ SÜMEYYE DEMİRTAŞ

DİŞHEKİMİ ALİ BERK ÇEKLİK

DİŞHEKİMİ MEHMET FATİH AKYOL

DİŞHEKİMİ TANSU AÇIKGÖZ

DİŞHEKİMİ KÜBRA NUR KURNAZ

DİŞHEKİMİ BEYZA ÖZBALTA

DİŞHEKİMİ TUĞÇE ÇOLAKOĞLU

DİŞHEKİMİ MAHMOUD DURMUŞ

DİŞHEKİMİ SÜMEYYE DİLASA ŞENTÜRK

DİŞHEKİMİ NURNİHAL YILDIRIM

DİŞHEKİMİ TUĞBERK CAN ARSLAN

DİŞHEKİMİ SEVİNÇ ÖZTÜRK GENCER

DİŞHEKİMİ AYSU ÇİL

DİŞHEKİMİ BURAK KÖKLÜ

DİŞHEKİMİ ÖMER DEMİR

DİŞHEKİMİ BERKAY İLERİ

DİŞHEKİMİ BENGİSU BİLGİN

UZM. DİŞHEKİMİ İSMAİL FURKAN GÜNEY

UZM. DİŞHEKİMİ İLAYDA GÜNEY

UZM. DİŞHEKİMİ SENA CEYLAN

DİŞHEKİMİ FADİME MERVE TUNÇ

UZM. DİŞHEKİMİ ASLI ŐENER

DİŞHEKİMİ BUŐÇE SAKALLI

DİŞHEKİMİ YUSUF ENES ÇELİK

DİŞHEKİMİ OŐUZ TEMİZEL

DİŞHEKİMİ SİNEM HACİSMAİL

DİŞHEKİMİ ZAFER ONUR KEÇE

DİŞHEKİMİ ŐERNA OKAN

DİŞHEKİMİ ASLIHAN YAZGÜLÜ BAŞLAR

DİŞHEKİMİ DOŐAÇHAN MERTOŐLU

DİŞHEKİMİ BEGÜM ŐANLI

DİŞHEKİMİ ASLIHAN METİN

DİŞHEKİMİ ECE FİLİZOŐLU

DİŞHEKİMİ ÇAŐLA ÇAKIN

DİŞHEKİMİ İNAN PARLAK

DİŞHEKİMİ MELİNA ÖZAY

DİŞHEKİMİ AHMET PINAR

DİŞHEKİMİ ABDULBAKİ GENÇELOŐLU

DİŞHEKİMİ YAREN ATLI

DİŞHEKİMİ ŐEYMANUR TENGİZ

DİŞHEKİMİ EMRE KÖRÜN

DİŞHEKİMİ ECE SULTAN EFE

UZM. DİŞHEKİMİ MUSTAFA ONUR ARI

DİŞHEKİMİ MİLAD BEZİRGAN

UZM. DİŞHEKİMİ BEGÜM TAVAS

DİŞHEKİMİ İREM GÜMÜŐKAYA KILIÇ

UZM. DİŞHEKİMİ SERGEN KILIÇ

UZM. DİŞHEKİMİ ELİF KILIÇ

UZM. DİŞHEKİMİ ŐEYMA İREM KÜÇÜK KIRMACI

DİŞHEKİMİ MEDET KEREM AKKOYUN

DİŞHEKİMİ MELİK FATİH KARAGÖZ

DİŞHEKİMİ MERT DOŐAN

DİŞHEKİMİ BARIŞ ÇEVİK

DİŞHEKİMİ HÜSEYİN ELÇİOŐLU

DİŞHEKİMİ BUŐRA BAŐAR

DİŞHEKİMİ TAHA ENES ATAOŐLU

DİŞHEKİMİ FATİMA BETÜL TURGAY

DİŞHEKİMİ FATMA BETÜL TOKAR

DİŞHEKİMİ AYŐENUR ÜNAL

DİŞHEKİMİ ALİ BAKIRCI

DİŞHEKİMİ AYŐENUR ÜNDAR

DİŞHEKİMİ SALİH KARTAL

Hosgeldiniz!

ARAMIZA

Dışhekim
İLHAN İŞLER
 iisler1@yahoo.com

ARAMIZDAN

Ayrılanlar

İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi 1964 yılı mezunlarından,
Dişhekim Erol Oran

İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi 1986 yılı mezunlarından,
Dişhekim Yaman Özkan

İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi 1992 yılı mezunlarından,
Dişhekim Fatma Mürtezaoğlu Eraydın

Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi 1976 yılı mezunlarından,
Dişhekim Bülent Bıçakcı

vefat etmiştir.

Meslektaşlarımızın, ailelerinin ve yakınlarının acılarını paylaşıyor, başsağlığı dileriz.

İSTANBUL DİŞHEKİMLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

BİZİ SOSYAL MEDYA HESAPLARIMIZDAN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ

istanbuldishekimleriodasi

idoyayin

İstanbul Dışhekimleri Odası

